

Riksdagens protokoll

2008/09:85

Tisdagen den 17 mars

Kl. 13.30 – 16.01
18.00 – 21.23

Protokoll
2008/09:85

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 9–11 mars.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Ibrahim Baylan* (s) avsagt sig uppdragen som ledamot och ordförande i trafikutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 19 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Socialminister Göran Hägglund (kd), statsrådet Mats Odell (kd), statsrådet Maria Larsson (kd), försvarsminister Sten Tolgfors (m) och statsrådet Ewa Björling (m).

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:367

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:367 Investeringar för utveckling av framtidens svenska träindustri

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.
Stockholm den 5 mars 2009
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2008/09:372

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:372 Klimatinformation
av Per Bolund (mp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 23 mars 2009. Miljöministern har inte möjlighet besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 mars 2009

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2008/09:306 om småhusindustrin och bostadsbyggandet

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Helene Petersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att se till att bostadsbyggandet av småhus tar fart igen samt vilka möjligheter jag ser för att stimulera bostadsmarknaden så att fler av Sveriges medborgare även i framtiden kan förverkliga sin dröm om ett egnahem.

Låt mig börja med att säga att jag delar Helene Peterssons oro för det låga bostadsbyggandet av småhus. När nu världsekonomin har bromsat in har det drabbat många länder och många sektorer, inte minst småhusindustrin i Sverige. Vi har löpande kontakt med företrädare för bostadsbyggandets branschorganisationer för att hålla oss informerade om hur utmaningarna ser ut. Byggbranschen är en särskilt utsatt sektor då den karakteriseras av mycket stora långsiktiga och konjunktur känsliga investeringar. För att möta den globala krisen har nu regeringen satsat totalt ca 41 miljarder kronor på stimulansåtgärder under 2009, bland annat inom bygg- och anläggningssektorn.

Till stor del handlar byggföretagens problem också om svårigheter att få finansiering för de byggprojekt som man vill genomföra. Regeringen har under de senaste månaderna genomfört ett antal åtgärder som syftar till att dämpa den finansiella oron inom framför allt banksektorn och därmed möjliggöra en bättre fungerande finansiering, inte minst inom byggsektorn.

Det är också viktigt att påpeka att bostadsbyggandet i Sverige länge har legat på betydligt lägre nivåer än vad det gör hos till exempel våra

nordiska grannländer. För att komma till rätta med detta måste ett antal strukturella problem på den svenska bostadsmarknaden åtgärdas.

Målsättningen för regeringens bostadspolitik är att bostadsmarknadens funktionssätt ska förbättras med långsiktigt stabila villkor för ägande och byggande av bostäder. Hushållens önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas.

De höga produktionskostnaderna och de omfattande kvalitetsbristerna inom byggandet utgör exempel på de strukturella problemen inom byggbranschen. För att fler ska få råd att efterfråga en nyproducerad bostad är det viktigt att produktionen är effektiv och kvalitativ så att bra bostäder kan köpas till rimliga priser. Även om man kan ha förhoppningar om att den rådande lågkonjunkturen kan verka dämpande på produktionskostnaderna är det viktigt att se över vad som kan göras för att byggbranschen ska fungera bättre. Statskontoret har därför fått regeringens uppdrag att se över frågor gällande bland annat bristande konkurrens och byggfel inom byggsektorn.

För att fler ska kunna förverkliga sin dröm om ett egna hem är det också centralt att ge människor ekonomisk möjlighet att efterfråga den bostad de vill. Därför fokuserar regeringens politik på att förbättra förutsättningarna för de människor som i dag inte har denna möjlighet. Regeringens satsningar inom jobbpolitiken skapar långsiktiga förutsättningar för fler personer att etablera sig på arbetsmarknaden. Jobbavdraget stärker hushållens ekonomiska förutsättningar att efterfråga bostäder.

Genom dessa insatser har regeringen skapat goda förutsättningar för människor att på egen hand förverkliga sin dröm om en egen bostad.

Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är ett långt svar där jag tycker att statsrådet mest lägger problemen i knät på branschen och inte ser sitt ansvar och sina egna möjligheter att göra något.

Jag kommer från Småländska höglandet. Detta område har länge varit det träindustriätaste området i landet. 80 procent av Sveriges träindustri finns i Småland. Det betyder ungefär 20 000 arbetstillfällen. Det gäller inte bara husfabriker utan sågverk, underleverantörer som tillverkar takstolar, inredningar, fönster, dörrar, möbler och allt annat som är kopplat till boendet.

Den 28 februari minskade Trivselhus personalstyrkan från 320 till 181 personer. På en gång blir 139 personer utan arbete. Under hela vintern har det varit rubriker om varsel i våra tidningar hemma. Myresjö varslar ytterligare 50 och är nu uppe i 79. Smålandsvillan varslar ytterligare 50, Finndomo ytterligare 100 och lägger ned en fabrik. Jag kan göra listan hur som helst med sådana rubriker.

På ett halvår har över 1 000 arbetstillfällen försvunnit i min kommun och grannkommunen, och då talar jag bara om dem som har varit kopplade till just träindustrin. Totalt har 7 000 av Skogs- och Träfackets medlemmar varslats i landet, alltså 23 procent av hela medlemskåren. Av alla varsel hamnar ungefär 93 procent i arbetslöshet. Det rör sig om 6 500 arbetslösa träindustriarbetare. Samtidigt har vi ett jättestort behov av och en stor efterfrågan på bostäder.

Det saknas inte förslag till åtgärder, fru talman. Statsrådet och statsrådets kolleger har inte saknat uppvaktning. Landshövdingar, varselsam-

ordnare, branschorganisationer och trähusledningarna har både skrivit till och besökt statsrådet. Men vad har hänt? Ingenting!

Den enda hänvisning som har kommit är att vänta möjligtvis till vår budgeten eller till att reglerna för ROT-avdraget ska bli klara. Den 27 november träffade statsrådet en delegation från TMF, Trä- och Möbeldindustriförbundet. Efter det mötet kunde man i tidningar hemma läsa att nu fanns det förhoppningar att statsrådet hade insett problemen. Frågan är om det var så. Både jag och branschen betvivlar det. Nu skriver vi den 17 mars, fyra månader senare, och fortfarande har ingenting hänt.

Branschen vill hjälpa till att hitta lösningar. De hade med sig förslag vid besöket i november. De har skrivit ett brev i februari med ytterligare åtgärdsförslag. De regionala varselsamordnarna i Smålandslänen har lämnat förslag. Landshövdingarna har uppvakttat regeringen. Men vad händer? Ingenting!

Nu kommer detaljerna i det aviserade ROT-avdraget. Ett av förslagen från branschen, varselsamordnarna och landshövdingarna har varit att låta ROT-avdragen också gälla nyproduktion av småhus. Men inte ens till att gälla nybyggnation av friggebodar sträcker sig regeringens förslag. Jag betvivlar att regeringen inser problemet.

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Helene Petersson beskriver på ett realistiskt sätt hur trähusbranschen drabbas av den globala finanskrisen. Även om många i dag i vårt samhälle har bättre ekonomiska förutsättningar genom att de har fått höjd lön, sänkt skatt och sänkta räntekostnader reagerar man i en sådan här krissituation med försiktighet. Man skjuter upp viktiga investeringsbeslut. Man vill vänta och se hur detta utvecklar sig. Det drabbar inte bara fordonsindustrin. Det drabbar trähusindustrin, klädbranschen och i stort sett alla branscher.

Vår exportsektor är ännu hårdare drabbad. Sverige är ett extremt exportberoende land. Det gör att trähusfabrikanterna, som säljer mycket på export, drabbas också i den delen.

Det är alldeles riktigt som Helene Petersson säger att jag träffade TMF den 27 oktober. Jag beskrev då hur vår process ser ut framåt. Jag och regeringen har fått in förslag. Varselsamordnarna har lämnat in över 120 intressanta förslag till Regeringskansliet. De har tagits om hand på ett seriöst sätt och bereds för närvarande. Vi har fått förslag från våra myndigheter. Jag vill särskilt nämna BKN, Statens bostadskreditnämnd, som tittar på ett antal förslag på hur vi ska kunna hjälpa till att få i gång olika typer av processer trots den djupa lågkonjunktur vi har. Vi arbetar med dessa förslag.

Helene Petersson säger att inget händer. Jag vet att Helene Petersson har suttit i riksdagen länge och ingår i ett parti som har innehaft regeringsmakten i de flesta år som ligger bakåt. Hon vet därför mycket väl villkoren nämligen att regeringen bereder saker och att det sedan kommer en proposition. Den kommer att läggas på riksdagens bord den 15 april. Det är mindre än en månad kvar. Där finns mängder av förslag.

Det som är ett bekymmer för närvarande är att inte bara kommunernas ekonomi drabbas av detta. Statens finanser drabbas av lågkonjunkturen på ett sätt som är nästan ofattbart för de flesta. Med så konjunktur-

känsliga offentliga finanser som vi har i Sverige går det snabbt utför när vi drabbas av lågkonjunkturer där både kostnaderna ökar och intäkterna viker. Därför måste vi se till att vi hushållar med våra gemensamma resurser. Vi har starka statsfinanser, men vi måste se till att de räcker under hela krisen. Därför måste vi väga samman alla de förslag som finns på hur vi ska hantera krisens olika delar och faser. Det arbetet pågår och kommer att läggas fram för riksdagen den 15 april.

Anf. 4 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Frågan är vad regeringen har gjort för att folk ska vara tvungna att vara mer försiktiga. Jag tycker att statsrådet lägger problemet i knät på branschen när han i sitt svar skriver om de höga produktionskostnaderna och de omfattande kvalitetsbristerna, att det är viktigt att produktionen blir effektiv och kvalitativ och att den rådande lågkonjunkturen kan verka dämpande på produktionskostnaderna. Är det en förhoppning om att vi ska ha sänkta löner inom denna bransch? Ska trähusindustrin lägga sig på en mycket lägre nivå och erbjuda sina arbetare att stanna kvar på jobbet men med sänkt lön?

Den jobbpolitik som statsrådet hänvisar till i svaret har inte gett de effekter som åtminstone vi hade hoppats på. Det har i stället blivit tvärtom. Löper man risk att bli arbetslös får man dubbelt straff. Man får en stor sänkning i a-kasseersättningen och höjd skatt på grund av att jobbskatteavdraget inte faller ut. Då är det självklart att folk blir försiktiga. Regeringen har inte gjort någon större insats för att dämpa denna oro.

När det gäller att ha en löpande kontakt med branschen uttalade statsrådet vid sin träff den 27 oktober att det skulle tillsättas en bostadsgrupp och att branschen skulle få möjlighet att vara med i denna. Vad har hänt med den? Har den försvunnit? Eller väntas den med vårpropositionen så att man kan ha en löpande diskussion med branschen?

Det senaste brevet från branschen skrevs till näringsministern i februari. Branschen fick ett kortfattat svar där Näringsdepartementet tackade för brevet och meddelade att man tagit till sig synpunkterna men att brevet överlämnats till statsrådet Odell. Har statsrådet Odell sett detta brev? Där finns många synpunkter och förslag från branschen på vad man faktiskt kan göra.

Statsrådet sade att jag ingår i ett parti som vet hur man bereder. Självklart vet vi det, men ser vi att det fordras snabba åtgärder vet vi att det går att göra saker mycket snabbare. Man kan framföra det i propositioner till riksdagen och få det åtgärdat. Det finns mycket som kanske inte behöver göras i propositionsväg heller.

Både vi och branschorganisationerna har plockat upp upprustningen av miljonprogramsområdena. Jag nämnde förut ROT-avdraget och att det också ska kunna omfatta nyproduktion. Man kan tidigarelägga offentliga investeringar.

Statsrådet tog själv upp att kommunerna kommer att ha dåligt med pengar. Det beror ju på vad regeringen har satsat på och att man har lagt för lite pengar på kommunerna. Man har satsat på skattesänkningar. Det är en prioritering som i dag får ett stort bakslag. Det finns saker att göra, statsrådet.

Anf. 5 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Statsrådet uttrycker i sitt svar att man har nära och täta kontakter med branschens organisationer. Som företrädare för Jönköpings län har vi naturligtvis också täta kontakter med branschens organisationer. Småhusindustrin är oroad. Helene Petersson visar med all tydlighet på den rådande situationen med varsel och neddragningar av verksamheten i de allra flesta småhusindustrierna, inte minst i Jönköpings län men också i angränsande län. Det är så pass oroande att varselsamordnarna i Jönköpings län har gett starka signaler eftersom en tredjedel av Jönköpings län är så fokuserat på trähusindustrin att det slår igenom på det sätt som har beskrivits i frågeställningen.

De fackliga organisationerna är givetvis också oroade för utvecklingen, dels vad gäller de nuvarande medlemmarna, dels vad gäller möjligheter till utbildning, kompetensutveckling och så vidare som behövs för att möta framtiden.

I den situation man i dag befinner sig är det svårt att hitta inkörsporten till nytänkande och utveckling. Det gäller skogs- och träindustrin men också byggnadsindustrin. När fyra så starka intressenter som industrin själv, länets varselsamordnare, de fackliga organisationerna och konsumenterna oroas över utvecklingen borde regeringen ytterligare ta till sig de signaler som har kommit.

Industrin ropar efter signaler från regeringen. I det svar som vi har tagit del av i dag är det fler frågetecken än utropstecken. Med fler frågetecken i debatten oroas man ytterligare och funderar kanske ännu mer på vilken utveckling industrin kommer att få på Småländska höglandet.

För 14 dagar sedan besökte vi som en delegation ett antal av industrierna. Vi fick ta emot de signaler och den oro man känner över den orderingång som finns och den produktion som man har framför sig.

Det är naturligtvis oroande när man läser svaret och ser att regeringen lägger problemen rakt i knät på företagen själva. Det innebär att de här företagen har fått ytterligare saker att fundera på inför framtiden.

Jag tycker att det är märkligt att regeringen bara hittar problemen i den finansiella oron i världen och att man bara ser problemen med att det under senare år har byggts mindre i Sverige än i angränsande länder i stället för att fundera över vad man som regering kan göra för att offensivt möta dessa problem. Vad kan vi göra för att få i gång industrin? Vad kan vi göra för att möta den bostadsbrist som finns? Jag tycker att det är oroväckande att regeringen även i detta svar gömmer sig bakom problem som man egentligen skulle kunna ta sig förbi med en offensiv politik och som man skulle kunna hitta infallsvinklar på för att förändra.

Anf. 6 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Först vill jag gärna säga att det som står i interpellationssvaret om kvalitetsbrister inom byggsektorn inte på något sätt är förknipat med trähusbranschen. Generellt sett när vi har tittat på de problem som har funnits inom byggsektorn och bostadssektorn har detta varit ett framträdande strukturellt problem som man arbetar väldigt intensivt med. Men icke desto mindre finns det fortfarande stora bekymmer med fukt- och mögelskador även i nybyggnationer. Det var det, och inte trähusindustrin, som åsyftades.

Vi har ett väldigt bekymmersamt läge i hela den industrialiserade världen. Den här krisen har slagit till med en kraft som vi inte har skådat sedan industrialismens genombrott.

Fru talman! Det kommer inte att vara möjligt för oss i denna riksdag att, på förslag från någon regering, kompensera bortfallet av efterfrågan på exportmarknaderna och på hemmaplan med att vi beskattar medborgarna så att de ska fylla ut det efterfrågebortfallet. Det finns inga möjligheter. Vi måste hushålla med våra gemensamma resurser på ett klokt sätt. Vi måste använda pengar. Vi har stora problemen med att få situationen att gå ihop inom den kommunala sektorn. Vi kommer att diskutera det senare. Vi har bekymmer i ett antal branscher. Vi har väldigt stora varsel.

Om vi tror att vi ska klara av problemen på alla dessa flanker och ha om inte business as usual så ändå kompensera de här bortfallen under en sådan här lågkonjunktur med skattemedel tror vi fel. Det skulle ruinera de svenska statsfinanserna. Det skulle skapa väldigt stora trovärdighetsbekymmer för Sverige när vi nu står inför att behöva låna väldigt mycket pengar för att klara ut den här lågkonjunkturen.

Även om inte interpellanten har det tror jag att medborgare i allmänhet har förståelse för att regeringen är försiktig och hushållar med våra gemensamma resurser så att de räcker under hela den här krisen.

Anf. 7 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag håller med statsrådet. Det är klart att vi ska hushålla med statens medel. Men då gäller det också att göra prioriteringar. Var gör pengarna mest nytta? Hur kan vi få i gång de branscher som har problem i dag? De behöver stimulanser, inte kompensation. Vi ska inte kompensera de här branscherna. Det är viktigt att stimulera, så att vi får i gång byggandet. Vi vet ju såväl att det byggs för lite, och det har statsrådet själv påpekat. Vi behöver fler bostäder. Vi behöver fler flerfamiljshus.

Göte Wahlström nämnde alla våra besök. Under mina sex år i riksdagen har jag regelbundet varje år under ett flertal heldagar varit ute tillsammans med Skogs- och Träfacket och besökt upp emot ett hundratal träindustrier runt om i Jönköpings län.

Det finns förslag. Det finns hur många möjligheter som helst. De vill inte att man permanentar en massa åtgärder. Därför tycker jag att det är helt galet att det förslag till ROT-avdrag som ni kallar något annat, HUS-avdrag eller något sådant, permanentas. Det är också en subvention till dem som har det bättre ställt.

Det gäller att prioritera var vi lägger statens resurser. Då handlar det om att stimulera dessa branscher. Det är inte att ge bort pengar. Det är att skapa arbetstillfällen i stället för att folk ska behöva gå ut i arbetslöshet.

Det finns åtgärder. Branschen har talat om det. Jag tycker att statsrådet verkligen ska läsa det här brevet. Jag uppfattade en liten skakning på huvudet så jag antar att Mats Odell inte har sett det. Jag rekommenderar starkt att statsrådet gör det.

Anf. 8 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Statsrådet säger att det är ett bekymmersamt läge. Det är naturligtvis ett bekymmersamt läge, men det innebär inte att regeringen

ska sluta regera, sluta ta initiativ och sluta våga utmana, för det är detta det handlar om. Det handlar om att våga anta utmaningen att lösa de problem vi nu har.

Då kan man inte tala om att det är viktigt att använda pengarna på rätt sätt och sedan inte lyssna på den kritik som finns från oppositionen här i kammaren vad gäller en rad politikområden där regeringen inte är speciellt återhållsam med att spendera de gemensamma medlen. Jag tycker att det finns skäl för regeringen att lyssna på oppositionen när det gäller de områden där vi har besparingsmöjligheter.

Nej, statsrådet, jag konstaterar att det inte finns några nya, positiva signaler i det här svaret som kan skickas till småhusindustrin, till de fackliga organisationerna och till Jönköpings läns varselsamordnare. Jag upplever inte att statsrådet och regeringen tar in den oro som branschen signalerar och de problem som den står inför. Jag oroas över svaret. Man skjuter bekymren ifrån sig och försöker lägga dem i knät på de organisationer som i ett antal brev till regeringen har talat om hur man ser på problemen, vilka möjligheter som finns och hur man önskar få en förändring.

Nej, det var inga nya och positiva signaler. Det inger ytterligare oro för en redan hårt drabbad bransch.

Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker att det alltid är intressant och givande att ha de här debatterna med representanter för oppositionen. Det kommer nya impulser. Jag lyssnar väldigt gärna. Jag ska självfallet läsa brevet så fort jag får det. Vi har fått in jättemånga intressanta förslag från varselsamordnarna som har gått in i budgetprocessen.

Jag kan försäkra Helene Petersson och Göte Wahlström om att vi absolut inte har slutat regera. Vi håller på med det. Vi förbereder ett ansvarsfullt agerande som vi ska lägga fram för kammaren inom loppet av en månad.

Jag vill också gärna säga att vi i dag har kraftfulla stimulanser att bygga i och med att räntan har gått ned till en nivå som vi inte har skådat på jag vet när. Byggekostnaderna har sjunkit.

Jag är ute nu och träffar varselsamordnarna i hela landet. Jag ska till Gävle i morgon för att träffa varselsamordnarna tillsammans med olika företrädare för företag, fack och andra. För två veckor sedan träffade jag på en länsstyrelse en representant för ett medelstort byggföretag i södra Sverige som berättade att man i en kommun i Sverige nu bygger hyresrätter med god standard med en inflyttningshyra på 1 100 kronor per kvadratmeter. Det ska jämföras med de 1 500, 1 600 eller 1 700 kronor som de har legat på under de senaste åren.

Visst finns det nu utomordentligt goda förutsättningar att börja bygga inte minst hyresrätter. Jag är övertygad om att vi också kommer att få se att det kommer i gång sådana projekt.

Det finns problem som vi arbetar med. Kreditmarknaden är fortfarande väldigt svår. Det finns en stor otrygghet och en stor osäkerhet. Vi har ett antal åtgärder som vi hoppas kommer att ge effekt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Lars Lilja har frågat arbetsmarknadsministern vad han avser att göra åt den ekonomiska situationen och de personalnedskärningar som nu sker i kommuner och landsting, samt hur han ser på kommuners och landstings möjligheter att rekrytera unga akademiker till kommuner och landsting.

Per Svedberg har frågat socialministern vilka åtgärder han avser att vidta för att landstingen inte ska behöva säga upp personal och sänka sjukvårdens kvalitet med anledning av jobbkrisen.

Raimo Pärssinen har frågat mig om jag avser att medverka till att kommunerna och landstinget i Gävleborg får kraftigt ökade statsbidrag för att motverka högre arbetslöshet och sämre välfärd.

Peter Hultqvist har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av de minskade skatteintäkterna som riskerar att driva fram dels skattehöjningar, dels omfattande nedskärningar och försämrad kvalitet inom vård, skola och omsorg.

De båda först nämnda interpellationerna har överlämnats till mig. Jag väljer att avge ett gemensamt svar på interpellationerna.

Vad gäller frågan om kommuners och landstings möjligheter att rekrytera unga akademiker har universitet och högskolor ett ansvar att dimensionera högskoleutbildningarna så att de motsvarar det framtida behovet av arbetskraft inom olika områden. Samtidigt ligger det ett ansvar på kommuner och landsting att framstå som attraktiva arbetsgivare.

Vi vet att resurser till kommunsektorn både stärker välfärdens kärna och är en effektiv sysselsättningsåtgärd. Men det är inte bara kommuner och landsting som drabbas av krisen. Även hushåll och företag påverkas. Vi måste därför agera förståndigt och väga alla de behov som nu riktas mot de offentliga finanserna, våra gemensamma resurser, så att de räcker under hela krisens förlopp. Vi vet ju inte hur länge krisen kommer att vara och hur djup den kommer att bli.

Genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2009 har kommuner och landsting under 2009–2011 redan tillförts betydande förstärkningar, både i form av ökade intäkter och lägre kostnader. Som exempel kan jag nämna att sänkningen av arbetsgivaravgiften med 1 procentenhet minskar kostnaderna med 3 miljarder kronor per år för sektorn. Ett annat exempel är den så kallade kömiljarden, som enligt Sveriges Kommuner och Landsting redan börjat ge resultat i form av förbättrad tillgänglighet i vården.

Den ekonomiska krisen har den senaste tiden fördjupats på ett sätt som få bedömare kunnat förutse. Utvecklingen innebär att kommunernas och landstingens skatteintäkter kommer att utvecklas svagare än vad som annars hade blivit fallet. Det är dock inte, vilket ibland felaktigt påstås, fråga om att skatteintäkterna minskar. De ökar faktiskt. Samtidigt kommer krisen också att medföra en påtaglig försvagning av statens finanser. Regeringen följer utvecklingen noga och kommer inom kort, den 15 april, att lämna besked om ytterligare resurser kan komma att tillföras kommunsektorn. Det görs genom en noggrann prövning inför vårpropositionen, och i denna prövning har jag svårt att se varför kommunerna

*Svar på
interpellationer*

och landstinget i Gävleborgs län ska särbehandlas. Detta är ett ansvarsfullt sätt att bedriva politik.

Anf. 11 LARS LILJA (s):

Fru talman! Vi har tidigare diskuterat problemen i trähusindustrin, och vi har sett en allmän konjunkturavmattning i det här landet. Det innebär naturligtvis för vissa företag att orderingången minskar. Man kan inte sälja sina produkter, och det blir en naturlig reaktion för de företagen att säga upp eller varsla personal. Man har inget annat att välja på.

Det som komplicerar situationen för kommunerna är att när deras resurser minskar utifrån vad man har beräknat minskar inte behoven, alltså det som kommunerna ska bistå sina medborgare med, utan det kan till och med öka. Detta gör situationen oerhört knepig. Med mindre pengar ställs högre krav, och därför är det så otroligt viktigt att regeringen agerar och reagerar på de behov och de krav som nu kommer från kommunsektorn.

I svaret säger statsrådet att kommuner och landsting redan har tillförts betydande förstärkningar. Så kan det möjligtvis vara, men analysen från kommunföreträdare är snarare att statsbidragen är frysta, det vill säga att det inte kommer några mer pengar.

Precis som statsrådet säger minskar naturligtvis inte skatteintäkterna, men de minskar utifrån den prognos och den budget som kommunerna har lagt fram. Det är det som ställer till de stora problemen. Min egen hemkommun Vännäs hade budgeterat för ett överskott på ett antal miljoner för föregående år, och det slutade med ett plus på 48 000 kronor. Detta var helt beroende på att skatteintäkterna minskat.

Det är ju många, till exempel varselsamordnare och SKL, som nu kräver någon form av besked från regeringen. Kommer det mer pengar? Det är lite grann detta vi har pratat om i en tidigare debatt, nämligen att vi gärna vill ha signaler om vart vi är på väg någonstans. Det vore oerhört tragiskt om välfärden skulle urholkas på grund av att kommunerna ska säga upp folk när de faktiskt behövs för att säkra välfärden.

Om jag inte minns fel var det en ledande företrädare för den nuvarande regeringen som i valrörelsen sade: Allt som ni socialdemokrater ska göra för att stärka välfärden ska vi göra bättre.

Vi socialdemokrater har föreslagit 5 miljarder mer till kommunerna för innevarande år. Kan det då betyda – om löftet har något värde – att vi kan se fram emot minst 5, 5 ½ eller 6 miljarder i stöd till kommunerna i den vårproposition som det hela tiden hänvisas till och som tydligen ska lösa många av de problem som vi nu diskuterar?

Anf. 12 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Tack statsrådet! Lite besviken är jag över att inte Hägglund själv kommer och diskuterar denna fråga, för man kan tycka att det ligger under hans ansvarsområde även om du har det övergripande kommunministeransvaret.

Jag kommer också att beröra landstinget i Gävleborg. Ursäkta om jag blir lite patriotisk där, men det är därifrån jag har de aktuella och korrekta siffrorna.

Landstinget i Gävleborg har slitit under många år med att komma i balans med sin ekonomi. Man har gjort kraftiga åtgärder och förändring-

ar som har gjort både ont och illa men man har kommit på rätt väg. Det som händer nu är, kan man säga, otroligt brutalt för landstingen, framför allt för landstingen i Norrlandskommunerna där både jobbfrekvensen är lite lägre och utflyttningen är högre.

Jag återvänder till Gävleborg. Som prognosen ser ut nu fram till 2011 kommer landstinget i Gävleborg att tappa 550 miljoner kronor. Det motsvarar ungefär tusen arbetstillfällen. Det är tusen par händer i vården. Tusen par händer för dem som behöver samhällets stöd, samhällets vård och samhällets omsorg. Denna situation är minst sagt upprörande.

Vad som gör en än mer ilsk och faktiskt nästan, som vi säger hemma, förbannad och "görle" är att företrädare från regeringen vid ett flertal tillfällen har uttalat sig om att kommuner och landsting har levt över sina tillgångar. Vi har lokala företrädare som i lokalpress har uttryckt precis de orden. Som före detta landstingspolitiker kan jag konstatera att man blir oerhört bestört när någon uttrycker sig på det viset. Samtliga förtroendevalda, åtminstone där jag kommer ifrån, har gjort ett digert och hårt arbete för att hålla budgeten i balans. När då regeringens företrädare är ute och talar om att kommuner och landsting lever över sina tillgångar blir man oerhört arg.

Därför blir min fråga i den här diskussionen: Är det inte lite pinsamt när statsministern faktiskt gör det här uttalandet i Norrbotten, eller när allianskollegan Bergström i Hudiksvall talar om för kommunledningen och indirekt landstingsledningen att de har levt över sina tillgångar?

Det kanske är än värre för Sven och Stina som bor i glesbygd och ser att det försämras. Deras situation kommer att bli jättebesvärlig utifrån att om man ska spara så här mycket i verksamheten i landstinget i Gävleborg motsvarar de här pengarna 26 hälsocentraler.

Det är stora pengar. Det är stora och väldigt vulgära ord från regeringen, vill jag påstå. Landstingssverige behöver mer pengar. Min fråga är egentligen till statsministern, men nu får Odell ta den. Hur blir det nu? Kommer det något i vårpropositionen?

Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Det är ett mycket aktuellt ämne som vi debatterar just nu. Det är som minister Odell säger: Det är en ganska svår situation.

Låt mig påminna om några saker innan vi går in på att direkt titta på läget i kommunerna. År 2006 lämnade vi faktiskt ett överskott på 70 miljarder kronor till den borgerliga regeringen. Regeringen, med Odell naturligtvis, sänkte skatterna med 80 miljarder kronor, och nu är vi alldeles strax uppe i ett offentligt underskott på 80 miljarder kronor. Det är väl därför vi får ett så dåligt svar på våra interpellationer. Det är väl därför minister Odell inte kan lova mer resurser till kommunerna.

Det här utgår från en orättvis politik. Man har haft ofinansierade skattesänkningar som fortsätter och som riktas till den rikaste tiondelen i det här landet. Det betyder att först var det de arbetslösa och de sjuka som fick vara med och finansiera de här skattesänkningarna, men nu blir det faktiskt så att det är de anställda inom kommunerna, de som har välfärdstjänsterna, som får vara med och betala.

Att man har gjort detta innebär till exempel att man i Ovanåkers kommun måste gå ut och varsla personal för att man saknar resurser. Hudiksvalls kommun ser ett enormt tapp på resurser också och måste

börja planera för en minskning av personal med 200 personer. Sammanlagt sägs det – det här har statsrådet Odell hört många gånger nu från SKL och andra – att det kan bli ända upp till 20 000 anställda, kanske fler, i kommuner och landsting som kommer att tvingas ut i arbetslöshet om man inte tar ett politiskt ansvar.

Precis som jag frågade i min interpellation undrar jag här vad som är klokast att göra: Är det att se till att staten, vi gemensamt, hjälper till med att öka de generella bidragen till kommunerna, eller är det att låta kommunerna säga upp folk och driva ut dem i arbetslöshet? Då får man alltså betala dem som varit anställda genom kommunerna en gång till, för när man blir arbetslös hamnar man på en mycket låg och dålig a-kassa.

Det vi måste få svar på här är alltså: Vad kan, och vad vill, statsrådet Odell göra för att stärka kommunernas ekonomi?

Socialbidragen ökar – det är allmänt känt – i större delen av Sveriges kommuner. I Gävleborgs kommuner ser man över ekonomin. Ett exempel är Ockelbo kommun, som höjde sin skatt med 75 öre innevarande år. Men om man ska klara sig fram till 2011 och 2012 ser man ett behov av skatteökningar på 1:30 kronor till, om man ska klara av likvärdig verksamhet och kvalitetsnivå inom välfärdstjänsterna.

Frågorna är givna och måste ställas, och vi kommer att ställa dem många gånger: Blir det mer pengar, precis som Per Svedberg frågade före mig, till kommuner och landsting? Är det verkligen rimligt att man har ofinansierade skattesänkningar som är riktade till den rikaste tiondelen i det här landet och låter kommunpersonal betala dem genom att det inte finns pengar till deras anställningar? Vi vill ha ett klart besked här, tack!

Anf. 14 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret!

Det är kris i kommuner och landsting. SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, gör bedömningen att sysselsättningen kommer att minska med 4 800 anställda i kommunerna och 3 000 i landstingen under 2009. År 2010 handlar det om 6 100 respektive 1 300 anställda. Totalt handlar det om 15 200 personer på två år. Efter den här bedömningen har det presenterats nya bedömningar om att det handlar om upp till 20 000 personer.

Det handlar alltså om jobb som lärare, sjuksköterskor, äldreomsorgspersonal, undersköterskor och annan personal inom olika, viktiga sektorer i den offentliga sektorn som bär upp välfärden i vardagen. Det handlar alltså om människor som skapar vardagens kvalitet inom vård, skola och omsorg. Det är så här det ser ut. I borgerlighetens Sverige rustas välfärden i kommuner och landsting ned.

Så här långt tycker jag att regeringen bara tittat på. När åtstramningarna i den offentliga sektorn successivt kommer spåds också arbetslöshet och samhällsekonomisk kris på. Läget förvärras. Det är alltså situationen.

I kommunerna står man inför två val. Antingen genomför man stora nedskärningar i verksamheten eller också måste skatten höjas. Regeringen skulle kunna lösa upp den här situationen genom att gå in med rejält höjda statsbidrag. Dels bör den generella nivån höjas, dels bör riktade medel användas mot exempelvis skolan. Det skulle behövas ca 15 miljarder kronor i en rejäl satsning.

Om regeringen inte gör något tvingar man fram antingen nedskärningar eller skattehöjningar. Regeringen tvingar fram den här situationen i kommunerna genom att man inte orkar handla.

Är det inte bättre att värna kvaliteten i undervisningen än att sänka skatten för de mest välavlönade? Är det inte bättre med fler händer i vården än avskaffad förmögenhetsskatt? Är det inte stötande när barnens utbildning och de sjukas vård riskerar att försämrats samtidigt som högerregeringen driver fram nya bonusprogram för cheferna i statens företag?

Att kommune-sektorns skatteintäkter viker med 5 miljarder i år och 11 miljarder nästa år i förhållande till SKL:s prognoser före jul borde vara en stark signal om att ingripa. Dessutom gör ledande ekonomer, bland annat regeringens egen rådgivare Lars Calmfors, analysen att vi ännu ej har sett botten på krisen. Han menar att krisen späds på genom de varsel och nedskärningar som nu tvingas fram i kommunerna. Det är regeringens egen rådgivare som gör denna analys.

Mats Odell! Du är ansvarig minister för kommuner och landsting. Och som det ser ut i dag kommer mer än en tredjedel av landets kommuner, alltså över 100 kommuner, inte att klara balanskravet nästa år. Är det inte ett tecken starkt som något på att man måste vidta åtgärder? Jag tycker det.

Om ni i alliansen kan sänka skatten i storleksordningen 70 miljarder – och mest för de mest välbeställda – borde ni också kunna klara välfärden i vård, skola och omsorg. Vad tänker ni göra åt situationen i kommuner och landsting? Ge oss nu besked!

Anf. 15 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Det är ett mycket klargörande svar på fyra interpellationer med i grunden samma tema, dock med lite olika vinklingar. Särskilt glad är jag över att svaret är tydligt, kärnfullt och kort samt tar bort en del villfarelser och till och med lögnen som förekommit i debatten. Det är helt uppenbart att alliansregeringen redan i budgetpropositionen i höstas – innan finanskrisen slog till med full kraft – satte av hela 9 miljarder till kommun- och landstingsbidrag. Att man dessutom på departementet nu arbetar för högtryck, föreställer jag mig, med en tilläggsproposition bör innebära att oppositionen får lugna sig något innan de, i en svår finansiell kris, kan få de svar som behöver genomtänkas.

En annan villfarelse var att man skulle få sänkt skatteunderlag. Ja, visst, prognoserna sade från början att 2010 skulle skatteunderlaget i kommunerna öka med 5 procent. Man har reviderat den prognosen, men den ligger fortfarande över 1 ½ procent. Det är alltså ett positivt netto.

Retoriken, särskilt det som sades av Peter Hultqvist i slutet av hans inlägg, behöver en liten kommentar. När det gäller jobbskattesänkningarna hade de en bakgrund. Vi tog över ett land med massarbetslöshet. Vad gäller de två första stegen, som är hela 65 miljarder kronor, står mig veterligt Socialdemokraterna helt bakom den politiken. Till det underskott som nu målas upp är man i så fall själv bidragande. Just denna jobblinjes jobbskatteavdrag satte fart på hjulen under den del av högkonjunkturen som var kvar. Folk kom i arbete.

Det ska jämföras med det trista toppåret 2002, under en god ekonomi, då Sverige ledde ligan i Europa och satte 140 personer i passiv förtidspensionering varje dag. Med den typen av utveckling, där man under en hyfsat god ekonomi använde socialförsäkringarna för att slippa ordna en effektiv arbetsmarknad, skulle Sverige naturligtvis ha stått sig slätt i dagens ekonomiska läge.

Vi måste också säga att det finns andra incitament som tas upp i interpellationerna, bland annat kopplingen mellan sjukförsäkringar och sjukdomsbekämpning. OECD har nyligen granskat den reformering av sjukförsäkringen och förtidspensionerna som nuvarande regering gjort och kommit fram till att det är den i särklass största minskningen av förtidspensioner man har sett, men man konstaterar samtidigt att Sverige fortfarande ligger på en alldeles för hög nivå. Det är att bekräfta att det under Socialdemokraternas sista mandatperiod var en förskräckande politik som bedrevs och som försatte ett Sverige i gott ekonomiskt läge i en mycket sämre ställning än vi annars skulle ha varit. Det är det vi nu har att utgå från.

Låt mig säga, när det, som jag upplever det, passivt ropas på att pengar ska föras över från staten till kommuner och landsting, vilka själva har skatteuppbörd, att det i januari dök upp en mycket intressant rapport som hade gömts undan och som handlar om välfärdsmysteriet. I Sveriges kommuner och landsting konstaterar man nämligen att utvecklingen för kommuner och landsting under de senaste 25 åren nog ekonomiskt egentligen varit väldigt positiv och att man kanske inte alltid har ransonerat sin egen ekonomi på ett sätt som vi nu måste hjälpas åt med när vi står inför en stor finansiell kris som är global.

I det sammanhanget måste man, fru talman, notera att den rehabiliteringsgaranti som införts av alliansregeringen lider av att landstingen inte kunnat plocka upp den bollen och effektivt förse oss med den rehabilitering som sjukvården faktiskt ska bestå oss med. Där har sjukvårdshuvudmännen ett stort ansvar. Avslutningsvis vill jag säga att det återstår en hel del för Sveriges kommuner och landsting att visa, att genom sitt ansvar bidra till att lösa krisen.

Anf. 16 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag vill delta i denna debatt dels för att den berör det län jag kommer från, dels för att den berör området kommunernas ekonomi, som är ryggraden i svensk välfärdspolitik. Låt mig konstatera att statsrådet och regeringen lämnat walk over i en situation när Sverige som mest behöver en ansvarsfull regering.

De svar vi hittills fått, inte bara här i dag utan under lång tid, är att regeringen följer, analyserar, hushållar, ska inte slösa. Det säger en regering som sänkt inkomstskatterna med ungefär 85 miljarder. Man säger att säkra statsbidragen till kommunsektorn är att slösa, att inte hushålla. Det säger en hel del om den ideologi regeringen står för.

Om man har en strategi där man sänker skatterna med ungefär 85 miljarder kronor och samtidigt fryser statsbidragen till kommunsektorn har man med detta en bakomliggande tanke som man inte längre vågar stå upp för. Om man sänker skatterna med 85 miljarder är man mycket väl medveten om att välfärdens omfång därmed måste minska. Antingen måste arbetet upphöra eller också måste det hela avgiftsföras.

Visst kan det vara en tanke från Kristdemokraterna att kvinnorna ska göra en större del av det oavlönade hemarbetet genom att man överför betalda vårdinsatser, omsorgsinsatser, till hemmet. Det är en välkänd kristdemokratisk strategi. I tidningen Dagen, som kom ut i fredags, togs det upp att när vi nu skär ned i kommunerna kan vi i stället öka de ideella insatserna. Visst, det är säkert Kristdemokraternas strategi. Den moderata strategin är säkert att minska välfärdens omfång – i samarbete med Kristdemokraterna.

För mitt hemlän innebär de frysta statsbidragen i år ungefär 87 miljoner och nästa år 179 miljoner. För 2011 innebär det 275 miljoner. Detta gäller enbart de frysta statsbidragen. Det handlar om jobb som kommer att behöva utföras ändå, antingen ideellt eller oavlönat hemma. Därför måste man inse att det är samhällsekonomiskt oansvarigt att betala människor som är arbetslösa samtidigt som jobben skulle behöva utföras. Jag tycker att det visar på bristande samhällsekonomiskt ansvarstagande.

Den senaste rapporten från Konjunkturinstitutet, som kom förra veckan när finansutskottet höll sin utfrågning, visar att det behövs 14 miljarder nästa år för att upprätthålla dagens sysselsättningsnivå i kommuner och landsting. Regeringen har satsat 1 miljard i den nuvarande budgetpropositionen. Till det ska läggas att regeringen övervälsat kostnader på kommunerna. Socialbidragskostnaderna beräknas öka med ungefär 5 miljarder enligt Sveriges Kommuner och Landsting – enbart på grund av försämringarna i a-kassan och sjukförsäkringen.

Det är alltså tydligt att Nya moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna låter lågkonjunkturer göra jobbet, det vill säga skära ned i välfärden, för man vågar inte längre stå upp för den politik man faktiskt för.

Det är bara att beklaga alla gamla, sjuka och barn när regeringens svar till alla är att de ska prioritera. Vilka ska de prioritera, Finn Bengtsson och Mats Odell? Är det de sjuka, gamla eller barnen? Vad ger ni för svar till de lokalpolitiker och medborgare i landet som nu är oroliga över de nedskärningar som väntar och redan är på gång? Det skulle vara bra att få veta det.

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! En sak är jag och ministern överens om, nämligen att det är viktigt att hushålla med skattebetalarnas resurser. Men när hushållandet övergår i ren snålhet är frågan om det inte i slutändan kostar mer.

Jag skulle vilja fråga ministern vad det kommer att kosta staten om vi inte i det här läget gör en större satsning på kommuner och landsting. Jag tänker inte stå här och tigga pengar till min hemkommun eller mitt hemlän, och jag vet att det inte är det Raimo Pärssinen heller menar i sin interpellation, även om det lät så av ministerns svar. Däremot känner vi bäst till den egna kommunen och det egna länet, och det är dem vi också representerar i riksdagen.

Gävleborg är ett län med historiskt sett låg utbildningsnivå och hög arbetslöshet. Befolkningen minskar, och därmed också skatteintäkterna. Jag förstår inte det som står i ministerns svar om att skatteintäkterna inte skulle minska. Det är självklart så att när befolkningen minskar, i huvudsak den arbetsföra befolkningen, eftersom de flyttar till områden med fler arbeten, och arbetslösheten är hög minskar skatteintäkterna.

Vi har talat om landstingets ekonomi. Den har befunnit sig i ett minst sagt bekymmersamt läge under många år, vilket bland annat Per Svedberg talade om. Det har inte blivit bättre av den starka polarisering som vi har i vårt län, dels mellan blocken, dels mellan de olika landskapen. Polarisationen finns naturligtvis därför att vi inte har tillräckligt med pengar i landstinget. Vi har kanske aldrig haft det, men det blir inte bättre nu.

Om vi ska kunna täcka allas behov av tillgänglighet till vård när vissa har 20 mil till det stora sjukhuset är det klart att det blir en polarisering. Tryggheten att ha tillgång till vård på nära håll betyder mycket för möjligheten att leva även i mindre kommuner och på landsbygden.

De tidigare försök som vi har haft i vårt län att försöka minska kostnader genom att dra ned på verksamheter i vissa delar av länet har mötts med ett kompakt motstånd. Det måste man ha stor förståelse för. Människor behöver ha vård och omsorg på nära håll. Men det som skedde var att våra ledande landstingspolitiker möttes av mordhot och var tvungna att ha larm hemma i sina bostäder. Vem vill vara politiker i fortsättningen i länet när situationen är som den är?

Den situation som vi redan lever i med ständiga underskott i landstingets ekonomi blir inte bättre av den finanskris vi nu går igenom. Som ministern säger slår den hårt mot alla: den offentliga sektorn, hushållen och företagen. Men i nuläget har ministern och regeringen bara dragit ned, så att säga. Man har minskat utgifterna för hushållen och företagen. Man har sett till att hushåll med arbetande har fått bättre ekonomi. Men vi vet att det är sysselsättningsskapande åtgärder som ger de största effekterna. Ministern skriver också att sysselsättningskapande åtgärder är viktiga i den offentliga sektorn. Men man har inte gjort det.

I det ekonomiska läge vi har i dag kommer hushållen och företagen att drabbas dubbelt när den offentliga sektorn tvingas dra ned i stället för att upprätthålla nödvändig service. Som jag sade tidigare: Med ännu fler arbetslösa blir skatteintäkterna mindre, servicen ännu sämre och klagomålen allt fler, både på de lokala politikerna och på regeringen.

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp).

Anf. 18 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! I Norrlands inland, Gävleborgs län och min hemkommun Ljusdal håller en jättekris på att utvecklas. Jobben försvinner i rask takt, fru talman. Sågverken lägger ned sin verksamhet. Träförädlingsföretagen upphör med sin tillverkning. Massafabrikerna varslar. Mekanindustrin varslar. Transportnäringen kommer att tvingas skära ned sin verksamhet. Småföretagen skriker på hjälp. Behöver jag säga att handeln försämras?

Regeringen gör ingenting. Norrland håller på att förblöda. Alla funderar på när och om regeringen kommer med något initiativ.

Den kommunala verksamheten står nu inför en nedmontering av sällan skådat slag. I min hemkommun Ljusdal är man tvungen till besparingar på 60 miljoner i en budget på drygt 900 miljoner där kostnader för skola och omsorg motsvarar lite drygt 80 procent av de resurser som finns att fördela inom kommunen.

Fru talman! Jag vill att Mats Odell delger oss lite idéer om hur besparingarna i Ljusdals kommun och i kommuner i Norrlands inland ska gå

till. Kommer några extra pengar från regeringen? Eller ska vi kanske höja skatten med 2 kronor – det är ungefär det som det handlar om. Kanske ska vi minska lärartätheten eller låta bli att ge skolbarnen mat? Kanske ska vi dra in resurserna till äldreboenden eller sänka värmen lite grann där de äldre bor?

Vi måste agera förståndigt, skriver Mats Odell i sitt svar. Vad innebär det mer konkret för en kommun i Norrlands inland? Vad innebär det för min kommun, Ljusdal?

Jag vill att Mats Odell lämnar besked. Vad tänker regeringen vidta för förståndiga åtgärder? Jag vill ha det svaret nu. Jag vill veta vad som kommer att hända i morgon.

Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Favoriter i repris är det trevligt att lyssna till. Om det här kan jag dock inte vara säker på att riksdagsåhörarna tycker detsamma. Det här är såvitt jag kan räkna den femte debatt vi har haft om kommunernas och Sveriges ekonomi under loppet av mindre än nio dagar. Förrförra fredagen började med en stor debatt om kommunernas ekonomi. Sedan var det tre debatter förra veckan om Sveriges ekonomi. Nu har vi ytterligare en debatt.

Den stora likheten i de här debatterna är att Vänsterpartiet har hur mycket pengar som helst. De har alltid hur mycket pengar som helst att dela ut. Det som är utmärkande för den här debatten är en helt annan sak, nämligen att Socialdemokraterna inte har Thomas Östros som talesman. De har skickat in A-laget. Fem stycken olika språkrör är det som nu deltar från Socialdemokraterna. Det finns en tredje sak man kan notera: Miljöpartiet avviker väldigt häftigt från de andra partierna på oppositionssidan genom att säga att man måste vara försiktig med pengarna.

Roland Bäckman frågade: Kommer det några mer pengar från regeringen? Det är en väldigt bra fråga. Har regeringen en massa pengar? Nej, så är det inte! Regeringen har inga pengar! Vi får inga pengar som inte vi själva producerar i det här landet. Det är svensk företagsamhet som producerar dessa pengar. Det beskriver Roland Bäckman på ett lysande sätt. Det är kris i många svenska branscher. Roland Bäckman räknade upp alla i Gävleborgs län.

Det är klart att om vi ska få pengar till den välfärd som vi alla vill ha måste vi i första hand se till att företagsamheten kommer i gång igen. Det är det som är problemet. Även Lars Lilja beskrev detta på ett utmärkt sätt. Det är inte ett kostnadsproblem man har i kommuner och landsting i första hand – lite mer kostnader har man, det erkänner jag gärna – utan brist på skatteintäkter.

Regeringen har inga pengar. Regeringen har inga andra pengar än de den får in genom skatterna. Det kommer ett besked den 15 april om hur man ska hantera kommunerna. Men kommunerna har inte mer kostnader nu än man hade den 31 december, när de budgetar som lades förra året gick igenom.

Har då regeringen inte gjort någonting åt det här? Man ska vara försiktig med siffror, men jag ska nämna två siffror, nämligen 200 och 700. Det är siffror man kan komma ihåg. Vi som har förmånen att sitta i finansutskottet har lyssnat till riksbankschefen. Man kan notera att han på en av de utfrågningar som var med riksbankschefen hade en skylt som

visade vad man har gjort på kreditsidan i det här landet. Från oktober hade Riksbanken en omslutning på ungefär 200 miljarder. Nu är den 700 miljarder. Det här är naturligtvis inte pengar man har kastat i sjön, utan ett försök att se till att vi efter att enorma kriser har uppstått i Volvo, Saab och otroligt många andra företag kan reparera kreditmarknaden. Annars kommer vi så småningom att få väldigt svåra kriser på intäktsidan i alla kommuner och landsting.

Jag ska avsluta med en annan sak, fru talman. Det är klart att det finns andra åtgärder än bara statsbidrag. Det är klart att alla vill ha pengar. Till och med Svenskt Näringslivs chef Urban Bäckström vill att man ska garantera i stort sett alla löner.

Men jag skulle vilja fråga statsrådet Odell: Är det möjligt att se över balanskraven? För kommuner och landsting har väldigt olika förutsättningar, och det skulle vara värdefullt för sysselsättningens och välfärdens skull om man kunde få använda de pengar som nu låses in på en del håll.

Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det har kommit in en ny fråga i debatten, och det var den som Gunnar Andrén ställde. Finns det en möjlighet att se över balanskraven?

Det finns redan i dag, Gunnar Andrén, möjlighet att använda den flexibilitet som finns i lagstiftningen för att så att säga förlänga perioden när man kan ha ett underskott.

Det finns en mängd frågor som har ställts här. Många av dem har vi diskuterat tidigare. Vi börjar kunna våra roller. Vad det handlar om är att alla väntar på vad som ska komma den 15 april.

Det är väldigt trevligt att frågorna ställs igen. Svaret är dock det samma. Besked kommer den 15 april.

Vad kommer den 15 april? frågar någon. Flera har sagt: Jag vill ha besked nu om vad som ska hända i morgon.

Det finns en mängd variationer på det här temat, och vi har lyssnat på dem många gånger. Vi går till sängs med dem. Vi vaknar med dem, och vi kan dem.

Problemet, fru talman, är att ingen vet svaret. Verkligheten förändras hela tiden.

Regeringen har nu ett väldigt omfattande arbete för att väga samman allt som har kommit in från varselsamordnarna, som handlar om hur vi ska hålla näringslivet i så god kondition som möjligt genom denna mycket djupa kris, att se till att så många människor som möjligt kan finnas kvar i arbete och att ta hand om dem som blir uppsagda, se till att de får en utbildning.

Vi har kraven från kommunsektorn. Jag skulle kunna ta upp siffror som visar på att det är få varsel i det här landet inom kommunsektorn. Det är inom industrin som de stora varslen är. Det är därifrån som, så att säga, problemen för kommunsektorn i första hand kommer.

Vi studerar nu vad vi kan göra. Hur mycket pengar kan vi avsätta till kommunsektorn? Den frågan sysselsätter Finansdepartementet. Den sysselsätter Socialdepartementet. Den sysselsätter Näringsdepartementet och flera andra departement.

Tjänstemännen och politikerna arbetar för högtryck för att på ett ansvarsfullt sätt använda de skattemedel som nu i snabb takt viker nedåt.

Vi hade det högsta överskottet i de löpande finanserna 2007, 74 miljarder kronor. Jag tar då bort de stora engångsintäkter som vi hade när vi sålde statliga företag, som vi nu har med oss i muskler för att kunna hantera den här krisen.

Det sjönk förra året till plus 38 miljarder. I år vet ingen hur stort underskottet blir i det så kallade finansiella sparandet. Det kom en prognos om att det skulle vara 47 miljarder. Om det stämmer är det en försämring i statens finanser, på grund av denna mycket djupa kris, med 121 miljarder kronor – bara rakt av.

Jag inser våra olika roller. Jag har suttit i opposition i tolv år i den här kammaren och har behandlat dåvarande regeringar på ungefär samma sätt som mina socialdemokratiska vänner behandlar regeringen i dag. Jag vet att det är bra med en livskraftig och spänstig opposition som ser till att regeringen står på bakbenen och gör vad den kan för att hantera olika situationer.

Men ni måste respektera det faktum att vi ännu inte har vägt samman alla dessa faktorer och hittat den balans som vi vill presentera för er.

Sedan ska jag med spänning läsa de motioner som ni kommer att lämna in med anledning av vårpropositionen och den tilläggsbudget som vi kommer att lämna. Sedan ska vi ha en diskussion här, fru talman, där vi värderar varandras alternativ.

Jag hinner nu inte gå in på alla de intressanta frågorna. Men jag vill säga en sak som har kommit upp nu. Gävleborgs län, detta fina län som jag ska besöka i morgon, har stått mycket i fokus. När det gäller exempelvis befolkningsminskning är det faktiskt så att genom utjämningssystemet slår lågkonjunkturen i princip likadant över hela landet. Det är någonting som vi ska vara stolta över, att vi har ett sådant system i Sverige.

Det behöver reformeras något, men det fungerar hyggligt.

Anf. 21 LARS LILJA (s):

Fru talman! Som statsrådet nu har sagt kommer vi inte att få något besked före den 15 april. Vi hade knappast förväntat oss något sådant heller. Det jag försökte säga och det jag var ute efter i mitt anförande handlade om att få någon form av signal. Det är nämligen lite grann det som det har handlat om för många.

Kommunsektorn har frågat efter det. SKL har frågat efter det. Landstingssektorn har frågat efter det. Alla vill ha något slags signal. Kan vi förvänta oss någonting över huvud taget från regeringen? Det är det som vi försöker få någon hint om i dagens debatt. Men det verkar vara oerhört svårt.

Det finns många problem. Vi var inne på inlandskommunerna. Jag kan ta Norsjö kommun som exempel. Norsjö kommun har sparat under högkonjunktur. Trots det skulle man i dagens läge, med den ekonomiska situation som har uppstått, behöva höja skatten med 1 krona för att behålla den servicenivå som man har i dag.

Vi socialdemokrater har ju drivit en politik. Vi anser att vi bör stimulera ekonomin i det här läget, stimulera ekonomin för de grupper i samhället som har det sämst ställt.

Tyvärre har de som har det allra sämst ställt i dagens läge fått det så på grund av regeringens politik. Jag tänker då på arbetslösa, pensionärer och

sjukskrivna som har fått betala stora delar av de skattesänkningar som statsrådet Odell hänvisar till.

I det läget vore det kontraproduktivt för kommuner och landsting att tvingas att höja skatten. Det minskar ju handlingsutrymmet för medborgarna att konsumera. Det är ju dit vi vill gå i dag.

Jag måste lite grann kommentera det som Finn Bengtsson sade, att landstinget är ansvarigt för rehabilitering. Jo, sannolikt är det så. Då kan man naturligtvis fundera på: Varför händer inte det? Jo, det är klart att landstingen har en oerhört ansträngd ekonomi och har svårt att ta ytterligare ansvar.

Sedan säger Finn Bengtsson att vi socialdemokrater har accepterat jobbskatteavdraget. I så fall får jag be Finn Bengtsson att läsa samtliga våra motioner som har behandlat jobbskatteavdraget från 2006 och framåt.

Vi har vid samtliga tillfällen motsatt oss jobbskatteavdraget. Men regeringen har nu satt oss i en situation där vi har jobbskatteavdraget. Vi har den här ekonomin att hantera. Det är en verklighet som vi inte vill ha, men nu har vi den, och då får vi hantera den utifrån den situationen.

Det är klart att vi är rätt vana vid att ta hand om en verklighet som en borgerlig regering har hanterat. Vi gjorde det 1994. Vi lär få göra det en gång till.

Gunnar Andrén berömde Riksbanken. Ja visst, det är jättebra. Men vi har som bekant en oberoende riksbank. Då kan knappast regeringen vara den som kan ta förtjänsten av vad Riksbanken har gjort.

Jag hade också en liten fråga som gällde rekrytering till kommunerna. Trots att vi nu pratar om problem för kommunerna när det gäller att klara de basala vårdbehoven och skola, vård och utbildning har man fortfarande ett rekryteringsbehov när det gäller högre tjänstemän. Det är nämligen många i de grupperna av tjänstemän som snart går i pension.

Vi lyssnade i dag i utskottet på Ungdomsstyrelsen. De konstaterade att det är oerhört viktigt att, som något slags åtgärd, ha någon form av traineeutbildning för högskoleutbildade ungdomar när det gäller att komma in i den kommunala sektorn, detta för att inte få en, som de uttryckte det, effektivitetsdip när man ska byta ut stora delar av sin personal.

Det vore intressant att höra statsrådets funderingar kring något slags traineeutbildning för akademiker i kommunerna.

Anf. 22 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Det var en intressant vinkling från statsrådet, att vi egentligen inte behöver diskutera det här, eftersom svaret kommer den 15 april.

Så enkelt är det ändå inte. Vi får faktiskt fortsätta att uttrycka oss nästan som vi vill i kammaren.

Dagsläget i Gävleborg och i Gävleborgs läns landsting är att man egentligen skulle behöva säga upp 200 personer på studs, nu på en gång.

I Gävleborg, liksom många andra län och andra delar av Sverige, har vi en ganska häftig generationsväxling som också kommer att påverka delar av det som vi pratar om och debatterar i dag.

Om man i dag rakt av skulle göra sig av med 200 personer för att komma i balans med sin ekonomi skulle det vara förödande för verksam-

heten och för utvecklingen av den verksamhet man har, just med anledning av den generationsväxling vi är i.

Då blir det än mer viktigt vilket signalsystem regeringen har. Jag tänkte upprepa det: När man har en regering som vid ett antal tillfällen säger att kommuner och landsting lever över sina tillgångar är det ett håån mot alla förtroendevalda inom kommuner och landsting. Alla dessa människor gör det de är satta att göra till medborgarnas bästa. Att säga något sådant blir helt huvudstupa.

Roland Bäckman, Ljusdal, tog ett exempel på en kommun som inte är extrem glesbygd – det ska jag inte säga – men den är stor, och den är inte så tätt befolkad. Man har stora ytor, stora områden, som ska trafikeras om man måste transporteras.

Om man för det här till sin spets kommer förmodligen Ljusdals kommun att utarmas mer än i dag. Naturligtvis är det beroende på den kris vi är i. Så är det ju. Men det handlar även om huruvida vi fattar beslut härifrån som gör att vi inte kan underhålla och stimulera åtminstone den offentliga verksamheten. Hur ska man då välja att bo uppe i Los om man inte har möjlighet att ta del av det offentligas tjänster däruppe? Det gäller hälso- och sjukvård men kanske framför allt kommunal vård och omsorg.

Gävleborg är ett ganska stort län. Vi har delar som redan i dag har bekymmer. Då tänker jag på Ovanåker och på Hofors som ligger i utkanterna. De behöver faktiskt få signalen att regeringen vill något, att regeringen är på väg. Det svar vi får i dag är att den 15 april kommer svaret. Lite borde man kunna glänta på dörren.

Jag tycker att en regering och de statsbärande och deras signalsystem har en jättestor påverkan på folks upplevelse av nutiden och den situation vi är i. Vi har hört uttryck som skitår och allt möjligt härifrån talarstolen. Ibland kan jag tänka att kanske borde man prata lite utifrån en positiv syn. Eller ser regeringen allt så otroligt mörkt som det framstår att man gör?

Spelar det roll att vi säger upp folk inom Kommun- och Landstingssektorer? Har det betydelse för kvaliteten? Egentligen skulle Hägglund ha svarat på det, om den kvalitetsförsämring man är på väg in i spelar roll.

Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Då har vi fått ett svar i alla fall från statsrådet Odell. Han säger ärligt att han inte vet vad han ska svara, men han säger det åtminstone på ett engagerat sätt när han beskriver läget i Sverige och Sveriges ekonomi med kommunernas och landstingens ekonomi. Det gör han.

Men nog finns det mer saker att fråga om. Eller är det onödig debatt det här? Ska vi ta det lugnt och få besked senare? Jag tror inte det. Det är precis som Odell själv har sagt. Interpellationerna är ett utmärkt sätt att bryta åsikter på och försöka att få fram svar också.

Men nu är läget att Sandvikens kommun har i uppdrag att skära bort 75 miljoner kronor, en kostnad motsvarande 75 miljoner kronor. I min egen lilla hemkommun Hofors handlar det om 20 miljoner kronor på två år. Det betyder att idoga kommunpolitiker sitter och tänker över det. Det handlar om hela fritidssektorn. Det handlar om ett ungdomsprojekt som man inte kan sätta på fötter, och så vidare.

Det är samtidigt en diskussion om frysta statsbidrag. Det är klart att det finns ett samband.

Det brände i fickorna när det gick bra, Gunnar Andrén. Då sänkte vi minsann skatterna. Andrén själv var den främste förespråkaren, socialliberal som han kallar sig, för att sänka skatterna kraftigt, även om det var på ett orättvist sätt. Det fanns stora överskott.

Nu står han här i talarstolen och säger att det inte finns några pengar. Det är en tydlig retorik som borgerliga riksdagsledamöter och en borgerlig regering använder sig av. De försöker inbilla människor att det inte finns något samband mellan skattenivåer och nivån på välfärden som kommuner och landsting kan erbjuda. Det handlar om nivån att gemensamt möta de behov som människor har, oavsett om det är sjukdom, utbildning eller omsorg när vi blir gamla och sköra som min gamla mamma.

Det är klart att det finns ett direkt samband här. Då tycker jag att man får välja.

Man hänvisar till att man har sänkt arbetsgivaravgifterna, slår sig för bröstet och menar att det är en stor prestation. Men det är klart att det är pengar som finns i systemet som går i omlopp. När staten har goda intäkter kan man faktiskt också se till att kommuner och landsting får hjälp när så behövs. Det är ett gemensamt ansvar.

Jag hade lovat mig själv att inte kommentera Finn Bengtsson och att jobbskatteavdraget har gett många jobb. Kom upp i denna talarstol, påvisa det och tala om vilken forskning det handlar om, vem som har sagt det! Jag skulle bli hemskt glad om du gjorde det. Då är det första gången vi får ett svar på det.

Eftersom jag inte kan få ett svar här från Odell som ärligt säger att han inte vet får jag väl ställa en annan fråga. Det finns en tjej uppe i Hudiksvalls kommun som heter Emilie. Det är en rar och go tjej på 24 år som har misslyckats lite grann med sin utbildning, men hon har kommit in som vikarie i kommunen, inom äldreomsorgen. Nu skärs hennes möjligheter bort för att kommunen inte har råd. Hon har inte en chans att komma in.

Då måste jag fråga, och det kan kännas elakt och retoriskt, Mats Odell: Känns det bra när regeringen och riksdagsmajoriteten har skänkt dem med höga inkomster, till exempel Mats Odell själv, 13 000 kronor mer i plånboken men Emilie får ingen chans?

Anf. 24 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag skulle vilja upplysa de närvarande herrarna om att arbetslösheten i Sverige ökar. Det är ett av de stora samhällsproblemen. Det är en av orsakerna till den sviktande ekonomin i samhället och i kommuner och landsting.

Utbetalningarna av socialbidrag ökar också. Det är till och med så att man i Finansdepartementets egna framtidsplaner räknar med ökade socialbidrag år från år fram till 2011. Man kallar det för helårsekvivalenter i den vokabulären. Men så ser det ut.

Arbetslinjen har alltså havererat. Jobbskatteavdraget ger inga nya jobb. Det är någon sorts propagandistisk mytbildning man sysslar med där man inte i någon mening kan bevisa det man säger. Faktum ute i Sverige i dag är att arbetslösheten ökar. Ni har misslyckats. Det är läget.

Mats Odells räddningsskyrke i den här debatten som han gömmer sig bakom är den 15 april och vårpropositionen. Det är då allting ska ske. Det är då balanserna ska vara klara. Nu pågår det någon sorts förhandling och balansräkning.

Odell själv säger att han inte vet vad som kommer ut. Men om man ska ha någon fundering kring det blir det förmodligen att det är för lite och för sent, om det nu över huvud taget blir någonting över efter sammanvägningen. Jag har förstått att mycket av de här pengarna är borta efter alla skattesänkningar.

En sak kan jag säga mycket tydligt och klart: Hade vi haft en socialdemokratisk regering hade det nu varit fråga om höjda statsbidrag. Det hade varit en högre nivå på statens bidrag till kommuner och landsting redan nu. Man hade agerat tidigare.

Vi ska ha fullständigt klart för oss att det är stora penningbelopp som krävs för att upprätthålla kvalitetsnivån för 2009 ute i kommuner och landsting om man jämför med 2008.

I Dalakommunerna ser det ut så här: Avesta har ett skattehöjningsbehov på 50 öre för att klara det. Borlänge har 31 öre 2009 och 87 öre 2010, Falun 75 öre 2009 och 1:30 kronor 2010, Leksand 1 krona 2009, Malung-Sälén 40 öre 2009 och 1 krona 2010, Orsa 50 öre 2009 och 1 krona 2010.

Så ser det ut om man ska rakt av klara 2008 års kvalitetsnivå. I landstinget har man nu en prognos på ett underskott på 250 miljoner för 2009.

Det här är inte isolerade problem. Så här ser det ut över hela landet. Det är ett generellt problem för den offentliga sektorn, och därför är denna passiva hållning obegriplig. Det handlar om arbetstillfällen, det handlar om kvalitet som riskerar att försvinna. Det borde inte vara svårt att inse att höjda statsbidrag är bättre än höjd kommunal- och landstingsskatt. Det måste ske en rejäl insats.

De fakta som kom fram den 19 februari från SKL visar att i kommunerna försämras nu skatteunderlaget för 2009 jämfört med läget före jul med 252 kronor per invånare, vilket motsvarar 2,3 miljarder. År 2010 handlar det om 714 kronor per invånare, totalt 6,8 miljarder.

Det här är sådant som borde få alla att reagera och se att här behöver något rejält göras. Men nu gömmer man sig bakom någon balansaktshistoria där ridån ska gå upp den 15 april. Är det inte bättre att bara säga: Det här är ett jätteproblem. Vi kommer med en rejäl satsning. Vi preciserar inte beloppet nu, men vi lovar att göra vad vi kan, och det är rejält med miljarder det handlar om.

Du måste ta ut steglängden, Mats Odell, och visa att du klarar ditt jobb!

Anf. 25 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Bevisen för jobbskatteavdraget står faktiskt i statsrådets svar, vilket jag läste med glädje. Där står att visserligen är skatteintäkternas utveckling svagare, men den är nu prognostiserad att ligga på plus 1,6 procent 2010 trots att vi nu vet vilken svår ekonomi vi har. Det tycker jag är ett bra bevis för att det går framåt med jobbskatteavdraget.

Låt mig ställa en motfråga. På vilket sätt ökade intäkterna av skatten när vi 2002 under Socialdemokraternas nyvunna mandat för fyra år för-tidspensionerade 140 personer varje dag? Det var alltså människor som

ville jobba, människor som kunde jobba, men man valde att sätta dem i passivt bidrag för att det var bekvämt att inte ordna en fungerande arbetsmarknad. Om det är skatteintäkter Socialdemokraterna vill ha ökar skattebasen genom att fler och inte färre är i arbete.

Jag kan också tala om varför jag värnar rehabiliteringen. Rehabiliteringen har under alla de år som Socialdemokraterna har styrt det här landet inte varit en prioriterad fråga för landstingen. Det är den inte nu heller, för landstingen har inte riktigt förstått värdet av den reformering som Socialdepartementet har gjort genom att bland annat införa en rehabiliteringsgaranti. Men man måste faktiskt hjälpa folk som vill och kan arbeta att komma tillbaka. Det är cyniskt att sätta dem i passivt utanförskap, för att inte tala om den medicinska konsekvens det har. Här har forskning, mina vänner, visat att om man är försatt i förtidspension fast man är arbetsför ökar risken att dö i förtid sju gånger jämfört med en normal befolkning.

Detta är cyniskt, och det är dessutom ekonomiskt sett totalt ansvarslöst att bedriva en sådan politik som man har gjort under alla dessa passiva år av god ekonomi, när man har försummat chansen att få medborgarna att bidra, för sin egen tillfredsställelse skull, men också för vårt gemensamma bästa.

Detta, fru talman, är den politik som vi nu har brutit, och jag hoppas att vi ser fram emot en bättre tid.

Anf. 26 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Vi har en regering som har sänkt skatterna framför allt för de 10 procent som är rikast. Det motsvarar lika mycket i kronor och ören som de 60 procent som har lägst inkomst har fått. Det är den politik som Gunnar Andrén prioriterar framför satsningar på välfärd och jobb.

För Vänsterpartiet har valet varit mycket enkelt. Vi menar att det är förödande för samhällsutvecklingen att öka de ekonomiska skillnaderna. Man behöver i stället en solidaritet och en sammanhållning för att kunna utveckla ett samhälle på goda grunder.

Men Gunnar Andrén väljer skattesänkningar före välfärden och låter sjuka, gamla och barn betala med sämre kvalitet i utbildningen, sämre kvalitet i barnomsorgen och sämre kvalitet i äldreomsorgen och i sjukvården.

Sådana prioriteringar kan man göra, men då borde man också stå för dem och inte försöka luta sig mot en falsk retorik som Gunnar Andrén och även statsrådet Mats Odell gör här. Statsrådet Odell säger att han både vaknar och somnar med oppositionen, och det är ju glädjande att höra att vi får vara med Odell dygnets alla timmar, men det vore bättre om han faktiskt vidtog några åtgärder och inte bara hade oss med. Vi hade hellre sett raka klara besked från regeringen om satsningar på kommuner och landsting.

Odell säger att man måste analysera och följa frågan, men den här regeringen har faktiskt varit mästare på att slänga fram dåligt underbyggda propositioner med väldigt kort motionstid. Om det handlar om socialförsäkringar, a-kassa, skattesänkningar eller paket för bankerna går det väldigt fort, och man behöver inte ens ha ett underbyggt beslutsunderlag. Men när det kommer till kommuner och landsting ska man minsann

analysera. Det ska hushållas, och man ska tänka och man ska följa frågan.

Egentligen är det väl så att den här regeringen väljer bort välfärden och hellre vill ha skattesänkningar. Detta är ett medvetet politiskt val som ni borde stå upp för.

Anf. 27 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag vill återkomma till den fråga jag tidigare ställde till Mats Odell och kanske be honom svara mer utifrån sin egen personliga uppfattning och inte hänvisa till vårpropositionen den 15 april. Tror ministern att det går att hushålla så med resurserna att vi snålar in på det vi nu vet skulle kunna rädda många arbetstillfällen i vårt land?

Vi har redan den stora jobbkrisen med alla dessa varsel på olika företag. Om vi inte skjuter till pengar till kommuner och landsting i det här läget riskerar vi en utveckling där vi får långt fler varsel och därmed också en nedåtgående spiral när det gäller skatteintäkter till de kommuner och landsting som drabbas.

Den offentliga sektorn styr vi faktiskt själva till skillnad från hushåll och företag där vi inte kan styra hur pengarna spenderas. Ytterligare skattesänkningar för hushållen leder inte automatiskt till ökad konsumtion eller ett ökat antal arbetstillfällen och därmed skatteintäkter.

Min fråga till ministern är alltså: Har vi verkligen råd? Vad tror ministern, utan att hänvisa till den 15 april?

Jag tror att i det här läget kommer människor, hushåll, företag och de kommuner som kan att försöka skapa en buffert för ännu sämre tider. I den kommun där jag själv bor har vi kunnat skapa en buffert, men den kommer inte att räcka när vi nu ser en helt ny situation. De prognoser vi ser nu innebär alltså att vi kommer att behöva ompröva hela det budgetarbete som vi tidigare har gjort.

Vad tror ministern egentligen?

Anf. 28 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Jag får inga besked från Mats Odell beträffande hur min hemkommun ska kunna montera bort 60 miljoner ur en verksamhet där den totala budgeten är 900 miljoner.

Min kommun Ljusdal är 56 kvadratmil stor med 19 000 invånare. Befolkningen består av många äldre, och det krävs många mindre skolor eftersom avstånden är väldigt stora. Jag funderar över hur besparingarna ska gå till när 80 procent av budgeten går till dessa områden.

Arbetslösheten börjar närma sig 10 procent, och ungdomsarbetslösheten skjuter i höjden. Regeringen lovade ju att skapa nya jobb, framför allt ungdomsjobb. Men till och med de statliga jobben inom polisen, Skattemyndigheten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan försvinner.

Hur ska min hemkommun kunna upprätthålla en bra skola, en bra omvårdnad med alla de besparingar som regeringen tvingar kommunen till, Mats Odell?

Jobben försvinner i rask takt och utbildningsplatserna är för få. Jobbstimulans från regeringens sida saknas helt. Vi behöver hjälp och stöd från staten. Vi behöver det nu. Att sänka skatter för dem som är rika löser

absolut inga problem för dem som bor i Norrlands inland eller för den delen i min hemkommun Ljusdal.

Fru talman! Jag vill ha besked från Mats Odell och hans regering. Vad tänker ni göra åt den här situationen? Hur ska vi lösa det i kommunerna uppe i Norrland? Jag vill gärna ha besked här, och jag vill gärna ha besked nu.

Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Först vill jag be de ärade åhörarna notera den kraftfulla polemik som Peter Hultqvist riktade mot Roland Bäckman när det gällde hur vi ska få ordning på näringslivet och att man ska begära resurser till det. Det får vara någon måtta. Ni får väl komma överens om vilken linje ni ska argumentera för. Är det mer bidrag till kommunerna eller är det mer till företagsamheten? Någon ordning måste det vara.

Sedan vill jag säga till Ulla Andersson att det får vara någon ordning också på hur man gör sin tolkning. Om Ulla Andersson slutar att ljuga om mig lovar jag att sluta upprepa sanningen om Vänsterpartiets alla skattehöjningar för poliser, lärare, undersköterskor, städare och alla andra.

Det är riktigt att Mats Odell är ansvarig för regeringens politik. Det hindrar inte att den här oppositionen är totalt oansvarig, totalt oansvarig. Det är den stora skillnaden.

Jag vill fortsätta med en fråga som är oerhört viktig, nämligen hur man ska tolka balanskravet. Det är en viktig fråga. Jag tror att det är många kommuner som inte befinner sig i Norrlandskommunernas situation – det är alldeles riktigt – men de har betydande kapital. Där finns det en tendens att göra en väldigt drakonisk tolkning, att man inte får använda de pengarna.

Jag skulle vilja be statsrådet att lyfta på förlåten på den här punkten och säga om det är så att Sollentuna, Stockholm och många andra kommuner kan använda de här pengarna för att öka skatteunderlaget. Det handlar om det, ungefär som vi alla vill, att man ska öka skatteunderlaget. Man har de här pengarna inlåsta. Det är ingen bra politik.

Anf. 30 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack, interpellanterna, för att ni har ställt en viktig fråga om pengar till kommuner och landsting!

Den borgerliga regeringen som nu har styrt Sverige i snart tre år tog över en mycket välskött statlig ekonomi som man redan, på bara tre år, har lyckats haverera. Man har gått från ett överskott till ett underskott. Det har vi hört tidigare. Och man har gjort det genom stora skattesänkningar. Sedan har man mage att säga att man inte har pengar till att vara med och satsa på välfärdens kärna, det arbete som kommuner och landsting utför. Det är märkligt.

I Örebro län ser vi hur kommuner nu har stora problem. I Örebro kommun, som styrs av borgarna, säger man att man inte behöver mer pengar därför att man där löser det på annat sätt. Man säger upp personer inom äldreomsorgen. Man ändrar tjänsterna från heltid till 50-procentiga tjänster. Vem som ska kunna överleva på det vet jag inte. Av dem som har deltidsanställningar i Örebro län är 80 procent kvinnor. Jag utgår från

att det är kvinnorna som ska ta de här tjänsterna. Tre tjänster är på 75 procent.

I Karlskoga kommun, som är styrd av Socialdemokraterna, säger de att de välkomnar de pengar som den moderate ordföranden i Sveriges Kommuner och Landsting har begärt. Det är Anders Knape som har sagt att man behöver pengar, och man behöver pengarna nu.

Statsministern svarade för någon månad sedan att det som har hänt sedan Knape begärde de här pengarna är att vi har fått ett nytt år, men man har inte fått några nya pengar. Man hade redan räknat ut att de pengar som staten anförde i budgeten inte skulle räcka. Därför är det märkligt att inte kommunministern på interpellanternas förfrågan kan svara om han verkligen har någon idé om vad man ska göra.

Det finns också en ökad kostnad i landstinget för läkemedel som fortfarande inte har kompensrats. Inte heller det har Mats Odell i sitt svar talat om varför man inte vill kompensera.

De tysta varsel som nu sker ute i kommuner och landsting genom att visstids- och timanställda får sluta har han inte heller kommenterat. Man har pratat om de varsel som finns i länet men inte över huvud taget om de här.

Ungdomsarbetslösheten skenar, och många av de jobb som ungdomar skulle kunna ha i kommuner och landsting är starkt hotade. Och den här regeringen vill inte tala om ifall man vill satsa pengar. Man har haft råd att sänka skatten med 80 miljarder, men man har inte råd att ge kommuner och landsting ytterligare 10 miljarder. Det är naturligtvis en prioritering som den här regeringen har valt att göra, men jag och de interpellanter från Socialdemokraternas sida som är här nu är missnöjda med det. Vi anser att man inte driver en arbetslinje genom att se till att människor som jobbar inom kommun och landsting blir arbetslösa. Tvärtom är det faktiskt improduktivt att göra på det sättet.

Med all respekt för att statsrådet här inte kan avslöja alla hemligheter – jag gissar att det kommer på DN Debatt eller någon annan spännande sida innan vi i riksdagen får ta del av det, innan det ens blir en proposition – vore det i alla fall lovvärt att få höra om man har förstått de signaler som har kommit från Sveriges Kommuner och Landsting. Vi försöker här tala för att Sveriges Kommuner och Landsting behöver pengar och att man behöver det nu. Har ni förstått det? Har ni förstått att det är på allvar? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Regeringen har genom kontakter med kommunerna direkt och med Sveriges Kommuner och Landsting en god inblick i hur läget är. Det är ett allvarligt läge. Vi har också i statens finanser ett mycket allvarligt läge.

Nu försöker några talare göra regeringen ansvarig för den globala krisen, men jag tror faktiskt att ni där hugger lite grann i sten. Folk går inte på det. Folk går inte på att det är den här regeringen som har åstadkommit den situation som vi nu upplever. Jag tror faktiskt inte det, fru talman.

Låt mig återgå till balanskravet, som Gunnar Andrén tar upp. Det är faktiskt så enligt kommunallagen att man som kommun i vissa fall får

underbalansera sin budget om man har en stark finansiell ställning. Med hänsyn till en stark finansiell ställning får man underbalansera.

Dessutom är det så att om man får ett underskott har man tre år på sig att återställa det. Det finns också en paragraf i kommunallagen som säger att om det finns synnerliga skäl behöver underskottet inte ens återställas på den tiden.

Senast det här ändrades var inför 2005, så det är relativt färsk förändringar som har gjorts.

Det är mycket spännande, fru talman, att mina goda vänner från oppositionen har väldigt många invändningar mot att regeringen har sänkt skatten. I första hand är den sänkt för låg- och medelinkomsttagare. Låt mig ta ett exempel. Vi kan ta en anställd inom offentlig sektor, inom landsting eller kommun, en sjuksköterska som tjänar 23 000 kronor i månaden. Hon eller han har fått 1 418 kronor mer över när månaden är slut genom de här sänkningarna. Hur mycket vill ni höja skatten för den person som har 23 000 kronor i månaden?

Den fråga som Peter Hultqvist ställer tycker jag kanske är den mest uppfrysande men samtidigt den mest motsägelsefulla. Han undrar bland annat hur regeringen ska kunna förhindra en skatteköning på 50 öre till 1 krona i kommunsektorn för att anställda ska kunna vara kvar. Det är naturligtvis vad det handlar om.

Samtidigt ondgör sig Peter Hultqvist över att regeringen har sänkt skatten. Hur mycket tänker sig Peter Hultqvist att höja skatten för personer med de här inkomsterna för att åstadkomma de saker som Peter Hultqvist vill ha svar på omedelbart här i dag? Beskriv gärna vad hade det inneburit om en socialdemokratisk regering redan hade lagt fram de här förslagen. Jag antar att det inte bara är ökade utgifter som den regeringen hade kommit med. Ni hade väl finansierat dem på något sätt. Kan Peter Hultqvist på något sätt antyda lite grann att det kanske förekommer en diskussion om förmögenhetsskatten.

Jag kan berätta för Peter Hultqvist att vi har en globaliserad ekonomi. Det svenska företag i dag har störst problem med, fru talman, är att få tag på kapital för att överleva. Ska ni då återinföra en straffskatt på kapital? På vilket sätt skulle det göra att företagen i Dalarna eller i Gävleborg får det lättare? Det skulle vara intressant om ni kompletterade er beskrivning av vad en socialdemokratisk regering skulle göra med en finansiering. Det skulle öka trovärdigheten något i de frågor ni ställer.

Anf. 32 LARS LILJA (s):

Fru talman! Statsrådet kommer in på den berömda skattedebatten. Han ger ett exempel på hur det kan slå, och jag kan ge ytterligare ett exempel. Det var inte bara plus i jobbskatteavdraget. Det fanns en del minus när det gällde avgiften till a-kassan, inget avdrag för avgiften till fackföreningen, höjd försäkringsavgift för bilen och en del andra små saker som måste räknas ifrån skattesänkningarna.

Jag har själv räknat på detta. Jag har jämfört mig, som jag räknar som högavlönad, med min kära sambo, som har jobbat som kommunalare. På de tre åren med en borgerlig regering har jag som tjänar 55 000 i månaden tjänat 2 700 kronor per månad på skattesänkningarna. Min kära sambo som jobbade inom omsorgen tjänade 800 kronor i månaden på skattesänkningen. Så har den slagit. Jag förstår att i statsbudgetperspektiv

kostar dessa 800 kronor mer, men för den människa som ska leva på dessa kronor och ören är det vi som har en god ekonomi som har tjänat på skattesänkningarna. Allt annat är inte sant.

Kommun- och finansmarknadsminister – jag skulle inte vilja vara i statsrådets kläder. De områden som statsrådet har ansvar för har inte utvecklats särskilt lysande de senaste åren.

När några fångar rymde under förra mandatperioden krävde den opposition som statsrådet Odell då tillhörde justitieministerns avgång. Jag tycker att det var tarvligt, och det är tarvligt att göra så nu. Det är inte statsrådets direkta ansvar. Men det är ändå viktigt att statsrådet visar att det som sägs har sparats i ladorna används nu för att klarar kommunerna och landet ur krisen på ett bra sätt.

Anf. 33 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Dagen lider mot sitt slut, och även denna debatt.

Det som är intressant i retoriken och som vi har hört från flera av dem som har hoppat in här är att reaktioner och känslor far runt. För att inte förlänga debatten alltför mycket tänker jag bara kommentera ett litet utspel som ministern gjorde. Han sade att folk inte går på att det är regeringens fel. Då skulle jag vilja uttrycka det så att åtminstone i vårt hemlän är folk inte döva, inte blinda och framför allt inte känslökalla.

Förutom den finansiella krisen som vi har beskrivit här händer det saker i kommuner och landsting, saker som är betydligt närmare folk än i den här miljön. Det ser folk. Det var därför jag antydde i mitt förra inlägg att om regeringen menar allvar, och om regeringen skulle kunna ge någon typ av positiv ingång så att folk känner att det trots allt finns hopp, skulle vi må mycket bättre. Det får blir mina slutord i den här debatten.

Anf. 34 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Hofors kulturskola är nu nominerad som en av tre bästa kulturskolor i Sverige. I lilla Hofors! Vi är hemskt stolta över det, Mats Odell. Det är en enorm verksamhet.

I dag ser man inte hur man kan fortsätta att bedriva den verksamheten om man inte återigen antingen väljer en skattehöjning eller får hjälp av staten, till exempel att locket för frysta statsbidrag eller andra riktade statsbidrag lyfts. Men man måste få hjälp, annars försvinner den verksamheten också.

Mats Odell sitter i en svår knipa. Jag avundas inte statsrådet. Det är ingen lätt situation. Den här regeringen har sett till att Sverige just nu lånar till skattesänkningar; det mesta går till dem som redan har bra inkomster. I goda tider prioriterar man dem. Man pekar ut sjuka och arbetslösa i skattesystemet så att de betalar högre skatt och får lägre ersättningar. I dåliga tider fortsätter man på samma sätt. Det är ett allvarligt läge.

Jag måste få upprepa: Det är inte finanskrisen som drev 500 000 till att lämna a-kassan. Det hände långt före. Det var regeringen som gjorde det. Det var inte finanskrisen som beslutade att frysa statsbidragen till kommuner och landsting. Det var regeringen som gjorde det. Ökningen av antalet socialbidragstagare i kommunerna hände långt före finanskrisen. Det är alltså regeringens politik som har gett det resultatet.

Har riksdagens utredningstjänst fel, Mats Odell, när man har räknat fram att Sveriges rikaste tiondel har fått 60 procent av alla skattesänkningar? Vi hoppas verkligen att Mats Odell får fram ett bra resultat den 15 april. Kommunerna behöver hjälp.

Anf. 35 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Regeringen är ansvarig för det som är positivt, men det är den internationella konjunkturen som är ansvarig för det som är negativt. Så enkelt tycks det fungera i Mats Odells värld. Mats Odell! Folk går inte på sådant tomprat. Är man i regeringsställning så är man ansvarig. Så är livet – punkt slut.

Genom att inte gå in med ökade statsbidrag tvingar man fram nedskärningar eller höjda skatter i kommunerna. Så fungerar det. Så enkelt är det. Det här vet Mats Odell. Då får vi se vad som händer den 15 april. Jag säger det igen: Med en s-regering hade det blivit ökade statsbidrag. Det här är finansierat i vår alternativa budget. Vi har röstat mot jobbskatteavdrag. Det är pengar som bland annat hade kunnat användas i det sammanhanget. Det finns en helt klar, fungerande och seriös finansiering.

Det finns en diskussion om rehab. Det är lite diffust och allmänt om att ta till vara så kallad restarbetsförmåga. Sedan sätts det tryck på att dessa människor ska prövas mot arbetsmarknaden i helhet och andra jobb i företagen. Men var finns halvtidsjobben, 25-procentsjobben och 10-procentsjobben i dag? Arbetslösheten ökar. Man slimmar organisationerna. Så ser verkligheten ut i dagens Sverige. Man ska inte springa omkring med illusioner om något som inte finns.

Ökad arbetslöshet. Ökade socialbidrag. Från rejält överskott till rejält underskott. Havererad arbetslinje. Det är läget, Mats Odell. Nu ska du se till att använda den eventuella pondus och kraft du har inför den 15 april och ordna fram rejält med statsbidrag till kommuner och landsting. Det är ditt uppdrag.

Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill bara erinra om att nedlåtande uttryck inte är att rekommendera enligt riksdagsordningen 2 kap. 12 §.

Anf. 37 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag håller med om att finanskrisen inte är regeringens fel. Regeringens fel är att ansvar inte tas för den jobbkris som ni nu faktiskt medverkar till. Det skulle vara intressant att få veta hur glada ministern tror medborgarna i Sverige är för 200 kronor mer i plånboken, om inte ens gamla föräldrar blir omhändertagna i äldreomsorgen. De får veta att de inte kan gå på toaletten utan att de får göra vad de ska göra i blöjorna eftersom ingen har tid att ta hand om dem. Hur glada är de människor som har fått skattesänkningar när de kommer till dagis och får höra att man inte har haft tid att vara ute med barnen därför att man inte haft pengar till att ta in vikarier? Hur glada tror ministern att de här människorna då är över dessa skattesänkningar?

De här pengarna behövs i kommuner och landsting, och de behövs nu. Det sade Sveriges Kommuner och Landsting redan i december. Det är märkligt att det tar så lång tid för den här regeringen att reagera. ”Vi

avvaktar.” Jag skulle vilja säga att ni sitter inne i avbytarrummet och planerar strategin och kommer inte ut förrän matchen är klar.

Vi socialdemokrater vill investera i Sverige. Vi vill investera i kommuner och landsting, i människorna som finns där, i barnomsorgen, i äldreomsorgen och inom sjukvården. Vi vill investera i de människor som är arbetslösa och som behöver stöd för att komma ut. Vi vill investera i de unga som fortfarande i dag står utanför arbetsmarknaden.

Ni stänger dörrarna för alla, för ni lyssnar inte. Ni är tondöva. Ni tar inte ansvar.

Fru talman! Jag tror att debatten är klar för min del.

Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det ska bli väldigt spännande när vi har lagt fram vår vårproposition och när vi har de olika oppositionspartiernas förslag att se till exempel om Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet har ett gemensamt förslag. Det var inte riktigt den känslan man fick under debatten här. Men vem vet – det kanske blir så. Det blir intressant för väljarna att försöka reda ut vad de olika alternativen innebär i ansvarstagande, långsiktighet och förmåga att hantera krisen.

Jag vill gärna hålla med Lars Lilja och säga till honom: Ja, det vi har sparat i ladorna ska vi använda på ett bra och ansvarsfullt sätt. Jag hoppas att vi kan stå fram som ansvarsfulla, både som regering och som opposition, i denna väldigt svåra tid och visa bra förvaltarskap i den svåra situation som det innebär att försöka få de gemensamma resurserna att räcka till allt som vi skulle vilja.

En myt, fru talman, måste jag ändå försöka avliva. Det är som med grisen Särimner i mytologin som slaktades men återuppstod lika frisk och kry varje morgon, nämligen frysta statsbidrag.

Vi har inte haft indexerade statsbidrag sedan 1993. Det har varit aktiva beslut på förslag av regeringen här i kammaren. Principen har varit att göra en bedömning av kommunsektorns resursbehov i förhållande till andra sektorer. Det har alltså inte funnits någon indexering och inte någon automatik sedan 1993.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:361 om hyresrättens ställning

Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Johan Löfstrand har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra balansen mellan de olika boendeformerna. Utgångspunkten för frågan är enligt interpellanten dels att det byggs för lite hyresrätter, dels att hyresrätten som boendeform skulle missgynnas av regeringen, som särskilt pekar på borttagandet av subvention som en förklaring.

Innan jag besvarar frågan måste jag därför diskutera den verklighetsbeskrivning som Johan Löfstrand ger uttryck för. Att det byggs för lite tror jag att vi kan enas om – detta gäller såväl hyresrätter som bostadsrätter. Orsakerna till den minskning i bostadsbyggandet som vi nu ser är flera, och sambanden är ganska komplexa: den amerikanska bolånekri-

sen, som har fått konsekvenser för banker och finansinstitut världen över, ökad försiktighet hos långivarna och därmed kreditrestriktioner, minskad efterfrågan och konsumtion generellt samt varsel och uppsägningar som ytterligare försämrar framtidstron och därmed hushållens vilja att investera i ett nytt boende. Fru talman! Listan kan göras lång. Men krisen är allmän och drabbar inte någon särskild boende- eller upplåtelseform.

Så till frågan om hyresrätten missgynnas av regeringen. Subventionerna till bostadsbyggande har tagits bort, vilket även påverkat förutsättningarna för bostadsrätten. Syftet är dock inte att angripa hyresrätten utan att skapa långsiktigt stabila villkor för en sektor som måste kunna leva på egna meriter och bygga för konsumenterna, och inte anpassa sig till hur man ska maximera de statliga stöden. Denna typ av subventioner kommer i längden inte konsumenterna till del utan är kostnadsdrivande och minskar företagens förmåga att verka på marknadens villkor.

Johan Löfstrand pekar på borttagandet av den statliga fastighetsskatten som en orättvisa som gynnar dem som äger sin bostad. Skälet till denna reform var att den statliga fastighetsskatten i sig var orättvis och oförutsägbar. I stället infördes en kommunal, rimlig och förutsägbar fastighetsavgift som även gynnat hyresrätten.

Jag har dock löpande hållit mig underrättad om hur parterna på bostadsmarknaden ser på villkoren för de olika boende- och upplåtelseformerna. Och givetvis är jag beredd att pröva sådana förslag som kan vara värdefulla för att främja en väl fungerande bostadsmarknad.

Under den pågående krisen har vi dock kunnat läsa om hur bostadsrättsprojekt görs om till hyresrätt, vilket visar att utsikterna för hyresrätten inte är så dystra som interpellanten vill göra gällande.

Självfallet följer jag och regeringen noga vad som händer på marknaden, även bostadsmarknaden, och överväger vilka insatser som kan komma att behövas för att stabilisera situationen.

Avslutningsvis ser jag inget skäl till att nu vidta några åtgärder av sådant slag som Johan Löfstrand efterlyser.

Anf. 40 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet, för det svar jag har fått!

Jag kan konstatera att den här debatten och andra debatter som jag har haft med bostadsministern om frågor rörande bostadspolitik har inletts med ett långt försvarstal, som har byggt på att alla de problem och de brister som kanske finns i det bostadspolitiska systemet och i den borgerliga bostadspolitiken definitivt inte har någonting med den borgerliga regeringen att göra. Normalt brukar statsrådet hävda att alla brister som finns är den tidigare socialdemokratiska regeringens fel. Den här gången är det finanskrisen.

Min fråga och fundering är: Hur länge ska vi stå här i kammaren och höra att alla de problem och bekymmer som finns i samhället är någon annans ansvar? Det är aldrig regeringens ansvar, oavsett vilken fråga vi diskuterar. Vi har tidigare diskuterat kommunernas ekonomiska situation, och även där var det så att staten inte hade något ansvar och att regeringen inte hade något ansvar.

Självklart spelar finanskrisen en stor roll för vad som händer i vårt samhälle, men politiken kan förändra saker. Och politiken kan påverka både bostadsbyggandet och balansen mellan upplåtelseformer. Vi har den

här kammaren och Sveriges riksdag till att försöka påverka samhället. Borde inte den borgerliga regeringen ägna sig åt att på olika sätt påverka samhället i positiv riktning i stället för att stå passiv och titta på?

Fru talman! Alla utom regeringen verkar se att det i dag finns skillnader mellan upplåtelseformer och att regeringen har bidragit till att skillnaderna har blivit större.

Förändringen i fastighetsskattesystemet är en av de reformer som har missgynnat hyresrätten till förmån för ägandet. Då ska man inte tala om hur studentboendet speciellt har missgynnats i förhållande till både ägandet och andra hyresrättsboenden.

Införandet av ROT-bidraget är ett annat exempel som tydligt visar att regeringen inte är intresserad av att skapa neutrala regler. Varför ska det vara så att det subventioneras om man vill renovera sin villa men att man inte får denna subvention om en hyresfastighet ska renoveras? Varför ska det vara så att om man får uppfarten till sin villa skottad ska det subventioneras medan man inte kan få skotning av trappan till en hyresfastighet subventionerad?

Det finns många argument. När jag lyssnar på Mats Odell tolkar jag honom som att han inte ser att det finns några problem med balansen mellan upplåtelseformerna.

Det verkar som att Mats Odell inte heller har lyssnat på alla de röster som nu hörs runt om i landet. Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna och SABO har gemensamt gått ut och krävt att man måste se över beskattningen av hyresrätten. Oppositionen i riksdagen har gång på gång debatterat och diskuterat olika förslag som kan innebära att vi får en översyn som kan leda till att vi får en större neutralitet och balans.

Slutligen har ett antal kristdemokratiska bostadspolitiker som runt om i landet debatterat frågan om hyresrättens roll. Det har de gjort både i tidningen Bofast och i Kristdemokraternas egen tidning Kristdemokraten. De har tydligt markerat sitt missnöje med hyresrättens ställning.

Min fråga till bostadsministern är: Har man uppmärksammat att det både i sina egna partiled och från oppositionen och ett antal andra intresseorganisationer finns en bild av att hyresrätten är missgynnad, och vad tänker statsrådet göra åt detta?

Anf. 41 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Återigen står vi här med bostadsministern. Som vanligt har han naturligtvis ingen skuld i att det knappt byggs några bostäder alls och framför allt att det är stora skillnader i upplåtelseformerna. Nej, bostadsministern har inte någon del av detta. Vit som snö, skulle man kunna säga att Mats Odell är i de här sammanhangen. Alltid finns det någon annan att skylla på. Det tycker jag är det mest intressanta. Men ansvarets dag kommer, Mats Odell, var så säker!

Låt mig peka på två saker som jag vill ta upp i det här sammanhanget och som är verkligt stora skillnader. Jag har en god vän som tänker utnyttja ROT-avdraget till att byta ut fönster i sin villa som byggdes någon gång i mitten av 70-talet. Det är alldeles utmärkt. Det är ett bra sätt att använda ROT-avdraget på.

Häromdagen satt jag med Sigge, min gamla ordförande i min före detta bostadsrättsförening. Det är en av Sveriges största bostadsrättsföreningar, bostadsrättsföreningen Porkala. Det är ganska dåligt med isole-

ringen av de 70-talsbestånd som finns där. Det är till och med så att man under åren fått tilläggsisolera ganska många fönster.

Den föreningen skulle behöva byta ut alla sina fönster men kan naturligtvis inte göra det den här gången. Man skulle behöva göra det av två skäl. För det första är det ett problem för föreningen. För det andra skulle man spara energi och man skulle kunna uppnå ett av de andra målen. Det är det mål som regeringen nu har lagt fast om energieffektiviseringen.

Det tycker regeringen inte är viktigt. Det viktiga är att de som har ett småhus kan göra detta men inte de som bor i flerbostadshus. Hur hänger detta ihop med regeringens politik där man säger att man strävar mot att det inte ska vara några skillnader mellan upplåtelseformerna? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Regeringen talar också i sitt svar om några av de bostadsprojekt som man inte fick sålda. Det stämmer att det var några. Vad jag vet var det tre, fyra eller kanske fem fastigheter här i Stockholm som togs över av de tre fullkomligt stormrika stora bostadsföretagen i Stockholms stad. Där har man sålt av bostadsrätter under många år. Det gjorde att de hade möjlighet att ta över.

Detta, bostadsministern, måste väl ändå vara exempel på marginalen? Vi som stod i bostadskön i Stockholm blev naturligtvis glada när det tillfördes några hundra nya lägenheter. Men inte kommer väl detta att hjälpa till att lösa de besvär som finns i Stockholm men även på andra håll i landet? Vi bör vara klara över den saken.

När tänker bostadsministern presentera de förslag som gör att antalet bostäder kommer att öka, att bostadsköerna minskar och framför allt att det uppstår en rättvisa när det gäller boendet?

Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret. Ibland är det bra att ha lite perspektiv på tillvaron. I det här fallet vill jag erinra om att vi tidigare i dag har haft en debatt om en interpellation från Helene Petersson, en partikamrat till den nu aktuella interpellanten, om småhusindustrin och bostadsbyggandet. Där efterlystes förmaner för att stimulera bostadsbyggandet på småhusmarknaden så att flera av Sveriges medborgare även i framtiden kan förverkliga sin dröm om ett egna hem.

Det är ganska intressant att ställa den interpellationen och de socialdemokrater som deltog debatten, Helene Petersson i Stockaryd och Göte Wahlström från Jönköping, mot interpellationsdeltagarna i denna debatt. Det går bara inte ihop. Det är två helt olika sätt att argumentera, fullständigt och kapitalt olika. Vad ska åhörarna på läktarna tro? Vilken är den socialdemokratiska politiken i den här frågan?

Fru talman! Det var det ena jag ville säga. Det andra jag vill göra är en kommentar till interpellantens synpunkt på fastighetsskatten. År 2007 vidtogs en allmän fastighetstaxering av flerbostadshus. Om man läser om det kan man notera att enbart höjningen av fastighetsvärdet i flerbostadshus var 447 miljarder, tror jag det var.

Om vi hade haft kvar fastighetsskatten som vi hade tidigare, hur mycket skulle dagens boende i flerbostadshus – de som Johan Löfstrand värnar om – betalat i fastighetsskatt? Det är lätt att räkna ut. Det är 0,5 procent, med Socialdemokraternas sätt att se, på merkostnaderna. Det är nästan 2 ½ miljard mer. Dessutom skulle det utgå på alla andra fastighet-

er. Det hade blivit en fastighetskatt på flerbostadshuset på över 3 miljarder mer än vad den är i dag.

Det är den faktiska höjningen som de som bor i flerbostadshus har sluppit ifrån. Det är ungefär 3 miljarder kronor. Det är väl inte en så dålig fastighetspolitik som man har bedrivit. Men jag förstår att ni vill höja fastighetsskatten som alla andra skatter – det är helt klart – även om det inte kommer att gå att göra detta.

Jag vill fråga Johan Löfstrand: Hur mycket tycker du att man ska höja fastighetsskatten för dem som bor i flerbostadshus? Det är en intressant fråga. Det är 1,6 miljoner lägenheter det handlar om. Tycker du att det var väldigt beklagligt att de slapp ifrån höjningen vid 2007 års allmänna fastighetstaxering som genomfördes, det vill säga att de slapp ifrån 2 miljarder i höjda fastighetsskatter? Det slår ändå ytterst på hyresnivån.

Anf. 43 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Det här är en intressant debatt. Också jag vill gärna tacka statsrådet för det utmärkta svaret.

Johan Löfstrand och jag är båda från det goda länet Östergötland. Jag kan informera Johan Löfstrand om att moderaterna i civilutskottet i går och i dag var på resa i Östergötland för att studera den östgötska bostadsmarknaden. Vi besökte Linköping, Motala och Finspång och träffade privata fastighetsägare och kommunala fastighetsbolag.

Jag kan meddela Johan Löfstrand att från alla tre kommuner rapporteras om planer på att bygga hyresrätter och andra typer av bostäder. Det privata företaget vi träffade i Linköping planerar under åren 2009–2011 att bygga 500 bostäder, hyresrätter och bostadsrätter. Visst byggs det i Sverige, och visst finns det planer att bygga.

I dag på förmiddagen var vi i Finspångs kommun, en kommun med ungefär 20 000 invånare i norra Östergötland. Den har under en lång följd av år haft problem med utflyttning. Man tappade 114 invånare år 2008. Där bygger man nya hyresrätter.

Det kommunala bostadsföretaget bygger nya hyresrätter. Man gör det utan subventioner. Och det är till hyror som folk kan betala. Man bygger bostäder som folk vill bo i. Det var inga problem att hyra ut de här nya bostäderna. Och man har en kö, vilket gör att man överväger att bygga en andra etapp av detta projekt. Denna rapport är alltså från den östgötska verkligheten, och den visar att det går att bygga hyresrätter i dagens Sverige och att det går att bygga till hyror som folk kan betala.

Apropå att vissa projekt har omvandlats från bostadsrätt till hyresrätt fick vi höra att det var en företeelse på marginalen i Stockholm. Jag kan då rapportera, återigen från den östgötska verkligheten, att i stadsdelen Ekängen i Linköping har ett dotterbolag till det kommunala bostadsbolaget Stångåstaden beslutat att göra om ett egnahemsprojekt till hyresrätter därför att man bedömde att marknaden var sådan att det var lämpligare. Det förekommer, och det illustrerar också att ryktet om hyresrättens död är betydligt överdrivet.

Vi fick också höra av en tidigare talare att det knappt byggs någonting alls i Sverige i dag. Det kan då finnas skäl att ge lite perspektiv på det.

Prognosen för 2009 säger att det kommer att byggas ungefär 16 000 bostäder i Sverige. Det är alldeles för lite. Det är en beklagligt låg nivå,

samtidigt som det självfallet ska ses i ljuset av den internationella finans-krisen. Det kan då vara intressant att veta att 1998, när Socialdemokraterna styrde, byggdes det 12 700 bostäder. 1999 byggdes det 14 650 och 2000 byggdes det 16 800 bostäder.

Om man gör lite statistik av detta kan man säga att åren 1999–2003, fyra år av socialdemokratiskt maktinnehav, byggdes det i snitt 19 360 bostäder per år. Under de två åren 2008 och 2009 får vi, om prognoserna håller, ett snitt på 19 250 bostäder per år. Så jag tycker att man ska vara försiktig när man tar till överord, som en del av mina meddebattörer gör här.

Sedan får vi höra i ett högt tonläge att investeringsbidragen är avskaffade och att det är roten till alla problem. Man kan då fundera över vad som är den samlade oppositionens alternativ. I sitt budgetalternativ hade Socialdemokraterna med en treårssatsning med 450 miljoner per år i investeringsbidrag. Det sockrade man lite i sitt krispaket och lade på 500 miljoner till under ett par år. Samtidigt vill Vänsterpartiet bygga upp en bostadsfond på 100 miljarder kronor för investeringsstöd. Då funderar man om oppositionen har en samlad politik. Är det 100 miljarder i stöd eller 1 miljard? Och var är alternativet?

Anf. 44 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag tänkte börja med att kommentera den föregående debatten lite grann. Jag har suttit här i kammaren och lyssnat på ett antal debatter, och jag har också deltagit i några. Jag konstaterar att den minister som är här för att svara i huvudsak ägnar sig åt att ställa frågor till de övriga deltagarna. Det är ju inte riktigt det som de här debatterna är till för. Att däremot de övriga ledamöterna från allianspartierna eller majoritetspartierna ställer frågor till meddebattörerna tycker jag är korrekt. Men jag tycker att det vore väldigt bra om vi kunde få en sådan ordning att ministern faktiskt ägnade sig åt att svara på de frågor han får. Det skulle göra debatten mer intressant.

Jag har läst ministrerns svar, och som flera av debattörerna i den här och även i den föregående debatten har sagt försöker ministern påstå att det inte är regeringens fel på något sätt. Här har ministern hänvisat till den amerikanska bolånekrisen som en anledning till det minskade byggandet och även till den minskade efterfrågan.

Även om Andreas Norlén i sitt föregående inlägg jämförde med en tidigare period kan man titta på perioden som var däremellan. Man kan ju välja sina statistikperioder. Om man jämför med den föregående mandatperioden är det ungefär en halvering av byggandet som vi har sett hittills. Och det mesta skedde faktiskt 2007, alltså ett och ett halvt år före finans-krisen, vilket gör att själva resonemanget om vad som skulle vara orsak förefaller, i alla fall för mig, att inte stämma. Ministern kan gärna upplysa mig om det finns någon tankelapsus i mitt sätt att se det. Men det är ju inte den amerikanska bolånekrisen som ligger bakom vad som hände i Sverige år 2007 och inte heller under första halvåret 2008, såvitt jag kan se.

När det gäller vikande efterfrågan finns det, såvitt jag förstår, en ganska stor efterfrågan på bostadsmarknaden. Att det skulle vara så att kon-

summenterna är mindre intresserade av att skaffa bostäder i dag än till exempel 2005 och 2006 kan jag inte se.

Jag skulle bara vilja kommentera en detalj till innan jag kommer till mina frågor. Det gäller fastighetsskatten. Ministern använder argumentet att den skulle ha varit orättvis och oförutsägbar. Om den var orättvis är en svår sak att diskutera. Det handlar ju om värderingar, så det kan man naturligtvis inte diskutera. Men när det gäller oförutsägbar sade ministern även i den förra debatten att det är viktigt att saker och ting är förutsägbara. Jag förstår inte riktigt det. Det var väl väldigt lätt att räkna fram var fastighetsskatten skulle hamna någonstans.

Jag övergår nu till frågorna, och jag hade tänkt ställa ungefär samma frågor som tidigare ledamöter har ställt. Jag hoppas att vi får ett svar på hur regeringen ser på detta med att ROT-avdraget inte är möjligt att utnyttja för dem som bor i flerfamiljsbostäder. Det är en viktig fråga, så jag hoppas att vi får ett svar på den.

Jag skulle också vilja ställa frågor till ministern när det gäller just det här med förutsägbarheten. Jag upplever att det finns ett väldigt tryck från aktörer, både byggföretag och fastighetsförvaltare, att få veta hur det kommer att bli. Vi har ju haft en utredning med anledning av en anmälan till EG-domstolen om de kommunala fastighetsbolagen och hyressättningen, och Sveriges Kommuner och Landsting kom med ett kompromissförslag till den Kockska utredningen. Jag skulle vilja veta vad som händer i departementet, och det är många som vill veta det. Finns det åtminstone en tidtabell, om man nu inte kan få något svar om innehållet?

Anf. 45 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Den här interpellationsdebatten handlar om hyresrättens ställning. Johan Löfstrand menar att regeringen har gjort det svårare att bygga hyresrätter och nämner då borttagandet av räntebidrag och produktionsstöd som skäl för det.

Om man tittar på hur verkligheten ser ut tror jag att det är alldeles uppenbart att vi slopade produktionsstöden, 2,7 miljarder kronor. Jag kan väl påpeka att om Johan Löfstrand nu pläderar för att det ska läggas tillbaka har han inte sitt parti med sig, för i det budgetalternativ som ni har lagt fram är det 400 miljoner av de 2,7 miljarderna som ni lägger tillbaka på det här.

Varför var det rätt att ta bort subventionerna? Jo, dels sparade vi 2,7 miljarder kronor, dels byggdes det under den period som de här stöden fanns ungefär hälften så många bostäder i Sverige som i resten av Norden. Det är en anledning så god som någon att ändra på den politiken.

Produktionsstöden var kostnadsdrivande, och de ingick i alla kalkyler. Det gjorde att pengarna inte föll ut i fler eller billigare hyresrätter, utan pengarna gick rakt ned i fickorna på byggföretagen. Ovanpå det kände de inte något behov att pressa priserna för att bygga bostäder. Det gick ju så bra ändå när de fick de här subventionerna.

Jag noterar att Johan Löfstrand inte köpte vår motivering 2007 och gör det inte i dag heller när jag lyssnar på honom. Då kan jag tipsa Johan Löfstrand om en internationell analys som har gjorts av den internationella lantmäteriorganisationen RICS, Royal Institution of Chartered Sur-

veyors, som nyligen har publicerat sin senaste upplaga av European Housing Review.

Vad kommer man då fram till? Jo, man kommer fram till att de omfattande regleringarna och stöden inom den svenska bostadssektorn har skapat en av världens mest komplexa och statsstyrda bostadsmarknader. Den svenska modellen har lett till ett system där de som redan är inne på marknaden gynnas kraftigt, medan de som står utanför marknaden missgynnas. Det har inte bara lett till oönskade sociala konsekvenser med bland annat långa bostadsköer, utan också till stora ekonomiska kostnader, till exempel omfattande svarthandel.

De pekar också på att då bostadshyrorna inte har stigit i takt med efterfrågan samtidigt som priserna på egna hem och bostadsrätter har gått upp, har investeringar i nya hyresbostäder generellt sett blivit olönsamma.

Man konstaterar också att Sverige år 2004 var ett av de länder i EU som hade lägst bostadsbyggande i förhållande till befolkningen. En anledning till det är att kostnaderna för bostadsbyggande då var de högsta i Europa – 55 procent över EU-genomsnittet enligt Eurostat 2005. Enligt OECD kan detta förklaras med en marknadsstruktur som har utvecklats i en era av höga subventioner för byggande, låga importnivåer och omfattande regleringar.

Det här är alltså en politik som har prövats, och den har resulterat i ett alldeles för lågt bostadsbyggande. Regeringen kommer inte att gå tillbaka till den modellen, och jag tror inte heller att Socialdemokraterna själva kommer att göra det. Ert budgetalternativ tyder inte på det. Varför vill då Johan Löfstrand att den här regeringen ska göra det?

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

7 § (forts.) Svar på interpellation 2008/09:361 om hyresrättens ställning

Anf. 46 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Vi har ju haft två timmar på oss att fundera och vässa våra argument sedan debatten avbröts före middagsuppehållet.

Jag har i min interpellation lyft fram frågan om hyresrättens ställning på bostadsmarknaden. Under den första debattrundan låg fokus mycket på bostadsbyggandet. Jag diskuterar gärna byggandet av hyresrätter. Framför allt skulle jag gärna se att någon av mina borgerliga kolleger

eller bostadsministern här från talarstolen lovade att vi 2014 kommer att kunna se att bostadsbyggandet har varit högre under den borgerliga mandatperioden än under mandatperioden innan då Socialdemokraterna styrde. Om byggandet av hyresrätter har ökat så explosionsartat kan det ju inte vara något problem att lova det.

Jag har ställt frågan tidigare, men det har inte funnits några borgerliga företrädare som har velat ställa upp med ett sådant löfte. Med den vikande konjunkturen just nu är nog chansen ännu mindre.

Jag diskuterar gärna bostadsbyggandet och framför allt byggandet av hyresbostäder. Om man läser Boverkets indikatorer ser man tydliga tecken på att bostadsbyggandet och framför allt byggandet av hyresrätter kommer att slå i backen ännu mer.

Fru talman! Den fråga som jag egentligen ville att interpellationsdebatten skulle handla om var hyresrättens ställning gentemot andra upplåtelseformer. Ett trettiotal kristdemokratiska bostadspolitiker runt om i landet har träffats och debatterat frågan och har, framför allt i Bofast men även i Kristdemokraternas egen tidning Kristdemokraten, lyft fram en oro över att hyresrätten faktiskt är förfördelad.

Jag delar de kristdemokratiska bostadspolitikernas oro för hyresrättens ställning.

Jag skulle vilja höra hur bostadsministern ser på sina partikamraters kritik mot att hyresrätten har en underordnad ställning i förhållande till andra upplåtelseformer och den kritik som vi i oppositionen har lyft fram.

I min interpellation lyfter jag fram förslag som rör införandet av fastighetsskatten, att ROT-avdraget endast går att använda på äganderätter och inte på hyresrätter och att det är orättvist att avdraget för hushållsnära tjänster vid snöröjning enbart går att använda för egna hem och inte för snöröjning utanför ett hyreshus.

Mats Odells partikamrater som är aktiva inom de kommunala bostadsbolagen runt om i landet har andra områden som de ser som viktiga att ta upp. Det rör sig om avdragsrätt och andra intressanta förslag för att man ska komma till rätta med den obalans som i dag finns mellan olika upplåtelseformer.

Min fråga till bostadsminister Mats Odell är: Delar bostadsministern sina partikamraters oro för att hyresrätten framgent har en underordnad ställning och åsikten att man kanske behöver se över balansen mellan de olika upplåtelseformerna i Sverige?

Anf. 47 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det måste vara ganska otacksamt för den här regeringen att diskutera bostadspolitik. Man har ju gjort så väldigt lite på bostadspolitikens område. Man har snarast monterat ned bit för bit.

Nu konstaterar vi att det har blivit sämre och sämre.

Om man ska prata om det som interpellationen inte handlar om, som Johan Löfstrand sade, nämligen det antal lägenheter man har byggt eller inte byggt är läget inte så konstigt med tanke på att det är lågkonjunktur. Man kan alltid sätta in åtgärder för att man inte ska törna i så hårt.

Jag tycker att det är intressant med ROT-avdragen. Varför får inte min gamla bostadsrättsförening med 835 lägenheter göra byten av fönster

när min kompis som har en villa som är byggd ungefär samtidigt får göra det?

Vad är det för konstig politik?

Nu tog jag bostadsrättsföreningen som exempel eftersom jag råkar känna till det fallet. Samma sak gäller för den som äger en fastighet med lika många hyresrätter i sitt bestånd. Den får inte heller använda sig av ROT-avdraget. Blir det inte lite konstigt? Har man inte missgynnat hyresrätten i förhållande till äganderätten?

Om det inte är så, förklara vilka regler som gäller.

Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Som så många andra debatter var den här debatten tidigare ganska vildvuxen, kan man säga. Den kom att omfatta ganska många olika saker.

Det handlar ytterst om finansiering. Man kan notera att vi under dagens debatter har diskuterat stimulanser till småhusindustrin. Det var en socialdemokrat som ställde den interpellationen också. Det var klokt av Johan Löfstrand att inte diskutera det.

Vi hade sedan en lång debatt om stimulans till kommunerna och landstingen. Det handlade om ganska många miljarder.

Nu är vi inne på hur man ska få fler hyresrätter. Ni tycker att man bygger för lite. Man kan alltid tycka att det borde byggas mer. Men man måste anvisa förslag.

Jag har några förslag. Man skulle kunna återinföra räntebidraget. Det var ni mycket för. Den förra regeringen som Mats Odell också var med i och där Anne Wibbe var finansminister avskaffade räntebidraget. I 1994 års valrörelse lovade ni att ni skulle återinföra de 30 miljarderna. Det gjorde ni inte.

Man skulle kunna titta ännu längre tillbaka och införa paritetslånesystem. Det var inte så bra. Det avskaffade nästan sig självt.

Om man ska subventionera mer måste man tala om vad som gäller. Det har jag inte blivit klok på. Jag har bara förstått att vi ska diskutera ännu mer pengar från statskassan.

Fru talman! Det kommer ytterligare tre interpellationer. De handlar om vårdresurser till barn och psykiskt sjuka och om klimatstöd.

Statskassan är naturligtvis en intressant finansieringskälla, men den är inte helt obegränsad. Den har en botten.

Anf. 49 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Den här debatten har kommit att handla om hyresrätterns ställning och om varför det, som interpellanten hävdar, byggs så lite hyresrätter i landet.

Jag håller med om att det vore välgörande om det kunde byggas fler hyresrätter i landet. Man kan fundera på varför det byggs så lite hyresrätter. En central och viktig förklaring är att det är för dyrt att bygga.

Varför är det då för dyrt att bygga? Är det, som Johan Löfstrand försöker leda i bevis, beroende på att vi har avskaffat bostadssubventionerna till bostadsföretagen? Min uppfattning är att så definitivt inte är fallet. Det är inte det som förklarar denna utveckling, utan det är en mångfald faktorer som sammantaget ger en illa fungerande marknad. Det handlar

om stela konservativa strukturer inom byggsektorn. Det är svårt att få genomslag för nytänkande och nya arbetsmetoder. Man börjar från början med varje projekt i stället för att satsa på mer av industriellt byggande.

I mitt förra inlägg tog jag ett exempel från Finspång i Östergötland. Där bygger man hyresrätter med hjälp av ett koncept som redan är väl beprövat på andra orter, det vill säga att man inte behöver uppfinna hjulet på nytt.

Vi har fyra stora aktörer på byggmarknaden som gör att den får en oligopolkaraktär med fyra stora företag som har allt intresse av att hålla vinsterna uppe och stänga uppstickare ute.

Det finns alltså många förklaringar till en illa fungerande marknad. Då är frågan: Är lösningen den som Johan Löfstrand antyder men inte konkretiserar, nämligen att man ska hålla mer pengar över dessa fyra stora oligopolföretag? Kommer det att leda till ökat bostadsbyggande? Jag tror inte det. Han frågar om vi kan lova att bostadsbyggandet kommer att öka med vår politik. Vi lever inte i en planekonomi, och självfallet kan vi inte lova det. Däremot kan vi lova en bättre fungerande bostadsmarknad och ett bättre företagsklimat, och jag är övertygad om att det också kommer att leda till ett ökat byggande på lång sikt.

Anf. 50 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för att han avstod från att ställa frågor till interpellanten i sitt inlägg här. Det var jättebra. Jag skulle önska att vi fick se mer av det från ministrarna när de är här i riksdagen. Jag hoppas att vi får se en fortsättning från Mats Odells sida när det gäller det.

Gunnar Andrén talade om att detta skulle vara en debatt där oppositionens företrädare vill ösa ur statens stora kassakista. Den här debatten handlar faktiskt om relationerna mellan de olika boendeformerna och om rättvisa. Huruvida nettot av det är positivt eller negativt för statskassan har hittills inte berörts i denna debatt. Jag har åtminstone inte hört detta beröras över huvud taget annat än från Gunnar Andrén som gör sina tolkningar.

ROT-avdraget är ett mycket bra exempel på en orättvis fördelning mellan olika boendeformer. Jag tycker inte att det på något som helst sätt ligger utanför denna debatt. Det är tvärtom så att det för att belysa relationen mellan olika boendeformer behövs många olika exempel på de olikheter och orättvisor som finns mellan de olika upplåtelseformerna.

Jag skulle önska att ministern kommenterade några sådana olika orättvisor, till exempel ROT-avdraget och hur det kan tänkas förändras och utformas nu när kritiken har kommit från väldigt många olika håll.

Jag skulle också önska att ministern innan denna debatt är slut skulle kunna säga åtminstone något om en tidtabell för de förslag som jag ändå vet behandlas både i Justitiedepartementet och i Finansdepartementet när det gäller allmännyttans framtid, både vad gäller juridiska former för dess existens och hyressättningsregler och hur det kommer att hanteras. Jag förväntar mig inte några svar angående resultaten, men jag skulle vilja veta vilken tidtabell ni har.

Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Man får inte mycket vägledning av att titta på vad interpellationerna handlar om när det gäller en sådan här debatt. I debatten kan uppenbarligen vilken typ av frågor som helst tas upp som inom någon grov mening finns inom politikområdet. Det må vara hänt.

Vi har, som sagt, haft en paus i debatten. Före pausen frågade Johan Löfstrand mig: Hur länge ska vi behöva stå här och lyssna till att det är någon annans fel än regeringens att det ser ut som det gör för närvarande?

Jag tror, Johan Löfstrand, att de flesta inser att de nya problem som har uppstått på en mängd olika områden i samhället hänger ihop med den djupgående finansiella kris som vi har. Jag tror inte att vi behöver bortförklara detta. Vi får ta vårt ansvar.

Hur länge ska ni behöva lyssna på detta? Jag kan garantera en sak, nämligen att ni inte kommer att behöva lyssna lika länge på detta som vi fick under de tolv år som vi var i opposition. Då började i stort sett varje anförande från den dåvarande socialdemokratiska regeringen med att man talade om det moras som man fick överta. Det pågick under tolv års tid. Jag kan försäkra att ni inte kommer att behöva riskera det.

Jag hoppas att denna kris kommer att gå över så fort som möjligt. Vi kan titta på prognoser, och det är ganska dystra moln som fortfarande finns över oss men framför allt över de östra delarna av vårt närområde och i östra Europa, och vi vet inte hur lång tid detta tar. Men om Johan Löfstrand tror att detta ska blåsa bort så att det är regeringen som ska stå med hela ansvaret tror jag faktiskt att det är en förhoppning som inte kommer att infrias.

Börje Vestlund frågade om nya reformer på ROT-området. Vi har genomfört någonting som vi kallade hushållstjänstavdrag. Nu har vi utvidgat det till ett HUS-avdrag. Det är riktat till hushåll. Såvitt jag vet är bostadsrättsföreningar inte hushåll. Den reformen är avgränsad. Den handlar om att motverka svartarbete. Den handlar om att omvandla egenarbete till en efterfrågan på arbetskraft, att främja ökad sysselsättning inom tjänstesektorn och att underlätta för hushållen att få förbättringar i deras vardagsliv. Det kan vara stressade småbarnsföräldrar, pensionärer och andra som kan behöva olika typer av hushållstjänster. Men det handlar också om att bygga om, bygga till och underhålla bostäder.

Fru talman! Jag kan inte utesluta att det kan komma ytterligare reformer på detta område en dag då vi ser att det finns ett ekonomiskt utrymme för detta. Men att i dag stå och ange tidtabeller för vare sig det ena eller det andra kan jag inte, och jag tänker inte göra det därför att det vore oansvarigt.

Jan Lindholm frågade just efter tidtabeller, men jag kan inte ange en sådan tidtabell i dag, utan jag kommer att återkomma när det finns förutsättningar att leverera en sådan tidtabell.

Vi har haft en diskussion när det gäller om hyresrätten är missgynnad i förhållande till andra upplåtelseformer. Jag har sagt, finansministern har sagt och flera andra regeringsledamöter har sagt att vi vill utveckla hyresrätten under den här mandatperioden. Exakt hur detta ska gå till och exakt vilket budgetutrymme detta till äventyrs kan ta kan jag inte svara på i dag. Men ambitionen finns att göra det mer attraktivt att bygga hyresrätter, att behålla hyresrätter och att inte sälja dem omedelbart till sina

hyresgäster som bostadsrätter. Det kräver reformer, och de är delvis på gång. Det är vad jag kan säga i dag.

Prot. 2008/09:85
17 mars

Anf. 52 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag ska göra en kort kommentar till Gunnar Andrén. Jag har inte från denna talarstol i dag talat om subventioner över huvud taget. Jag vet därför inte vad det kommer ifrån. Däremot är de ROT-avdrag och de avdrag för hushållsnära tjänster som den borgerliga regeringen har infört i praktiken subventioner även om de kallas avdrag. Det innebär att villaägare får en subvention för att renovera sin villa. Men den subventionen får inte hyresgäster. Det innebär att villaägare får en subvention för att leja någon som skottar snö. Men den subventionen får inte hyresgäster.

Vi talar alltså i väldigt elaka ordalag om subventioner. Jag har i talarstolen inte någon gång sagt att vi ska återinföra några subventioner. Men det som borgerligheten i praktiken har gjort är att införa subventioner, men till en viss grupp eller till ett visst antal hushåll. Tyvärr kommer det inte att kunna ges till alla hushåll. Det tror jag är väldigt viktigt att säga.

Mats Odell talar om att det är finanskrisen som påverkar bostadsbyggandet. Jag sade i mitt inledningsanförande att finanskrisen självklart har påverkat bostadsbyggandet. Det tror jag att alla är helt överens om. Men vi som politiska företrädare i den här församlingen och i den här salen kan faktiskt påverka samhället. Vi kan stå och titta på och vänta på att ingenting ska hända, eller också kan vi använda det politiska instrumentet och på olika sätt stimulera byggandet av hyresrätter eller stimulera kommunerna så att de kan ha kvar barnomsorg, äldreomsorg och andra viktiga kommunala instanser. Den möjligheten har man faktiskt som kommunal företrädare eller som politiker.

Anf. 53 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Hyresrätten är en väldigt viktig del av en fungerande svensk arbetsmarknad. Den är en viktig del av tryggheten, och det är en viktig del att kunna hyra sin bostad och inte behöva köpa den. Därför är det viktigt att vi också kan utveckla hyresrätten.

Det här är någonting som regeringen arbetar med. Vi vet ju att det har varit en utredning och att den har varit ute på remiss och nu diskuteras. Den hoppas jag resulterar i en bred politisk överenskommelse om bättre villkor för hyresrätten.

Men sedan finns det ett missförstånd som jag ändå vill peka på. Johan Löfstrand säger nämligen att en villaägare kan få göra avdrag för att få snön skottad, medan en hyresgäst inte kan få det. Min bedömning är att hyresrätt inkluderar snöskottning. Hyresrätten är ju den så att säga mest exklusiva boendeformen såtillvida att den här typen av tjänster ingår. Sådant ligger alltså i hyran. I de allra flesta fall är det på det sättet, så just i den delen tror jag inte att det är helt genomtänkt från Johan Löfstrands sida att hävda att hyresgäster skulle behöva få göra avdrag för att kunna få snön skottad. Däremot kan fastighetsägare naturligtvis få det. Det är en avdragsgill kostnad mot de hyror som tas in.

Summan av kardemumman, fru talman, är att vi är överens om att hyresrätten behövs. Dessutom är det så att det läge som vi nu har med sjunkande kostnader för bygge och minskade räntekostnader gör att det är ett

Svar på
interpellationer

gyllene tillfälle att också bygga hyresrätter. Jag hoppas att vi gemensamt kan konstatera att så också sker.

Jag tackar meddebattörerna för en intressant debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:370 om statens chefer

Anf. 54 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stävja den bild av godtycke från regeringens sida som avvecklingen av flera generaldirektörer skapat.

Peter Hultqvist ställer frågan mot bakgrund av att det, enligt hans beskrivning, är ett flertal generaldirektörer som fått lämna sin befattning och att detta föranlett Generaldirektörsföreningen att reagera genom att kräva sakliga och tydliga regler för uppsägning.

Låt mig inleda med några klarlägganden om skillnaden mellan arbetsrätt och arbetsgivarpolitik. Sett ur ett arbetsrättsligt perspektiv är utgångspunkten att myndighetschefer anställs för bestämd tid. Under tiden för en sådan anställning har de ett högre anställningsskydd än vad som följer av lagen om anställningsskydd, LAS. Å andra sidan föreligger ingen rätt till förnyad anställning när anställningstiden löper ut. Peter Hultqvist hävdar att krav förts fram på sakliga och tydliga regler för uppsägning. Detta kan inte stämma, av den enkla anledningen att den nu aktuella kretsen enligt reglerna i LAS inte kan sägas upp under anställningstiden.

Däremot omfattas myndighetscheferna, med några få undantag, av reglerna i lagen om offentlig anställning, LOA, avseende förflyttningsskyldighet. Dessa regler infördes i och med den så kallade verksledningspropositionen (1987/88:99) som behandlades av riksdagen 1988 och innebär att en myndighetschef under en pågående anställningsperiod av två skäl kan förflyttas till en annan statlig anställning där det tillsätts på samma sätt – antingen av organisatoriska skäl eller, som det heter, av hänsyn till myndighetens bästa. Om en förflyttning aktualiseras ska denna grundas på objektiva och sakliga skäl. En myndighetschef som motsätter sig en förflyttning kan begära att frågan prövas i domstol i enlighet med reglerna i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Jag vill också understryka det självklara att en person som flyttas i enlighet med nämnda regelverk behåller samma anställningsvillkor i den nya anställningen.

Ur ett arbetsgivarpolitiskt perspektiv ska regeringen som arbetsgivare för myndighetscheferna naturligtvis eftersträva att uppträda professionellt och tydligt. Regeringens övergripande ambition är att den chef som av någon anledning förflyttas till annan statlig anställning, oftast till Regeringskansliet, ska förses med arbetsuppgifter i relation till den kompetens personen i fråga besitter. Den bild jag inhämtat visar också entydigt att så är fallet även i praktiken; de före detta myndighetschefer som i dag är verksamma i Regeringskansliet bidrar med sin kompetens och erfarenhet på ett utomordentligt sätt till att viktiga arbetsuppgifter kan genomföras.

När chefer med relativt kort varsel lämnar sitt chefskap i förtid och flyttas till en anställning i Regeringskansliet kan det vara svårt att omedelbart ha en plan för vilka arbetsuppgifter denne ska utföra. Då måste det, vilket också enligt min mening är fallet, vara en högt prioriterad fråga för det ansvariga departementet att snabbt identifiera lämpliga arbetsuppgifter baserade på den kompetens personen i fråga besitter och utifrån det agera.

Peter Hultqvist antyder att regeringen godtyckligt flyttar på myndighetschefer och att åtgärder bör vidtas för att detta ska stävjas. Min och regeringens ambition är att genom ett ambitiöst reformprogram åstadkomma förändringar som är till det bättre för Sverige. Ett av mina bidrag i detta arbete är att förändra myndighetsstrukturen. Regeringen har således under mandatperioden beslutat att avveckla 27 myndigheter och samtidigt beslutat att inrätta 13 nya myndigheter. Därutöver har såväl verksamhetsmässiga som institutionella förändringar av myndigheternas respektive uppdrag genomförts. Att det mot denna bakgrund finns myndighetschefer som förflyttats till Regeringskansliet beror naturligtvis inte på godtycke från regeringens sida. Jag ser det i stället som en helt rimlig konsekvens i tider som präglas av förändring. Jag kan därvidlag också försäkra Peter Hultqvist att regeringen även framgent kommer att ta ansvar för att före detta myndighetschefer i Regeringskansliet erbjuds arbetsuppgifter i relation till deras respektive kompetens och erfarenhet.

De statliga myndighetscheferna är en viktig grupp för regeringen, och regeringen har redan tidigare aviserat att man avser att i juni avlämna en skrivelse på temat regeringens utnämningspolitik. I det sammanhanget kommer en fördjupad och kvalificerad redovisning av regeringens syn på rollen som myndighetschef och frågor relaterade till rekrytering, utveckling och avveckling att samlas redovisas för riksdagen.

Anf. 55 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Den 3 oktober 2008 förlängdes Ann-Christin Taubermans förordnande som generaldirektör för Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Den 5 februari 2009 entledigades hon. Vad hade hänt?

”Det här handlar om att TLV har fått nya uppdrag i och med omregleringen och i och med tandvårdsbiten. I samband med det tycker regeringen att det är lämpligt att se över kompetensen på myndigheten och se till att den är bemannad med rätt kompetens”, säger Martin Kits, pressekreterare hos Göran Hägglund.

Sakläget är följande:

1. Omregleringen av apoteksmarknaden var väl känd redan den 3 oktober när Taubermans förordnande förlängdes.
2. Det nya uppdrag som har ett samband med tandvården och som pressekreteraren kallar för tandvårdsbiten var också väl känt.
3. Generaldirektörens kompetens eller förmåga att leda myndigheten hade över huvud taget inte förändrats mellan den 3 oktober 2008 och den 5 februari 2009.

Det som sedan framkommit är att generaldirektören och regeringen var oeniga om Apotekets så kallade handelsmarginal. Apotekskedjorna

gynnades inte tillräckligt mycket. Nu befaras en utveckling där de internationella apoteksaktörerna får ett större svängrum.

Det finns en risk för att vår nya chef blir en marionett i den här frågan, säger en TLV-tjänsteman till tidningen Dagens Apotek. ”Omoraliskt och förkastligt”, säger ledamoten i TLV:s läkemedelsnämnd om avsättningen och efterfrågar de egentliga skälen till avsättningen.

Ann-Christin Tauberman och hennes myndighet, TLV, har mycket stort förtroende i Sverige och internationellt. Jag är förvånad över att regeringen lyssnar mer på utländska apoteksgrossister än på alla andra aktörer, säger Rune Bergström, vd i branschföreningen för de forskande läkemedelsföretagen.

Så här ser historien kring Ann-Christin Tauberman ut.

Den 3 april 2008 kom ett pressmeddelande där Arbetsförmedlingens chef Bo Bylund avsattes. Samma dag hade det förts ett samtal mellan honom och arbetsmarknadsministern. Hans förordnande hade förlängts i december 2007. I december 2007 förlängdes det, och den 3 april avsattes han.

När det här läckte ut fanns det heller inget regeringsbeslut. Den 10 april fattade man det beslutet.

I båda de här fallen skedde avsättningarna kort efter det att dessa förordnanden hade förlängts. Några begripliga motiveringar har aldrig presenterats.

Intrycket blir tyvärr att generaldirektörer som inte helt går i regeringens ledband eller som av någon anledning inte passar in riskerar att under en snabb process bli avsatta.

Det är självfallet orimligt. Så sköter man inte en modern statsförvaltning.

Inför valet sade högeralliansen: Politiskt tillsatta chefer sparkas efter maktskiftet. Det var en rubrik. En annan rubrik var: En borgerlig regering gör rent hus i myndighetstoppen.

Är avsättningen av Ann-Christin Tauberman och Bo Bylund ett uttryck för denna nya anda? I båda fallen handlar det om kompetenta och dugliga tjänstemän.

Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Alliansen gick mycket riktigt till val på att förändra utnämningpolitiken för att komma bort från en situation där man i slutna rum fattade beslut om myndighetschefer och komma till en process som var öppen, tydlig, spårbar.

Vi har genomfört detta. Och vi kan konstatera att det har lett till att myndighetschefer som har utsetts efter detta i mycket större utsträckning än tidigare avspeglar sammansättningen av befolkningen. Det gäller antalet kvinnor och män som har utsetts och också etnisk bakgrund.

Det har varit en väldigt lyckad politik. Det här har bekräftats av olika, helt oberoende, undersökningar som har gjorts.

Senast var det Ekoredaktionen som helt på egen hand gjorde en utredning, under jul- och nyårshelgerna, och presenterade detta för en häpen omvärld, att det faktiskt var på det viset.

Så i den delen har utnämningpolitiken lagts om precis som vi sade före valet.

Peter Hultqvist tar fram ett antal enskilda fall. Jag har varken möjlighet eller underlag för att kommentera de enskilda fallen som statsråd, utan vi har autonoma myndigheter som hanterar detta.

Regeringens ställningstagande finns klart och tydligt i olika beslut som har fattats.

Peter Hultqvist säger att intrycket blir det ena och det andra. Det ligger naturligtvis i betraktarens eget öga vad man tycker sig se för intryck av detta.

Min bedömning är att regeringens omläggning av utnämningsspolitiken har följt precis det vi sade. Sedan har det naturligtvis inträffat att utnämningar har kommit i ett läge där myndigheten tillsammans med regeringen har kommit fram till att flytta på vederbörande, helt i enlighet med regelverket.

Jag kan, som sagt, inte gå in på de enskilda fall som Peter Hultqvist redovisar.

Anf. 57 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Statsförvaltningen ska bygga på integritet, saklighet, rättssäkerhet. Om statens chefer avsätts och tillsätts på grunder som upplevs som vaga rubbas förtroendet. Och de avsättningar som genomförts av personer som Bo Bylund och Ann-Christin Tauberman reser många frågetecken.

Statsrådet vill inte diskutera enskilda fall. Men det är många gånger i enskilda fall som substansen i det man säger prövas. Det är då man ser det konkreta innehållet i de mer allmänna formuleringarna.

Andra generaldirektörer som i dag är knutna till Regeringskansliet i en så kallad friare roll är Göran Enander från Skogsstyrelsen, Mats Ekdahl, Curt Malmberg, Nils Gunnar Billinger och Pia Enochsson.

Jag tror inte att det har undgått statsrådet att det finns en oro inom delar av statsförvaltningen för regeringens handlag i den här typen av frågor.

Jag har här en artikel i tidningen Aftonbladet, där det står så här:

”I Generaldirektörsföreningen, en intresseförening för gemensamma frågor för höga statliga chefer, finns en oro och osäkerhet om jobben. I höstas vid ett möte med Mats Odell stod reglerna för förtida avveckling av ett förordnande på agendan.

Gruppen vill ha klara regler och preciserade krav i fem punkter, bland annat sakliga och tydliga skäl för uppsägning, kommunikation i god tid före förflyttningen, minst nio månader, och erbjudande om nytt arbete innan avvecklingen sker.”

Det är klart att det finns många trygghetsaspekter när det gäller statliga chefer på den här nivån. Jag har inte sagt att man på djupet ska förändra det här regelverket. Men jag är fundersam och kritisk. Det uppstår alltså ett läge där toppcheferna i den statliga förvaltningen känner sig föranledda att reagera därför att de har en oro och undrar om det finns en ökad grad av godtycke när det gäller om man får gå. Är man för självständig kanske man riskerar att bli av med jobbet.

Bara att den här diskussionen har kommit upp är en kritisk punkt för regeringen som man borde ta till sig.

Och finns det en känsla på yttersta chefsnivå av att man lever ett osäkert liv i alltför hög grad av självständighet fortplantar sig naturligtvis sådant ned i organisationens olika led, och det är inte bra för statsförvaltningen.

Odell kan lägga upp ett resonemang om konkurrens, kompetens, hur man tillsätter chefer och hur man rekryterar chefer. Men jag tänker på de här konkreta fallen, Bylund och Tauberman som är erkänt skickliga och kompetenta och som Odell inte tycker sig kunna diskutera. Det är klart att när sådant inträffar krackelerar en del av trovärdigheten.

Jag tycker ändå att man från regeringens sida är skyldig att ge rimliga förklaringar.

Om man är kompetent och får ett nytt förordnande vid en viss tidpunkt och förordnandet upphör bara några månader därefter är det klart att det skapas ett läge av förvirring och osäkerhet. Det tror jag även att Mats Odell kan se.

Jag skulle vilja uppmana Mats Odell att ta den här kritiken på allvar. Ta också de här exemplen på allvar! Du borde känna till att de är väldiskuterade och har skapat viss turbulens och att det här är någonting som också har satt sig i övriga delar av statsförvaltningen, där man är fundersam över det hela.

Jag skulle gärna vilja att du kommenterade det här lite ordentligare.

Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Anledningen till att jag ändå vill komma in i den här interpellationsdebatten, där jag tycker att Peter Hultqvist har redovisat sina synpunkter ganska väl, har att göra med den kommentar som statsrådet Mats Odell gjorde angående vallöftet om att man nu skulle göra en transparent och öppen process när det gällde tillsättningen av höga myndighetspersoner. Öppen process, tror jag att Mats Odell sade.

Det har nu kommit signaler om det omvända, om att ansökningsförfaranden ska kunna vara sekretessbelagda. Då blir min fråga till Mats Odell, fru talman, om jag ska tolka det som att de löften som gavs inför valet inte längre är aktuella. Är det inte en öppen process som regeringen vill ha fortsättningsvis när det gäller tillsättningen av de här tjänsterna?

Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Låt mig börja med den sista frågan.

Vi sade också inför valet att vi vill utvärdera den här processen, som den nu är upplagd. Det handlar om att man nu går från de slutna rum som var gängse under den socialdemokratiska tiden, när det aldrig annonserades, när det aldrig fanns någon öppenhet, när man skötte alla sådana här saker i en ganska sluten krets och det även skedde väldigt hastiga avgångar. Ni kan själva dra er till minnes sådant. Detta var någonting som vi ville komma bort från.

Då sade vi också att vi vill utvärdera om det behövs någon typ av sekretess för de personer som söker. Det är inte säkert att man tycker att det är acceptabelt för den personliga integriteten att om man söker en offentlig tjänst den nuvarande arbetsgivaren kan läsa om det i tidningen.

Den utredningen överlämnades till regeringen för någon månad sedan. Den är nu ute på remiss. Vi får se vad remissinstanserna säger om detta.

Vi har haft goda resultat när det gäller att annonsera och har fått in en mängd helt nya personer som aldrig fått förutsättningar att över huvud taget komma i fråga för en tillsättning under den period som Socialdemokraterna regerade det här landet. Jag avvaktar faktiskt tills jag har sett remissutfallet på Sekretessutredningen innan jag tar ställning till om det är något som ska införas.

Peter Hultqvist läser ur Aftonbladet och vill att jag ska kommentera det. Det är oerhört viktigt, och i den delen tror jag att Peter Hultqvist och jag är helt överens, att det här sköts bra trots de speciella förhållanden som gäller för statliga myndighetschefer som jag redogjorde för i mitt interpellationssvar.

Man omfattas inte av lagen om anställningsskydd, LAS, utan man omfattas av lagen om offentlig anställning. Där har man också möjligheten att bli förflyttad. Jag nämnde de två fall där detta kan ske. Men man har rätt till samma anställningsförmåner, och man har rätt till att få arbetsuppgifter där ens kompetens tas till vara.

Jag tycker att det är ett regelverk som är ändamålsenligt, och vi ser ingen anledning att ändra på det. Men jag vill gärna understryka att det är viktigt att man tar hänsyn till personerna i fråga, att det här sköts på ett bra sätt, att det kommuniceras och att de fackliga organisationerna får vara med och komma in i de processer där det är aktuellt att göra den här typen av omflyttningar.

Detta är också något som jag i egenskap av ansvarig för statlig arbetsgivarpolitik har tagit upp i kretsen av mina kolleger. Vi har gått igenom vilka villkor som bör gälla. Jag förutsätter att det här kommer att fungera på ett bra sätt framöver. Det är i alla fall regeringens ambition.

Anf. 60 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tyckte att den sista saken som Mats Odell var inne på, att det är viktigt att det sköts på ett bra sätt, att det kommuniceras, att man också har de fackliga organisationerna delaktiga och att han har tagit upp det med sina kolleger, var ett intressant svar. Jag tolkar det som en signal om att man kanske inte är helt nöjd från Odells sida med sakernas tillstånd i alla stycken. Är den tolkningen den riktiga tycker jag att det är bra att den signalen ändå finns.

Jag kan ändå inte släppa ärendet Tauberman och Bylund. Man får ett förordnande förlängt, och bara några månader senare på vaga grunder och utan någon sorts rimliga förklaringar får man gå. Då är frågan, även om Odell kanske inte tycker om ordet i sammanhanget, om det är så att chefer som är för självständiga får gå. Är det rimligt att få ett förordnande förlängt och bara några månader senare på vaga grunder bli avsatt?

Är det här rimligt över huvud taget? Är det här andan i rubrikerna som var före valet om att politiskt tillsatta chefer sparkas efter maktskiftet? De två exempel jag har nämnt anser jag vara två kompetenta och dugliga tjänstemän.

Jag ser en viss självkritik i formuleringen att det ska skötas på ett bra sätt och kommuniceras och att de fackliga organisationerna ska vara med. Men jag skulle vilja ha det förtydligat. Är det så nu att ministern kommer att ta ett rejält tag i det här med att man får förlängt förordnande och sedan kort därefter på vaga grunder får gå? Kommer det att bli slut på den typen av hantering?

Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det känns som att vi har haft den här debatten några gånger tidigare, jag och Mats Odell. För mig är det ändå viktigt att poängtera att det inte var så enkelt och inte är så enkelt att tillsätta personer på höga chefsbefattningar som den nuvarande regeringen tyckte när man var i opposition. Det är det jag tycker att man nu talar om. Man redovisar att det inte är så enkelt som att bara sätta i gång ett annonsförfarande.

Jag tycker att tillsättningen av Banverkets generaldirektör visar väldigt tydligt hur komplicerat det kan vara. Man har annonserat ut en tjänst och trots det uppenbarligen inte fått tag på personen. På måndagen lämnar en person in ansökan, och tjänsten tillsätts samma vecka på torsdagen på regeringssammanträdet. Det visar att det är lite mer komplicerat än att bara ha ett öppet annonseringsförfarande.

Jag tycker att det är bra att den borgerliga regeringen har insett att det är lite mer problematiskt än att bara säga att om man annonserar blir allting bra. Anledningen till att vi har lyft upp frågan om tillsättningen tidigare är just att visa att det inte är så enkelt, och anledningen till att Mats Odell under förra mandatperioden inte kände till hur alla tillsättningar gick till var för att han inte satt i regeringen. Så enkelt kan det faktiskt vara, och eftersom jag inte sitter i regeringen utan befinner mig i opposition har inte jag heller alla fakta.

Anf. 62 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! För att den offentliga sektorn ska kunna leva upp till medborgarnas förväntningar är det helt centralt att vi har bra chefer. Därför är det viktigt att rekrytering och kontakter under arbetet och också det som är en avveckling sker på ett transparent, värdigt och förutsägbart sätt. Peter Hultqvist och jag är helt överens om att det måste ske på ett sådant sätt.

Jag har vidtagit olika åtgärder för att informera inåt i departementen på olika nivåer om hur de här reglerna ser ut. Jag hoppas att de kommer att efterlevas.

Är det så, frågar Peter Hultqvist, att chefer som är för självständiga får gå? Svaret är nej. Självständiga chefer är nödvändigt att ha. Men det måste fungera på alla plan. En chef måste fungera, och det går inte att exakt definiera vad det är. Om det går snett, om det inte fungerar måste vi kunna omflytta enligt det regelverk som finns. Det måste då ske med värdighet, med respekt för individen, och man måste se till att ta till vara den kompetens som vederbörande har.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 63 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att AP-fondernas bonussystem tas bort.

Genom fempartiarbetet med den nya lagen om AP-fonderna som riksdagen beslutade om våren 2000 klargjordes bland annat att AP-fonderna var statliga myndigheter men att det var lämpligt att ändå ge fonderna rätt att själva sluta kollektivavtal för sin personal. AP-fonderna hade då sedan tidigare tillämpat de anställningsvillkor som tillämpas av de flesta andra aktörer inom samma bransch, det vill säga bankavtalet, och det ansågs lämpligt att de skulle kunna fortsätta på den inslagna vägen även efter reformen 2000/01.

AP-fondernas beslut om personalens anställningsvillkor bidrog till att tre AP-fonder strax efter reformen införde bonusavtal för sin personal. Samtidigt pågick diskussioner i de andra fonderna. Mot den bakgrunden uttalade den socialdemokratiska regeringen våren 2001 att regeringens riktlinjer för bonusprogram i statliga bolag även bör vara vägledande för AP-fonderna. Så har varit fallet sedan dess.

Mot bakgrund av de uppmärksammade problemen i AP-fonderna och de negativa inverkningsdet kan medföra när det gäller fondernas förtroende hos allmänheten har regeringen initierat en översyn av riktlinjerna för ersättningsvillkor för bolag med statligt ägande. Ersättningar i den statliga sektorn bör vara rimliga och präglas av måttfullhet. Principen att de övergripande riktlinjerna även ska vara vägledande för AP-fonderna ligger dock fast.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Vid flera interpellationsdebatter har jag och många andra i oppositionen kritiserat regeringens beslut att avskaffa förbudet mot bonussystem i statliga bolag. I mer eller mindre slutna styrelserum fattas beslut om bonus och gratifikation till ledningen, oavsett resultat. Dessutom har historien visat att bonussystem alltid gynnar dem som redan tjänar mest.

I SVT:s *Uppdrag granskning* redovisades att flera statliga bolag delar ut bonus till sina anställda mitt under en brinnande jobbkris, så också AP-fonderna. Ansvaret för denna utveckling, menar jag, ligger på regeringen eftersom man aktivt uppmuntrar till bonussystem – något som vi nu ser effekten av.

Trots det har vi inte förstått att regeringen har satt stopp för bonus utan snarare uppmuntrat en utveckling av nya bonussystem. Därför var min fråga om Mats Odell nu skulle vidta några åtgärder för att AP-fondernas bonussystem skulle tas bort. Svaret blir förmodligen nej.

Då är min fråga: Varför riskera att vårens bolagsstämmor blir bonusfester? Varför inte redan nu riva upp det beslut man tog den 3 juli som i korthet innebar att regeringen tog bort det generella motståndet mot bonus i statlig verksamhet?

Svar på
interpellationer

Regeringen fördubblade också utrymmet för bonusersättningar för direktörer från två till fyra månadslöner. Regeringen avskaffade förbudet mot bonus vid förluster och tog bort kravet på att bonus ska tidsbegränsas.

Varför inte redan nu ge dessa signaler, Mats Odell? Det skulle jag vilja ha svar på.

I Tredje AP-fondens årsberättelse för 2008 kan man läsa följande: Systemet för prestationsbaserad ersättning för fondens anställda revideras inför 2009 i enlighet med de statliga riktlinjerna om rörlig ersättning.

Redan nu har regeringens beslut alltså gett effekter på bonussystemet. Redan nu har man alltså infört generösare system. Det är inte bara så att det har gett effekter föregående år, utan det ger effekter, inte bara vad ni har sagt via Maud Olofsson under flera års tid, utan faktiskt vad ni gör när ni fattar beslut.

Fru talman! Är Mats Odell medveten om de signaler regeringen ger när man absolut inte säger nej till detta utan säger att man ska utreda det vidare? Varför detta väntande? Varför inte ta 2003 års regler? Uppenbarligen borde det kunna ge effekter, även om jag inte är helt säker. Jag skulle gärna se ännu hårdare regler. Men varför inte redan nu göra någonting åt saken?

Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Debatten om bonus är intressant. Vi hade en sådan debatt här i förra veckan med finansministern. Jag analyserar frågan på så sätt att det beslut som 2003 togs av den socialdemokratiska regeringen grundade sig på förhållanden och problem som man såg vid det tillfället. Det var också en period där det hade varit en tämligen god utveckling, men där konjunkturen vände och vi hade ganska kraftiga börsfall.

Det var då problemet med bonussystemen visade sig. Det fungerade inte som det var tänkt, och det gjordes en begränsning.

Det som för mig framstår som obegripligt är hur man kunde göra de här justeringarna så sent som den 3 juli i fjol. Det var då uppenbart att vi gick in i ett annat konjunkturläge, och när jag hörde Mats Odell uttala sig i en ganska lång intervju i *Uppdrag granskning* kunde jag inte vid något enda tillfälle höra Mats Odell säga att det fanns något som helst positivt med bonus, utan det var ett rent elände och nu skulle man ändra regelverket.

Då framstår en fråga för mig: Hur tänkte regeringen den 3 juli? Mats Odell ska väl få svara på det, men det är klart att den borgerliga regeringen och hela den borgerliga inriktningen, om jag går tillbaka den tid jag kan överblicka här i riksdagen, är att man har haft en mycket mer positiv inställning till bonussystem än vad tidigare regeringar har haft. Det är det som är grunden och som också gjorde utslag vid det tillfället. Regeringens vice statsminister uttalade sig ganska omedelbart efter valsegern 2006 om att man skulle återinföra bonussystem i statlig verksamhet.

Nu är det här med bonus väldigt komplicerat, för ska man ha en riktigt analyserad bild är det klart att det finns fördelar med bonussystem där ägaren belönar i en önskad riktning. Det är inte heller så enkelt som att säga att när det går med förlust så har en medarbetare gjort ett dåligt arbete. Han eller hon kanske faktiskt har gjort ett bättre arbete än andra, och detta skulle kunna belönas i ett bonussystem.

Problemet är bara att ingen har lyckats få fram ett sådant system, utan i allmänhetens ögon framstår de här systemen som förtäckt lön. Oavsett vad man gör och oavsett hur det har fungerat har man sett till att man får en lön eller belöning som ligger på en nivå som kan antas vara förutbestämd.

Det är detta som är problemet med bonussystemen. Kunde man finna ett resonemang som fångade upp detta – säg till exempel att ledningen för en AP-fond som faktiskt gör en mindre förlust än en annan AP-fond har gjort ett bättre jobb och skickligare placeringar än den som gått sämre – skulle det kunna belönas.

Jag tycker att man ska nyansera bilden av bonussystemen. Men det är detta som är problematiken. Tendensen är också att pendeln svänger åt alla håll i det här läget.

I detta ligger också frågan om hur staten kan få de skickligaste medarbetarna. Hur kan staten få dem som är duktiga på det här? Om man ska förvalta hela detta pensionskapital behövs det kunniga chefer, och man måste försöka få dem som är bäst.

I det här läget har det bara varit girigheten som har slagit igenom. Man skor sig själv. Detta är systemets problem. Därför blev det så konstigt när regeringen den 3 juli införde detta, och när problemen sedan dyker upp ser man bara problem med systemet. Det är en total reträtt. Jag skulle vilja ha en nyanserad diskussion om detta. Det vore mycket bättre.

Anf. 66 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson tar upp frågan om Tredje AP-fonden. Min bedömning är att fondens styrelse inte har följt de riktlinjer som finns uppsatta. Det var inte de riktlinjer som den här regeringen beslutade om den 3 juli 2008, utan det beslutet togs innan dessa riktlinjer var i kraft. Det var de riktlinjer som togs under den socialdemokratiska regeringen som detta antogs under.

Jag har kallat till mig ordföranden för Tredje AP-fonden och sagt att nu handlar det om att styrelsen måste stärka förtroendet för fonden. Jag väntar på att få en redovisning av styrelsen av på vilket sätt man avser att stärka förtroendet. Jag har ännu inte fått den redovisningen, men det jag har hört så här långt tycker jag inte verkar räcka. Men jag avvaktar fortfarande.

Sven-Erik Österberg för en nyanserad diskussion om dessa svåra frågor. Vi har naturligtvis i hägnen av den globala finanskrisen en ilska hos medborgare som nu förlorar sina arbeten, fackförbund som går med på att revidera sina redan uppnådda löneförmåner och så vidare, så det är klart att det är en oerhört kraftfull diskussion ute bland medborgarna – det finns några få som får väldigt stora höjningar trots att deras verksamheter har gått med förlust.

Jag delar Sven-Erik Österbergs uppfattning att man nu måste vara nyanserad och gå igenom detta noggrant. Det är precis det vi gör. Det pågår för närvarande ett omfattande arbete med att analysera och hitta en väg framåt. Det är ingen lätt uppgift i det debattklimat som råder att både skapa ett förtroende hos en bred allmänhet för riktlinjerna och också ha en väl fungerande rekrytering av och att kunna behålla ledande personer – de som sköter den dagliga verksamheten i de här fonderna i konkurrens

med privata pensionsförvaltare som har belöningsystem av den här karaktären.

Detta är en balansgång. Regeringen kommer att presentera nya riktlinjer när det arbetet är klart. Jag kan därför inte föregripa det arbetet, men det kommer ändå att bli en transparens. Det kommer att vara en balans i synen på detta som jag hoppas även kan vinna Sven-Erik Österbergs förtroende, för det här handlar ju om en fempartiöverenskommelse. Vi måste diskutera de här frågorna och se till att vi även framöver hittar långsiktigt hållbara riktlinjer för hur vi ska förvalta våra pensionsmedel i de här buffertfonderna.

Anf. 67 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att småle. När det är svårt vill regeringen gärna samarbeta med oppositionen, när det är lätt sköter de det mesta själva.

Jag fick fortfarande inte svar från statsrådet Odell. Jag tillåter mig att igen läsa upp en mening från Tredje AP-fondens årsberättelse för 2008: Systemet för prestationsbaserad ersättning för fondens anställda reviderades inför 2009 i enlighet med de statliga riktlinjerna om rörlig ersättning.

Det betyder alltså att Tredje AP-fonden redan har bestämt sig för att man ska genomföra det bonussystem som regeringen ändrade genom beslut den 3 juli 2008. Då blir min fråga: Om man nu från Tredje AP-fondens sida inte har följt de tidigare socialdemokratiska riktlinjerna, har man följt de nya riktlinjer som den här regeringen har genomfört? Det är uppenbarligen så att man har tagit intryck.

Flera statliga bolag sade redan på 2007 års bolagsstämmor att man inte tog beslut vad gäller förändrade ersättningar för ledande befattningshavare eftersom regeringen hade för avsikt att under året förändra. Det står till och med så, tror jag, i verksamhetsberättelsen för statliga bolag 2007. Vilka signaler har man gett under hela 2008 och kanske till och med hösten 2007?

Regeringen ger på olika sätt dubbla signaler, vi har alltså en företrädare för regeringen som säger att det är jättebra med bonus och vi har en annan företrädare för regeringen som säger att det där med bonus inte är så bra. Ändå sitter de här personerna i samma regering och fattar beslut om det här bonussystemet.

Regeringen har i dag gjort jämförelser mellan bonussystem som man har i banker, i finansvärlden och i statliga bolag och sopkörarens beting och byggnadsarbetarens ackord. Det är häpnadsväckande att göra den typen av jämförelser. Jag undrar naturligtvis hur sampratad regeringen är när man å ena sidan säger att bonus är helt fel och å andra sidan jämför den med sopkörarnas beting. Det är inte riktigt samma sak, skulle jag vilja säga. Jag har jobbat med beting på Posten. Det var ingen bonus i sig mer än att man slutade tidigare om man sprang i racerfart i trapporna. Det fick man göra, och det var hårt.

Det beslut som regeringen tog förra sommaren kan faktiskt få stora negativa konsekvenser. Det som redovisades i programmet är ju att pensionärerna är de stora förlorarna på att AP-fonderna inte har gått bra. Kan

det ökade risktagande som regeringen har signalerat med bonussystemet ha ökat förlusterna? Det är ju en fråga som man måste ställa sig.

Just utvecklingen mot en girighetskultur tycker jag att den här regeringen har gett utrymme för när man har vältrat över skattemedel på dem som redan i dag tjänar väldigt mycket och samtidigt sagt att det ska betalas av dem som är sjuka, arbetslösa och av pensionärer. Det ger ju signaler. Är regeringen medveten om vilka signaler man sänder ut? Är regeringen medveten om vilken vrede man väcker hos människor som får det tufft i dag, när man faktiskt öppnar för dessa generösa bonusar?

Jag tycker inte att jag har fått svar på det. Jag vill fortfarande ha besked: Tycker man att det är bra att Tredje AP-fonden redan har antagit de generösa bonussystem som näringsminister Maud Olofsson har framfört att hon har velat ha sedan hösten 2006 och som regeringen samfällt har ställt sig bakom?

Anf. 68 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att man i grunden kan ha en ordentlig, seriös diskussion om det här systemet. Oavsett färg på regering kommer det att finnas ett starkt behov av att ha ett lönesystem inom staten som fungerar på ett bra sätt gentemot chefer, ger rätt stimulans, ger rätt nivå, men som också håller förtroendet uppe hos allmänheten, dem som vi företräder. Det ska finnas respekt för den nivå man har haft.

Jag anknyter därför också lite grann till det Eva-Lena Jansson säger. Vice statsministerns uttalande i dag var rent häpnadsväckande, att jämföra ett bonussystem med ett ackordssystem som gäller inom byggbranschen. Det grundar sig på helt andra förutsättningar än de som har gällt här.

Problemet och det som har raserat förtroendet i samhället är ju den girighet som har kommit fram, kanske inte mest hos AP-fonderna för man ser också i det privata näringslivet hur skillnaden mellan yttersta chefer och folk som jobbar i verksamheten har tagits ut under åren. Det är ju detta som skapar den här vreden.

Det handlar för regeringens del inte bara om att hantera chefernas löner. Det är också fråga om vad vi sätter för norm, hur vi anser det vara rimligt att bonussystem ska se ut i det svenska samhället, hur de fungerar och om man över huvud taget ska ha dem. Det kan man föra en diskussion om.

Det här skadar ju verksamheten. Det skadar förtroendet. Jag såg att SE-banken starkt hade tappat förtroende bland annat på sin hantering. Det är klart att när man hör deras chef Falkengren förklara sig blir man inte speciellt lugnad när det gäller hur insikten är kring det här. Jag såg dessutom en uppgift om att hon, förutom det som diskuteras, genom regeringens politik hade tjänat ungefär 1 miljon i skattesänkningar sammantaget under året. Hon är ganska väl försörjd.

Det är ju den girighet som slår till här som skapar ett problem i samhället. Det exploderar ju när vi ser, precis som Mats Odell beskriver det, de andra bekymren i samhället, människor som förlorar jobb och får gå till en dålig a-kassa och inte vet hur de ska försörja sig. Det är då man hamnar i det här problemet. Då är det också viktigt att man visar ledarskap och ser hur man ska ta sig ur det här.

Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Girigheten eller hur man vill kalla det är ju någonting som verkligen är en viktig sak att diskutera. Det gäller etiken över huvud taget i de här sammanhangen, på de finansiella marknaderna, för ersättningssystem för ledande befattningshavare inom näringslivet, i staten och i AP-fonderna.

Jag vill gärna redovisa att de allra flesta AP-fonderna inte har beslutat om någon bonus för 2008. Andra, Tredje, Sjätte och Sjunde AP-fonderna har inte betalat någon bonus alls för det året. Fjärde AP-fonden har betalat ut ett mindre belopp. I princip är det egentligen bara Första AP-fonden som har betalat bonus för 2008 i någon större omfattning. Även i det fallet har beloppen reducerats till följd av fondens negativa resultat. Man har alltså följt regelverket.

Om vi tittar på Första AP-fonden kan vi se att de införde ett bonusprogram 2008, och det ligger alltså väl innanför ramarna för regeringens riktlinjer. Där satte man taket vid maximalt två månadslöner. Beloppet halveras om fonden visar förlust. Det gjorde man. Taket blir då högst en månadslön. Dessutom har fondens ledningsgrupp, som man i högre grad får säga bär ansvaret för fondens övergripande utveckling, helt avstått från bonus under 2008. Fonden har därmed, kan man säga, anpassat sig till utvecklingen, om än inte helt. De har däremot rättat sig efter regeringens riktlinjer med god marginal, vill jag säga.

I början av 2006, alltså innan den här regeringen tillträdde, beslutade Tredje AP-fondens styrelse att återinföra bonus för fondens personal, helt i enlighet med de då gällande riktlinjerna, i utbyte mot lönerrevision. Man gjorde ingen lönerrevision utan man införde rörlig ersättning i stället. På den grunden utbetalades bonus till personalen både 2006 och 2007.

Jag tycker att det ändå förtjänar att understrykas att Tredje AP-fonden inte har betalat ut någon bonus för 2008. De betalningar som har debatterats avser 2007, när fonden redovisade vinst. Jag tycker att rätt ska vara rätt, men det handlar ytterst om, fru talman, att skapa långsiktiga riktlinjer och spelregler som gör att vi både kan attrahera och behålla medarbetare i de här sammanhangen och att vi också kan ha medborgarnas förtroende.

Anf. 70 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Av Mats Odells senaste inlägg skulle man kunna tolka det som att han tycker att det beslut han fattade den 3 juli inte var bra. Det låter faktiskt, fru talman, som om han förordar det bonussystem som fanns tidigare. Om Mats Odell inte gillar det nuvarande bonussystemet borde han riva upp det, det vill säga det system som ger möjlighet att faktiskt betala ut bonus trots förluster.

Jag har också pekat på, fru talman, att systemet för prestationsbaserad ersättning för fondens anställda reviderats inför 2009 i enlighet med de statliga riktlinjerna om rörlig ersättning. Det betyder alltså att Tredje AP-fonden har infört regeringens nya bonussystem, det som Mats Odell framhåller att han egentligen inte riktigt känner sig bekväm med – om jag har uppfattat honom rätt. Fast jag kanske inte har gjort det.

Trots allt är det Maud Olofsson som har varit ansvarig när det gäller bonussystem för statliga bolag, och det är hon som har drivit på frågan. Men jag uppfattar att regeringen fattar alla beslut kollektivt. Om man inte

gillar bonussystemet borde man riva upp det, och man borde ha gjort det för länge sedan. Jag förstår inte dröjsmålet och varför man inte redan nu kan inse att det här har skapat vrede hos människor och tydliga signaler. Jag uppmanar Mats Odell och regeringen att redan nu riva upp beslutet och göra om det.

Prot. 2008/09:85

17 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 71 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson slår in öppna dörrar. Jag har stått här och vid flera tillfällen sagt att regeringen håller på att se över riktlinjerna. När det är klart kommer vi att presentera dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:351 om tvångsisolering av barn och ungdomar på särskilda ungdomshem

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Elina Linna har ställt följande tre frågor.

1. Vad jag tänker göra för att stoppa bruket av tvångsisolering.
2. Vad jag avser att göra för att svensk ungdomsvård inte ska bryta mot FN:s konvention om barnets rättigheter vad gäller tvångsisolering.
3. Vad jag avser att göra för att säkra yttrandefriheten för barn och ungdomar på de särskilda ungdomshemmen.

Inledningsvis vill jag framföra att samhället tar på sig ett stort ansvar när man beslutar att ett barn eller en ung person behöver vård utanför det egna hemmet. De särskilda ungdomshemmens uppgift är att ge barn och ungdomar den vård och behandling de är i behov av för att ge dem bästa möjliga förutsättningar för en gynnsam fysisk och psykosocial utveckling. Det är av grundläggande betydelse att vården bedrivs utifrån barnets behov och med full respekt för barnets integritet och rättigheter.

Jag förstår Elina Linnas interpellation som att hon väcker två frågeställningar angående avskiljning. Den första avser hur de särskilda ungdomshemmen, som drivs av Statens institutionsstyrelse, Sis, använder möjligheten till avskiljning och vad jag avser att vidta för åtgärder för att säkerställa att de följer gällande lag. Den andra frågeställningen avser om gällande svensk lagstiftning står i överensstämmelse med FN:s konvention om barnets rättigheter, hädanefter barnkonventionen.

Jag börjar med att besvara den första frågeställningen men tror att det är viktigt att inledningsvis klargöra rättsläget. Statens institutionsstyrelse har enligt gällande svensk lagstiftning rätt att hålla den unge i avskildhet om denne uppträder så våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hållas till ordningen. Detta gäller för de barn och ungdomar som vårdas vid särskilda ungdomshem enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga om vården beslutats i så kallade beteendefall och de som vårdas enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Den som blir avskild får inte bli det längre tid än vad som är oundgängligen nödvändigt

och inte i något fall längre än 24 timmar. Personalen på ungdomshemmet måste ha barnet eller den unge under fortlöpande uppsikt under hela den tidsrymd som avskiljningen pågår. Lagstiftningen uttrycker vidare att denna typ av tvångsåtgärder endast får användas om de står i rimlig proportion till syftet med åtgärden och endast om syftet med åtgärden inte kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder.

Avskiljning får därmed absolut inte användas rutinmässigt utan vid varje enskilt fall måste personalen söka mindre ingripande åtgärder för att återföra den unge till ordningen samt överväga om avskiljning är en rimlig åtgärd. Avskiljning används för att förhindra att barnet eller den unge genom sitt beteende skadar sig själv eller andra. Avskiljning får aldrig användas i bestraffningssyfte, vilket också framgår av de råd och riktlinjer för LVU som Sis ger ut till stöd för personalen vid de särskilda ungdomshemmen.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att stärka tillsynen över de särskilda ungdomshemmen. I propositionen *Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten* (2008/09:160) som överlämnas till riksdagen i dag har regeringen aviserat olika åtgärder i syfte att stärka barnperspektivet i tillsynen. Ett viktigt lagförslag som förs fram i detta sammanhang är att tillsynen över Sis verksamhet görs oberoende genom att flyttas från Sis till Socialstyrelsen. Regeringen har också för avsikt att i socialtjänstförordningen (2001:937) införa en bestämmelse om att den nya tillsynsmyndigheten ska ta fram informationsmaterial om barns och ungas rättigheter och hur de kan gå till väga för att kontakta tillsynsmyndigheten. Att barn och unga ges lättförståelig information och möjlighet att kontakta en oberoende part när de har frågor om sina rättigheter eller har fått sina rättigheter kränkta är ett viktigt steg för att stärka barnets rättigheter. Det är dock viktigt att framhålla att alla barn och ungdomar som skrivs in på något av de särskilda ungdomshemmen redan i dag får anpassad information om vilka möjligheter det finns att överklaga beslut eller framföra klagomål.

Den andra frågeställningen är vad jag avser att göra för att svensk lagstiftning inte ska bryta mot barnkonventionen vad gäller isolering. Elina Linna hänvisar till en skrivelse från Barnombudsmannen där han uttrycker att gällande bestämmelser står i strid med barnkonventionen.

FN:s kommitté för barnets rättigheter uttolkar barnkonventionen och publicerar sin tolkning av konventionen och relaterade dokument om mänskliga rättigheter i så kallade allmänna råd (General Comments). Den 25 april 2007 presenterade FN:s barnrättskommitté sina allmänna råd nummer tio som hanterar rättigheter för unga lagöverträdare. Barnombudsmannen grundar sin tolkning på att avskiljning inte är förenligt med barnkonventionen på dessa allmänna råd.

FN:s barnrättskommitté har vid tre tillfällen avgivit rapport om Sveriges efterlevnad av konventionen utan att uttala sig om att möjligheten till avskiljning inte skulle vara förenlig med konventionen. Under våren ska barnrättskommittén behandla Sveriges fjärde periodiska rapport avseende efterlevnaden av konventionen.

Anf. 73 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret! Jag har läst hela svaret, så jag vet hur det slutar.

Upprinnelsen till min interpellation var beskrivningar i medierna för cirka en månad sedan av isolering av barn som tvångsvårdas enligt LVU, lagen om vård av unga. Radioprogrammet där barn och ungdomars liv på behandlingshem beskrevs har nu blivit anmält till Granskningsnämnden för radio och tv för bristande objektivitet, och Barnombudsmannen som har kommenterat uppgifterna i radioprogrammet har i sin tur fått stark kritik för sitt agerande.

Jag tänker inte ifrågasätta vare sig medierna eller Barnombudsmannen utan i stället debattera tvångsisolering som företeelse – eller avskiljning som det kallas i lagen – i relation till FN:s konvention om barnets rättigheter.

Fru talman! Enligt lagen kan barnet, den unga personen, hållas i avskildhet om han eller hon uppträder våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hållas till ordningen.

Det som fick mig att reagera var att över en tredjedel av barnen i åldern 12–16 år som satt inlåsta gjorde det mer än 9 timmar i sträck. Det fanns också barn som satt inlåsta i upp till 23 timmar. Jag har full förståelse för att även barn kan bli farliga för sig själva eller för sin omgivning, men jag kan inte förstå att man låste in barnen så långa tider. Det måste vara otroligt frustrerande för barnen att vara inlåsta.

Jag vill också påpeka att min första fråga, vad statsrådet tänker göra för att stoppa bruket av tvångsisolering, handlade om ”missbruket” av tvångsisolering. Att ordet ”missbruket” under resans gång ändrats till ”bruket” utan att jag uppmärksammat detta förrän i går när jag fick svaret beklagar jag. Statsrådet kan verkligen inte rå för detta. Jag förstår nu de kommentarer som jag har fått under tiden som min interpellation har varit offentlig. Men min tanke var, som sagt, att använda ordet ”missbruket”, inte ”bruket”.

Jag besökte Lövsta skolhem för ett par veckor sedan, och då fick jag en förklaring till att isoleringen kan bli så lång. Barnen somnar efter att ha blivit inlåsta, och personalen vill inte väcka dem. Jag tror inte att det är behagligt att vakna på en madrass på golvet i ett kallt rum utan möbler.

Vi ska komma ihåg att dessa barn ofta har utsatts för övergrepp och kanske liknande inlåsningsåtgärder som de måste stå ut med på behandlingshemmet. Även om det sägs att barnet inte ska uppleva det här som ett straff har jag svårt att låta bli att tänka att det nog ändå blir ett straff för barnet.

Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tror att det är bra för protokollet att jag läser upp resten av mitt svar:

I slutet av maj kommer en offentlig utfrågning att äga rum med anledning av Sveriges fjärde rapport, och utfrågningen borde kunna ge god vägledning om hur FN:s barnrättskommitté ser på avskiljning i relation till konventionen.

Med anledning av Barnombudsmannens skrivelse finner jag att det finns anledning att överväga om bestämmelserna om avskiljning står i överensstämmelse med barnkonventionen. Frågan övervägs för närvarande inom Regeringskansliet.

Avslutningsvis vill jag besvara Elina Linnas fråga vad jag avser att vidta för åtgärder för att säkra yttrandefriheten vid de särskilda ungdomshemmen. De barn och ungdomar som vårdas på Sis institutioner har rätt att ringa och ta emot telefonsamtal samt rätt att ta emot besök, med vissa inskränkningar om besök eller telefonsamtal skulle påverka vården eller ordningen negativt. Barnet eller den unge har dock alltid rätt att ostört få tala med sin advokat och med myndighetspersoner. Av Sis interna styrdokument framgår att personalen inte har rätt att hindra ungdomar från att ringa till journalister eller uttala sig i medier. Den tillsynsreform som jag nämnde tidigare kommer att innebära att granskningen av att Sis särskilda ungdomshem efterlever lagar och regler stärks, vilket också innefattar barnens och ungdomarnas rätt att yttra sig.

Jag är därför glad att Elina Linna hörsammade inbjudan att besöka ett ungdomshem inom Sis regi. Det är väldigt bra att komma ut och göra de här besöken – jag har själv besökt flera olika institutioner. Det skapar naturligtvis en förståelse för att det är svårt att göra det här jobbet på ett bra sätt. Det är många barn och ungdomar med stora behov som kommer till institutionerna. Den kunskap som finns samlad hos personalen, som man får väldigt mycket del av när man kommer dit, känns värdefull att ta del av för oss som politiker. Det är en svår uppgift. Lövsta ungdomshem har jag inte besökt, men jag har besökt ett antal andra.

När det gäller avskiljningen indikerar Elina Linna i sitt inlägg att det handlar om att många låses in under väldigt lång tid, även om personalen anger som skäl att de somnar. Jag vill då bidra med lite statistik på det här området.

Enligt Sis egen statistik från 2008 producerades 203 375 vårddygn. Det är ganska många vårddygn. Under den tiden fattades sammanlagt 1 012 beslut om avskiljning. De här avskiljningarna fördelades på 387 individer. 78 procent av dem varade under 6 timmar. Under detta år var det en avskiljning som översteg 24 timmar. Det indikerar att flertalet handlar om kortare tid.

Just vid Lövsta ungdomshem – varje ungdomshem har sin egen statistik, och sedan görs det en sammanfattning – fattades det 59 beslut under 2008 på totalt 11 546 vårddygn. Där varade avskildheten i genomsnitt 3 timmar och i det längsta fallet 23 timmar. Man har 32 platser.

Jag tycker inte riktigt att det finns fog för Elina Linnas påstående att väldigt många avskiljningar varar väldigt länge. Det är i alla fall inte vad den statistik som har kommit mig till handa indikerar.

Anf. 75 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Varje avskildhet kan för just det barnet upplevas som straff, som bekräftelse av övergrepp som barnet kanske tidigare har varit med om. Jag är helt införstådd med att möjligheten kanske behövs i väldigt speciella fall, som statsrådet beskriver i sitt skriftliga svar. Men jag är övertygad om att det också finns en risk för att det missbrukas.

När det gäller omhändertagande av barn borde vi verkligen tänka efter hur vi omhändertar dem. Vi har ju hört att barnhemsbarn som vuxna

har berättat om förhållanden som vi skäms över i dag men som då var enligt gällande lagstiftning. Jag tycker att det finns anledning att fundera över den lagstiftning som vi har i dag, också med tanke på barnkonventionen.

Jag kommer då till min andra fråga, som handlar om konflikten mellan LVU och FN:s barnkonvention.

Statsrådet hänvisar till att FN:s barnrättskommitté inte har uttalat sig om att möjligheten till avskiljning inte skulle vara förenlig med konventionen. Men då vill jag fråga statsrådet: Har FN:s barnrättskommitté uttalat sig om avskildhet är förenlig med FN:s barnkonvention? Det är ju det som är frågan. Har man över huvud taget diskuterat det i FN:s barnrättsrapport?

FN:s barnrättskommitté kommer till Sverige igen i maj, och statsrådet beskriver att en utfrågning kommer att äga rum i Sverige. Jag hoppas då att den här frågan kommer att tas upp och diskuteras där.

I dag har vi FN:s barnkonvention, och när vi tittar på LVU och de andra tvångslagarna enligt vilka barn kan vårdas finns det en konflikt. Barnens rätt kommer inte alltid i första rummet när man använder tvång.

Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! En av mina absoluta prioriteringar när det har handlat om den sociala barn- och ungdomsvården har varit att säkra barns och ungas rättigheter att få komma till tals, att få bli dokumenterade och att få uttala sin vilja, och det ska vara ett underlag för beslut. Det här är en sak som verkligen ligger mig varmt om hjärtat och som jag har prioriterat starkt.

Samtidigt finns det enligt lagstiftningen möjlighet att göra en avskiljning. Det är noga kringgärdat med överväganden, skulle jag vilja säga. I det stora perspektivet med alla de vårddyggn som produceras på Sis institutioner är det en ganska liten andel. Det är kringgärdat med att man måste ha kontinuerlig tillsyn. Innan man beslutar måste man först pröva andra mindre ingripande åtgärder, och det måste stå i rimlig proportion till syftet med åtgärden.

Det är bara när barn riskerar att skada sig själv eller andra som det ska tillgripas. Det får aldrig handla om bestraffning. Här är det naturligtvis viktigt att vi har en väl fungerande tillsyn som kan följa upp och titta på detta. Jag tycker inte att det hade varit en bra ordning att fortsätta med den ordning som fanns under Elina Linnas verksamhetstid som stöd till den socialdemokratiska regeringen, nämligen att Sis utövar tillsyn över sig själv.

Det har jag velat ändra på. Det är därför som vi nu lägger fram en proposition för att få till stånd en oberoende utvärdering och tillsyn av Sis verksamhet. Jag tror aldrig att det är bra att en verksamhet utövar tillsyn över sig själv. Det känns väldigt bra att vi är framme vid tillsynsreformen och att den nu är förelagd riksdagen.

Jag hoppas att också Elina Linna är beredd att ge den sin support och tycker att det är bra att vi skiljer tillsynen från verksamheten och gör den oberoende. Det är också viktigt för legitimiteten utåt att det inte finns några som helst misstankar om att man inte utövar tillsyn på ett riktigt och adekvat sätt.

Så till Elina Linnas andra fråga som handlar om barnrättskommittén. FN:s barnrättskommitté har fullständig frihet att ta upp, titta på, granska,

uttala sig och ställa frågor om de saker som den finner intressanta i respektive land.

Jag tror inte – utan att veta, och utan att ha varit med vid de tidigare tillfällena – att avskiljning har varit föremål för diskussion. Det kan bero på att man inte tyckt att det har funnits anledning att ta upp det. Det kan också bero på att man inte har uppmärksammat eller noterat det.

Jag är övertygad om att inför den kommande utfrågningen kommer detta att vara en fråga som kanske blir föremål för diskussion och utfrågning. Jag välkomnar verkligen det. Det är bra att få det belyst i ett internationellt perspektiv och att det kommer en oberoende granskare utifrån och tittar på det.

Ibland kan vi bli hemmablinda. Men det kan också vara så att vi ibland behöver få jämföras med andra länder världen över för att se om det finns behandlingsmetoder och former som är bättre fungerande och om vi kan ha någonting att lära.

Jag är väldigt ödmjuk inför utfrågningen och hoppas på att det ska bli en fråga som uppmärksammas.

Anf. 77 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att den här frågan kommer upp där.

Jag vill endast kort kommentera att det aldrig får handla om bestraffning. Jag har i flera år arbetat inom tvångspsykiatri. Jag har träffat patienter som till och med har bett om att bli inlåsta.

När vi ändrade vårt sätt att bemöta patienter berättade patienterna att de hade känt att de hade blivit bestraffade när de blev inlåsta. Det var vuxna personer, visserligen unga personer men ändå unga vuxna. Jag skulle aldrig våga säga så bestämt som statsrådet att det aldrig handlar om bestraffning. Det är barnets upplevelse som räknas.

Jag ska passa på att fråga om Maria Larssons uppfattning. Det gäller förslaget att barnkonventionen måste inkorporeras i svensk rätt. Det är Svenska Unicef-kommittén som tar upp frågan med tanke på att den svenska lagen inte alltid sätter barnets rätt i första rummet.

Vi har lagar som kan gå före FN:s konvention. Där menar Svenska Unicef-kommittén att vi i stället skulle inkorporera barnkonventionen i svensk rätt. Jag vill passa på att fråga vad Maria Larsson tycker om det.

Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! När jag säger att avskiljning aldrig får användas i bestraffningssyfte är det vad som står i instruktionen till personalen. Man får från personalens sida inte använda avskiljning i bestraffningssyfte. Sedan kan man aldrig garantera att inte den enskilde ändå kan uppleva det som bestraffning. Men det är inte så det får användas. Man får inte göra det övervägandet.

Det handlar väldigt mycket om vilken utbildning som personalen har fått och vilka alternativa metoder som man lärt sig hantera för att först kunna göra mindre ingripande åtgärder. Man behöver kanske inte tillgripa avskiljning, som aldrig får vara något första alternativ och inte ha något bestraffningssyfte.

Det är viktigt att säga att vi också har varit väldigt tydliga i regeringens regleringsbrev för exempelvis år 2007. Vi skrev där om vikten av utbildning i mänskliga rättigheter. Det var 500 medarbetare som fick

utbildning i regi av bland annat Barnombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering och Röda Korset. De genomförde utbildningarna under år 2008.

Man har också från Sis sida reviderat sina etiska riktlinjer. De ska kvitteras av alla i personalen. Alla ska ha läst och tagit del av de etiska riktlinjerna. Det är väldigt viktigt i den här typen av verksamheter. Man har inom Sis jobbat på ett föredömligt sätt med detta.

Man har under det senaste året utbildat 23 nya instruktörer i No power, no lose, som det heter. Det innehåller allt från bemötandet till hur man kan använda sig av andra åtgärder i våldssituationer.

Varje institution ska ha utbildade instruktörer som i sin tur kan utbilda kolleger. Man har lagt väldigt mycket kraft och arbete, också på uppdrag från regeringen, för att utbilda och kunna undvika den här typen av ingripande åtgärder. Det har skett ett stort arbete.

Den andra frågan får vi återkomma till i en annan diskussion.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:338 om vårdresurser för överviktiga barn

Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jan Lindholm har ställt ett antal frågor om vårdsituationen för barn och unga. Frågorna rör antidepressiva läkemedel, kommunsektorns resurser för stöd och vård till barn och unga, övervikt och självmord.

Låt mig inleda med Jan Lindholms fråga om vilka initiativ jag avser att ta med anledning av att användningen av antidepressiva läkemedel för barn och unga ökar. Det är ytterst angeläget att förskrivning av antidepressiva läkemedel till barn och unga endast sker i de fall då det är helt nödvändigt. Socialstyrelsen har just kommit ut med nya nationella riktlinjer för depressionssjukdomar och ångestsyndrom där rekommendationen är att barn och unga med depression eller ångest i första hand ska behandlas med psykologisk behandling, till exempel kognitiv beteendeterapi. Regeringen har sett att kompetensen när det gäller psykologisk behandling inom hälso- och sjukvården behöver stärkas och har därför genomfört en satsning med det syftet. Landstingen har möjlighet att ansöka om medel för att genomföra förstärkningar i sin personals kompetens inom området psykologisk behandling. Den här satsningen inleddes under 2008 och kommer att fortgå även under innevarande år.

Det är också viktigt att barn och unga med psykisk ohälsa fångas upp tidigt för att ha goda möjligheter till snabbt tillfrisknande. För att främja detta har regeringen träffat en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, om ett förändringsarbete avseende första linjens vård och omsorg för barn och unga. Arbetet syftar till att finna former för arbets- och samverkansmetoder i kommuner och landsting som ger en effektiv första linjens vård och omsorg. Inom ramen för den här överenskommelsen har regeringen bidragit med drygt 30 miljoner kronor.

För att barn och unga ska kunna garanteras specialiserad hälso- och sjukvård inom en rimlig tid har regeringen även ingått en överenskom-

melse med SKL om att förkorta väntetiderna inom barn- och ungdomspsykiatri. Målet för detta arbete är en förstärkt vårdgaranti som innebär kortare väntetider än vad den nationella vårdgarantin anger. Regeringen har från och med 2007 bidragit med ett ekonomiskt stöd om 215 miljoner kronor årligen för att stödja huvudmännen i det här arbetet. Regeringen har också gett Socialstyrelsen i uppdrag att upprätta ett nationellt utvecklingscentrum för tidiga insatser till barn och unga med psykisk ohälsa.

Jan Lindholm har även frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att förhindra att kommunsektorns svaga ekonomi ska bidra till att den samlade vårdbördan ökar och den befarade utvecklingen vad gäller stöd och vård till barn och unga blir verklighet. Regeringen har genomfört stora satsningar på psykiatri och avser att göra det även fortsättningsvis. Som framgått av det jag tidigare sagt är barn och unga ett prioriterat område i detta arbete. Sammanlagt satsades 1 miljard kronor under 2007 och 2008. Under 2009 satsas ytterligare 900 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2009 framgår att satsningen kommer att fortgå även under de kommande två åren.

Jan Lindholm har också frågat mig vilka initiativ jag avser att ta dels med anledning av den ökande problematiken med övervikt bland barn och unga, dels med anledning av att antalet självmord och självmordsförsök ökar bland barn och unga. Arbetet i Regeringskansliet är så ordnat att frågor som omfattar att förebygga övervikt och självmord hör till folkhälsoministerns ansvarsområde. Låt mig ändå nämna några av regeringens åtgärder för att hantera dessa problem.

Såväl övervikt som självmordsprevention behandlas i propositionen *En förnyad folkhälsopolitik* (prop. 2007/08:110) som regeringen beslutade om i mars förra året. Regeringen framhåller att barn och unga utgör en särskilt angelägen målgrupp för det hälsofrämjande arbetet. Regeringen har därför avsatt 50 miljoner kronor för att utveckla det lokala hälsofrämjande arbetet med syfte att främja barns och ungas fysiska och psykiska hälsa och till att generera kunskap om effektiva metoder och samverkansformer. Regeringen har också gett Livsmedelsverket och Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att skapa rutiner för uppföljning och utvärdering på området kost och fysisk aktivitet med syfte att få vetskap om resultatet av genomförda åtgärder och projekt. Vidare kan nämnas att Socialstyrelsen just nu arbetar med att ta fram nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder. Socialstyrelsen har valt fyra områden för riktlinjerna, av vilka ett är matvanor och fysisk aktivitet. Riktlinjerna kommer att bli klara under nästa år.

När det gäller självmord och självmordsförsök är vår bedömning att regeringens satsningar på psykiatri kommer att ge effekt så att fler barn och unga får rätt vård vid rätt tidpunkt. I den folkhälsoproposition jag nyss nämnde beskrivs även ett antal förslag på åtgärder för att förstärka självmordspreventionen. Dessa är delvis genomförda. Exempelvis har Socialstyrelsen fått i uppdrag att öka kunskapen om självmord och vart man vänder sig för att få hjälp och stöd. Regeringen avser även att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att titta på förutsättningarna för att skapa en nationell funktion för händelseanalyser vid självmord.

Föräldrastöd, riktat till alla föräldrar, är en viktig insats för att förebygga psykisk ohälsa och främja goda matvanor och fysisk aktivitet hos

barn och unga. För att på ett så effektivt sätt som möjligt kunna stödja denna verksamhet tillsatte regeringen en utredning som nyligen lämnade betänkandet *Föräldrastöd – en vinst för alla, nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* (SOU 2008:131). Regeringen kommer under våren att presentera en nationell strategi för ett generellt föräldrastöd.

Anf. 80 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Först vill jag tacka ministern för ett snabbt svar.

Min frågeställning tycker jag inte i så stor utsträckning handlar om ungdomspsykiatrisk vård, som ministern har valt att tolka den. Min fråga handlar snarare om hur man på olika sätt kan undvika att vårdbehoven uppstår. Utgångspunkten för frågan är nämligen den forskning som för några veckor sedan presenterades i en doktorsavhandling i Lund. Man har studerat det ökade vårdbehov som framför allt unga tjejer tenderar att drabbas av och som kan relateras till problem med övervikt.

Den tanke som slog mig när jag lyssnade till det här inslaget på radion var att ett bra och tidigt bemötande borde kunna leda till ett minskat behov av vård. Det kan vara ett tidigt bemötande från vården men också från andra instanser i samhället. Eftersom kommunerna och landstingen, som i normalfallet är de här instanserna, på grund av regeringens brist på ekonomisk politik nu tvingas skära ned så pass kraftigt i nästan alla sina olika verksamheter, även de som har med barn att göra på olika sätt, tänker jag mig att det finns en ganska stor risk för att de grupper som inte har alldeles akuta behov inte hinns med. Då finns det en risk att de blir i sämre skick och att kostnaderna i slutändan blir större. Jag såg alltså framför mig hur regeringens politik å ena sidan ger de rikaste i samhället ännu större skattelättnader å andra sidan skapar ett resultat med en växande vårdbörd. Egentligen är det ju en vårdbörd som inte är nödvändig. Man skapar ett onödigt vårdbehov med en sådan politik.

När jag läser ministerns svar blir jag positivt inställd men också lite fundersam, för jag tycker att det är väldigt bra att regeringen vill stötta landstingen så att de i ökad utsträckning kan arbeta med terapi i stället för med antidepressiva läkemedel, som jag ser som problematiskt. Men om det nu är så att regeringen verkligen menar allvar med det, undrar jag hur det i praktiken ska kunna förverkligas. Det finns ju inte någon stor mängd av beteendeterapeuter till hands som man bara kan sätta in, och jag har svårt att se att den fortbildning som ministern redovisar för i år och nästkommande år kan ge något resultat. Alltså: Finns den personalen? Jag har uppfattningen att den inte existerar för att kunna jobba på det sättet. Om man ska vara ärlig, är inte också det här en av alla de balonger som regeringen fyller med väldigt fagra löften men som har väldigt lite kraft att lyfta?

Jag delar också ministerns uppfattning att det är jätteviktigt att fånga upp barn och ungdomar väldigt tidigt. Men regeringen har inte ställt sig särskilt positiv till Miljöpartiets förslag om en stor satsning på skolhälsovården. Det är ju där som man från samhällets sida i första hand möter barn och ungdomar tidigt. När ni säger nej till vår lösning att satsa på skolhälsovården undrar jag helt enkelt: Har regeringen någon strategi för hur man på något sätt kan möta det växande problemet med övervikt bland barn och unga?

Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Först vill jag säga till Jan Lindholm att jag har ägnat ganska mycket tid och kraft i mitt svar åt att berätta vad vi faktiskt gör, eftersom jag upplevde att det var det som han i sin interpellation frågade om, vilka initiativ jag avser att ta i olika sammanhang. Jag har beskrivit vad vi gör, eftersom det – det visar också den efterföljande diskussionen här – kanske inte riktigt har stått klart för alla som deltar i diskussionen om hur vi ska kunna möta de här problemen.

Det är riktigt att kommunerna nu tvingas justera ned sina prognoser vad gäller skatteintäkterna i förhållande till vad man tidigare hade räknat med. Det gör att man kommer att hamna i ett lite annat ekonomiskt läge än vad man har kunnat prognostisera. Oavsett detta har regeringen skjutit till en hel del pengar ytterligare till kommunerna i samband med budgeten i höstas som ger kommunerna, lite beroende på vad man räknar in, kanske 8–10 miljarder kronor ytterligare per år i förstärkning, och jag har här beskrivit den del som gäller den psykiatrisatsning som sker. Vi har kunnat göra det här samtidigt som vi har gjort det lättare för människor att kunna hantera sin egen ekonomi genom att människor med låga och medelinkomster har kunnat få mer pengar att röra sig med, vilket jag menar är positivt.

Jan Lindholm tar upp frågan om bristen i vissa yrkesgrupper, bland annat beteendeterapeuter. Och jag är den förste att hålla med om att vi har ett problem med eftersläpningar när det gäller väldigt många viktiga grupper inom hälso- och sjukvården. Det gäller till exempel psykiatriker, men det gäller också beteendevetare eller beteendeterapeuter. Därför har regeringen också startat ett arbete med att bygga ut läkarutbildningen och lägga särskild kraft vid psykiatridelen och höja den allmänna kompetensnivån inom hälso- och sjukvården med särskilt sikte på psykiatri. Där tvingas jag tyvärr konstatera att tidigare regeringar och tidigare samarbetspartier till tidigare regeringar kanske inte var så förutseende som man skulle ha kunnat hoppas på när det gällde tillgången till tillräckligt med personal. Men vi försöker som sagt var rätta till det just nu.

Jan Lindholm tar upp den viktiga fråga som rör skolhälsovården. Det pågår ett arbete inom Utbildningsdepartementet som syftar till att skapa nya regler vad gäller skolhälsovården. Jag delar förstas uppfattningen att det måste finnas en första linjens sjukvård för våra skolbarn som är lättillgänglig och som förmår att fånga upp de unga i tid. Sedan finns en barn- och ungdomspsykiatri i en andra linje som vi har ansträngt oss för att förstärka de ekonomiska resurserna för. Vi har också kortat tidsgränserna, det vill säga väntetiderna. Det sker ett positivt arbete just nu runt om i Sverige som siktar på att ge barn och ungdomar en större tillgänglighet.

Det är förstas ett bekymmer för alla men inte minst när det gäller barn om de får besked från BUP att de får komma tillbaka om fem månader eller ett halvår. Det är en evighet i en ung människas liv. Därför finns det anledning att skynda på arbetet med att korta väntetider och göra vården mer tillgänglig för våra barn och unga.

Anf. 82 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Socialministern har ännu inte egentligen kommenterat det resonemang som jag bygger mina frågeställningar på. Jag har i alla

fall inte uppfattat det. Jag är nyfiken på om ministern delar min uppfattning. Kan det vara så att en stramare ekonomisk verklighet ute i kommuner och landsting kan leda till att de som har icke akuta problem får sämre tillgång och tillgänglighet på grund av de besparingar som görs i de olika organisationer vi har, där skolan är en? Det gäller egentligen alla människor, men nu handlar det om barn och ungdomar. Man tvingas ju till besparingar i hårda och kärva tider. Skulle det indirekt i ett längre perspektiv kunna generera en högre vårdbelastning och därmed i det långa loppet högre vårdkostnader? Det är detta som är grunden för mina frågeställningar.

Det praktiska exemplet här råkar handla om en viss problematik – övervikt. Det är ett konkret problem. För de flesta hanteras det rätt normalt; man säger att många växer ifrån det och så vidare. Men om man har otur kan det leda till en för individen livslång plågsam verklighet och en för samhället dyrbar sådan. Jag skulle vilja att vi förde en liten diskussion om detta, för jag tror att det kan vara viktigt när det gäller det här området gentemot andra prioriteringsområden i samhället.

Jag tar min fråga nu, så att jag inte missar den. Jag tycker inte att jag har fått något svar på om man har någon egentlig strategi för överviktsproblematiken. För de mer avancerade delarna i vården, när man har drabbats hårdare och gått längre och har hamnat längre bort i sjukdomshistorien är vi överens om att det finns problem. Jag kan mycket väl säga att jag tror att tidigare regeringar har gjort felaktiga bedömningar. Det har kanske gjorts inom professionen också, för man har varit väldigt inne på det här med medicinering som metod. Terapi har kanske inte haft samma status. Under de senaste tio åren har det skett en process som har förändrat det. Jag tror att vi kan nå bättre vårdresultat i framtiden. Man ska nog inte skylla någon enskild regering för det, utan det har nog också handlat rätt mycket om en kunskapsprocess.

Fru talman! Det finns andra delar, som inte är ministerns ansvarsområde men som ändå är intressanta. När man har ansvar för ett område kanske man ändå bör titta på dem. Det gäller allt annat som finns runt omkring. När jag frågar om en strategi tänker jag mig att vi kanske kan göra någonting åt reklamen. Kan vi göra någonting åt den livsstil som understöds av en massa kommersiella krafter av olika slag? Jag vet att det finns skolor som till exempel har skolkuratorer som arbetar förebyggande, som träffar alla klasser och sitter och diskuterar med dem och skapar relationer som är positiva i ett senare eventuellt behandlingsskede.

Kan vi utveckla sättet att jobba i fritids, ungdomsgårdar och så vidare? Det kan även gälla mödravården, pappagrupper och sådana saker där man kommer in tidigt. Det visar sig faktiskt att barn redan vid fem- sju års ålder har kommit ganska långt på den här resan i dag. Bara under de senaste 15 åren har andelen tioåringar som är drabbade av problematisk övervikt gått upp från 8 till nästan 15 procent. Jag tror att det är viktigt att vi tar tag i frågan för att vi inte i framtiden ska få ett stort vårdbehov som vi skulle kunna undvika.

Anf. 83 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Som jag läser själva interpellationen, även när jag läser den nu, tycker jag att den bakgrund som pekas ut och de frågor som ställs handlar mycket om vården. Därför har jag svarat på det sätt som jag har

gjort. Men jag är glad över att Jan Lindholm tar upp frågan också ur ett annat perspektiv. Det är klart att mycket av det som vi nu diskuterar handlar om att försöka möta behov som uppstår till följd av den livsstil som vi har i Sverige i stor utsträckning.

Vi har naturligtvis som föräldrar ett oerhört stort ansvar för detta, men vi kan också göra någonting genom det offentliga i dess olika tappningar. Det handlar till exempel om hur vi använder rörelse inom skolan. Jag tänker förstås på idrotten men också på andra tillfällen för att vi ska kunna röra oss tillräckligt mycket. Det ska bli en naturlig del av livet för ungdomar. Jag vill inte generalisera på något sätt, men vi vet ju att intresset för datorer, tv och så vidare lätt tar överhand framför den fysiska rörelsen. Vi kanske också får en uppdelning mellan ungdomar där en del idrottar väldigt mycket medan andra inte rör på sig alls. Där har vi ett litet bekymmer som inte är så oerhört lätt att möta med politiska medel men där alla som jobbar med barn och ungdomar har en roll att spela.

Om man ska se det hela i ett lite större sammanhang handlar det om det sätt på vilket vi bygger våra samhällen och bostadsområden. Det spelar också en stor roll. Vilka möjligheter finns att utöva spontanlek och spontanidrott på attraktiva platser? Hur kan man ta sig till och från skolan eller förskolan? Kan man gå eller cykla? Ibland bygger vi så att man måste ta sig över kraftigt trafikerade leder vilket gör att barn inte kan gå själva. Vuxna kanske då kör barnet dit det ska, till exempel till skolan, när de ändå är på väg till jobbet. Också detta handlar om att det blir mindre rörelse.

Vi har kostens betydelse, där vi som föräldrar återigen har ett stort ansvar. Men också skolan kan göra en del genom hemkunskapsundervisning. Som Jan Lindholm säger kan man också föra samtal i skolan om de här frågorna och vilken roll vårt sätt att leva spelar för vår hälsa.

Tidigare i åldrarna handlar det om familjecentraler, barnavårdscentraler, mödravårdscentraler, skola, förskola och öppen förskola där det finns många möjligheter att komma i kontakt med vuxna. Där kan man sätta mönster som kan komma att spela en stor roll senare i livet.

Det är inte enkelt att möta alla de här sakerna med exakta politiska medel, men när det gäller en hel del av dem spelar det roll vad vi säger, tycker och tänker tillsammans med våra kolleger på den kommunala och landstingskommunala nivån.

Jan Lindholm ställer en fråga om den kommunala ekonomin: Om kommuner och landsting kommer att få en försämrad ekonomi – finns det då en risk att också barnen sätts på undantag? En sådan risk finns naturligtvis. Därför är det otroligt viktigt att regeringen gör det som den kan och ska göra för att stötta kommunsektorn. Det handlar naturligtvis också mycket om att våra kommun- och landstingspolitiker i den konkreta vardagen prioriterar så att man använder pengarna på absolut bästa sätt. Man får inte glömma det långsiktiga, som inte ger några konkreta resultat i dag men som vi vet kommer att spela en roll senare när det gäller belastningen och problemen för den enskilde. Men det handlar också om ekonomisk påverkan på det offentliga genom våra olika system och resurser.

Anf. 84 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag tycker att det var intressant att lyssna på ministern i det här senaste inlägget. Det är precis den diskussion jag skulle vilja att vi hade lite mer av. Jag tolkar avslutningen så att vi är överens om att det finns en risk att vi i kärva ekonomiska tider av en massa skäl inte lyckas prioritera så att vi i ett längre perspektiv håller kostnaderna nere. Det kanske i stället genererar högre kostnader. Det är ett bra avstamp, tycker jag.

Man kan väl säga att det är viktigt att diskutera vad vi gör och vilka saker vi prioriterar när vi har kärvare tider.

Jag har ingenting emot det som ministern redovisade i sitt skriftliga svar och i sitt första inlägg. Det är jätteviktigt att vi satsar långsiktigt och att vi försöker ta hand om de problem som redan finns. De människor som redan har drabbats ska naturligtvis ha bra vård. Självklart behöver vi satsa på att, som ministern redovisade, öka utbildningen av läkare inom psykiatri. Det är den linje vi tror på i dag.

Jag tror att vi egentligen är rätt så överens. Det känns bra. Jag hoppas att vi kan jobba med detta kreativt och försöka hitta infallsvinklar på olika politikområden.

Jag delar ministerns uppfattning att många saker är svåra att åtgärda med politiska beslut. Men jag tror att det finns mycket som vi kan göra när det gäller regelverk och gränser för vad man får göra i olika sammanhang, när det gäller både kommunerna och näringslivet. Marknadsföring till exempel tror jag är ett sådant område. I och med att det är så globaliserat är det svårt att angripa, men jag tror att det finns mycket att göra där när det gäller värden som inte bara har att göra med vad vi säger utan också med de regelverk som vi är med och skapar.

Anf. 85 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag är glad över att vi är överens om mycket. Vi behöver göra någonting och vi gör mycket med dem som redan i dag har problem. Även om vi går in i ekonomiskt kärvare tider ska vi inte glömma att fatta beslut som inte bara är rätt i dag utan också på längre sikt.

Det är viktigt vad vi gör på nationell nivå. Det är viktigt att vi för samtal med politiker på landstingsnivå och kommunal nivå så att vi prioriterar på ett sätt som är långsiktigt riktigt och inte bara räddar en situation som just nu är väldigt tuff i Kommun- och Landstingssverige.

Jag tror att jag kan säga att jag är överens med Jan Lindholm om allt det han sade i det sista inlägget. Det finns väl alla skäl att använda ytterligare kreativitet, tid och kraft till att fundera på hur vi tar oss ur den situation vi har.

Vi ser en ekonomisk nedgång framför oss, men vi lever trots allt i ett av världens absolut rikaste länder. Resurserna är jämförelsevis väl fördelade över alla som bor i vårt land. Ändå hamnar vi i en situation med växande problem med psykisk ohälsa bland våra unga. Det säger kanske en del om den tid vi lever i och om vad det är som värderas. Utseende och att äga de rätta prylarna kanske går före och vi värdesätter människor efter det.

Vi har ett informationsflöde som är alldeles enormt. Vi vet inte särskilt väl vad det på längre sikt innebär för den psykiska eller fysiska hälsan.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:360 om den psykiatriska tvångsvården

Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ann Arleklo har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka resurserna till den psykiatriska tvångsvården, så att den utvecklas och förbättras med hänsyn till de omfattande vårdinsatser som denna patientgrupp kräver och har behov av.

Det är en mycket viktig fråga som Ann Arleklo tar upp. Insatserna för att förbättra psykiatrin har varit en prioriterad fråga för regeringen. Sedan 2007 pågår den största enskilda satsningen på psykiatrin nationellt.

Redan under 2007 och 2008 satsades 1 miljard kronor extra på psykiatrin. Därefter har en ambitionshöjning gjorts. Under 2009, 2010 och 2011 avsätter vi 900 miljoner kronor per år för att fortsätta och intensifiera det utvecklingsarbete som inletts. I den samlade psykiatrisatsningen ingår insatser riktade till barn och unga, satsningar på kompetensutveckling, kvalitetsregister och tillsyn och satsningar på arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Den psykiatriska tvångsvården är en fråga som är angelägen för mig och för regeringen. Precis som Ann Arleklo skriver i sin fråga har de patienter som vårdas där särskilt stora behov som de ansvariga huvudmännen måste se till att vården klarar av att möta.

Min och regeringens ambition är att stödja och stimulera landstingen i deras arbete med att utveckla en patientsäker, effektiv, ändamålsenlig och kunskapsbaserad heldygnsvård.

Ett första steg i den riktningen togs i december 2008. Regeringen ingick då en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, om att SKL under 2009 ska kartlägga den psykiatriska heldygnsvården. Kartläggningen syftar bland annat till att belysa tillgången till heldygnsplatser i landet, vilka variationer som finns mellan olika delar av landet samt tänkbara orsaker till sådana variationer. Genom kartläggningen ska vi också få veta vilka olika samarbeten och arbetssätt som finns inom heldygnsvården och hur de påverkar behovet av vårdplatser. Regeringen har också nyligen givit Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, i uppdrag att bland annat kartlägga vilket vetenskapligt stöd det finns för olika strukturer och arbetssätt inom heldygnsvården.

Med kartläggningen från SKL som grund avser regeringen att gå vidare för att se hur vi kan stödja och stimulera systematiskt förbättringsarbete inom inte minst den psykiatriska heldygnsvården.

Ett viktigt område är utbildning av personal. Därför satsar regeringen bland annat 100 miljoner kronor per år 2009–2011 på att utveckla kompetensen hos personal inom socialtjänsten och den psykiatriska hälso-

och sjukvården, som i sitt arbete kommer i kontakt med personer med psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning.

Jag vill också säga att regeringen har tagit initiativ till en översyn av den psykiatriska tvångsvårdslagstiftningen (dir. 2008:93). Utredningen (S2008:09) ska bland annat göra en översyn av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård samt lämna förslag till ny lagstiftning på området. Detta är en viktig fråga och jag vill lyfta fram att regeringens avsikt är att göra lagstiftningen så pedagogisk och lättillgänglig som möjligt och dessutom anpassad till de etiska, medicinska och juridiska krav som bör ställas i samband med tvångsomhändertagande av personer med psykisk sjukdom.

När det gäller tvångsvård infördes en ny vårdform inom den psykiatriska hälso- och sjukvården i september förra året. Patienter som tidigare vårdats i slutna psykiatrisk tvångsvård kan nu vårdas utanför sjukvårdsinrättningar, genom öppen psykiatrisk tvångsvård eller öppen rättspsykiatrisk vård.

Eftersom den nya vårdformen ska anpassas till varje patients individuella behov krävs ett nära samarbete mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det ska också finnas en samordnad vårdplan där det ska framgå vilka insatser patienten i fråga behöver från hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Regeringen har tillfört kommunerna 145 miljoner kronor 2007 och 75 miljoner kronor 2008 för att kommunerna skulle kunna förbereda sig för den nya vårdformen. Under 2009 och 2010 satsar regeringen ytterligare 150 miljoner kronor för detta.

Det är ett angeläget reformarbete som vi har inlett och regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen inom psykiatrin.

Anf. 87 ANN ARLEKLO (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka socialministern för svaret på min interpellation, även om svaret mest är en redovisning av vilka psykiatrisatningar regeringen har gjort. Det handlar inte så mycket om Socialstyrelsens rapport som visar på allvarliga brister i den psykiatriska tvångsvården. Det är utifrån den rapporten som jag ställer min interpellation.

Det är ett stort ansvar att vårda med tvång. Vården av människor som har berövats sin frihet på grund av psykisk sjukdom måste ägnas särskild uppmärksamhet och den vård som erbjuds måste vara av väldigt hög kvalitet.

Socialstyrelsen offentliggjorde nyligen en rapport som visar på allvarliga brister i den psykiatriska tvångsvården. Socialstyrelsens endagsinventering och den analys som gjorts visar att de flesta som vårdades den aktuella dagen endast fick läkemedelsbehandling.

Bara en mindre grupp patienter fick också psykologisk behandling och omvårdnads- eller rehabiliteringsinsatser.

Socialstyrelsen betonar i sin rapport att vård som ges mot någons vilja måste vara allsidig, planerad och kunskapsbaserad. Med anledning av de allvarliga brister som inventeringen visar föreslår därför Socialstyrelsen att regeringen bör överväga att stödja huvudmännens arbete med att utveckla innehållet i den psykiatriska tvångsvården.

Rapporten visar att de patienter som hade en vårdplan, vilket alla patienter ska ha, fick insatser på fler områden än de som saknade vårdplan. En vårdplan saknades i 37 procent av fallen.

En stor grupp av patienterna hade också barn. Men det var få som fick till exempel familjestöd eller psykologiska insatser.

I rapporten pekas också på att andelen personer inom den rättspsykiatriska vården som fick behandling för sitt missbruk har minskat. Vid den senaste inventeringen 2005 fick 32 procent av patienterna med missbruksproblem behandling för sitt missbruk, men det var endast 22 procent som fick det 2008. Det innebär att ca 80 procent inte fick någon behandling för sina drogproblem under vårdtiden.

Den psykiatriska tvångsvården är mycket tungt belastad med en hög beläggning. Det påverkar vårdmiljö, vårdinnehåll och patientsäkerhet. Därför säger Socialstyrelsen att det är viktigt att alla aktörer hjälps åt för att förbättra situationen inom tvångsvården.

Den 6 maj 2008 när denna endagsinventering gjordes tvångsvårdades 3 066 personer. Ca 40 procent av dem hade permission på inventeringsdagen. Av psykiatrins totalt ca 4 000 vårdplatser upptogs alltså 1 800 av tvångsvårdade patienter.

Fru talman! Min fråga till socialministern är: Vad anser socialministern som ansvarig minister om bristerna i den psykiatriska tvångsvården som rapporten så tydligt visar? Vilka konkreta initiativ tänker socialministern ta för att se till att kvaliteten ökar i den psykiatriska tvångsvården?

Anf. 88 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Som Ann Arleklo tog upp i sitt inlägg förespråkar Socialstyrelsen allsidiga insatser. När man tittar i denna utvärdering ser man att det tyvärr inte är allsidiga insatser.

Om man till exempel tittar på personer som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT, är det 39 procent av patienterna som får endast medicinsk insats. 46 procent av patienterna får medicinsk insats, omvårdnad och rehabilitering. Men där saknas det psykologiska insatser, och jag delar socialministerns uppfattning som han beskrev i en tidigare interpellationsdebatt, nämligen att detta behövs.

Det var endast 2 procent som fick medicinska och psykologiska insatser, och det var inte en enda procent som fick psykologiska insatser, omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser.

Om vi tittar på ungdomarna, som vi har talat om här tidigare under kvällen, finns det en tabell när det gäller unga vuxna, men det finns även enstaka barn från 12 till 25 år. Där är det så många som 23 procent som får endast medicinska insatser. 38 procent får medicinska insatser, omvårdnadsinsatser och rehabilitering. Det är 2 procent som får psykologiska och medicinska insatser, och det är 4 procent som får psykologiska insatser, omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser.

Tyvärr lyser de allsidiga insatserna med sin frånvaro när det gäller patienter som tvångsvårdas.

Det är bra att SBU nu har fått uppdraget att kartlägga vilket vetenskapligt stöd som finns för olika strukturer och arbetssätt inom heldygnsvård. Men redan nu tror jag att vi kan vara överens om här att det är stora brister.

Socialministern har själv tidigare tagit upp bristen på psykiatrer. Det finns också en väldigt stor brist på rättspsykiatrer, och det är inte en utbildning som man klarar av i en handvändning.

Nu hoppas jag att socialministern inte anklagar mig som har stött tidigare regering utan tar sitt ansvar som socialminister. Vad tänker socialministern göra för att förbättra situationen för tvångsvårdade patienter?

Anf. 89 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Detta är en interpellation som berör mig djupt. Det gör den för att jag ser många problem med att rätt försöka tolka ut detta på några få minuter.

Först vill jag tacka socialministern för svaret. Jag tycker, precis som socialministern själv har beskrivit, att man har en stor åtgärdsarsenal som är på gång och som enligt mitt sätt att se det, utifrån min civila position som professor i psykiatrisk behandlingsforskning, är precis rätt väg att gå.

Det som är problemet som lyfts fram här är en interpellation som tar sig uttryck i något som jag mest vill beteckna som en storm i ett vatten-glas. Delvis är det direkt desinformation utifrån att man läser upp en massa uppgifter utan att egentligen ha funderat över vilket fundament som man utgår från.

I Socialstyrelsens egen innehållsförteckning över den psykiatriska tvångsvården står det i sammanfattningen väldigt tydligt:

Resultatet av en inventering kan dock inte användas för bestämda omdömen om hur den psykiatriska tvångsvården fungerar eller om patienterna generellt får god vård eller inte.

Det är alltså så att man redan från början säger att just den typen av tolkningar som görs i interpellationen och som socialministern ställs inför är fullständigt omöjliga att göra enligt denna rapport. Det har inte varit dess syfte. Det egentliga syftet har varit att titta på en dag och spegla tillbaka tio år i tiden för att få en uppfattning om den longitudinella utvecklingen. Då visar det sig att vad som egentligen har hänt är att man i princip har färre intagna till exempel inom rättspsykiatrisk vård, alltså den delen av lagrummet. Samtidigt har man något längre vårdtider.

Men man säger också att det kan finnas viss osäkerhet i en del uppgifter, till exempel när det gäller omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser med mera som kan ha underrapporterats på grund av bristande kännedom om dessa insatser hos chefsöverläkaren eller den som fått chefsöverläka-rens uppdrag att fylla i enkäten.

Fru talman! Detta vittnar om att inte ens man själv riktigt vet hur man ska våga sätta ned foten baserat på dessa resultat. Då kan man, måste jag tyvärr säga till mina politiska kolleger, få en massa siffror och tolka dem efter eget huvud som om detta vore allvarlig kritik som faktiskt inte går att utläsa.

En kompetens som är vida överlägsen den samlade kompetens som står bakom denna rapport har professor Sten Levander som är professor i både rättspsykiatri och allmänpsykiatri och en internationellt erkänd forskare på området. Han har i en artikel i Dagens Medicin den 11 mars kritiserat sönder och samman problematiken med underlaget för det som nu debatteras här. Underlaget är på många punkter felaktigt och

medger inte denna typ av uppspaltning. Alltså blir de siffror som läses upp här ganska ointressanta.

Nu tycker jag att det är tråkigt att mina kolleger inte har möjlighet att se det från ett sådant perspektiv där man också kan granska underlaget för att sedan komma fram med en tolkning om huruvida man lever upp till tanken bakom rättspsykiatrins och den slutna tvångspsykiatrins ambitioner, nämligen det faktum att man ska ha och alltid har en individualiserad terapi. Men i många av de fall som här är aktuella handlar det om folk som är intagna för tvångsvård. Varför blir man intagen för tvångsvård? Jo, det blir man naturligtvis för att man har en så allvarlig psykisk åkomma att man i grund och botten just i det läge då man intas med tvång inte har en möjlighet att själv bilda sig en uppfattning om hur verkligheten runt omkring ser ut. Då är det inte läge att gå in med psykologiska metoder. Då är det i princip läkemedel som gäller. Det är precis det som professor Sten Levander trycker på, nämligen att det tyvärr är så att man egentligen har lyft ut ett material som är mer lämpat för läkemedelsbehandling även om man också naturligtvis, som Sten Levander säger, kan syssla med och ska syssla med en mycket mer mångfasetterad psykiatrisk vård för alla de andra patienterna som sannolikt är helt exkluderade från detta material.

Sammantaget vill jag säga att det är tråkigt att debatten ska bli så polariserad när det gäller ett bristande vetenskapligt underlag.

Anf. 90 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det som Finn Bengtsson gjorde i sitt inlägg var att han beskrev den osäkerhet som kan finnas och manade till en klok hantering av tämligen osäkra uppgifter.

Jag tror att det är viktigt att börja i den ändan. På den nationella nivån har vi tyvärr en bristande kunskap om den samlade bilden. Därför är det väldigt angeläget att vi skaffar oss en bättre bild av vad som faktiskt händer och sker och av hur det ser ut.

En del i det är det uppdrag som SKL har tagit på sig genom den överenskommelse som vi har träffat med SKL. Det kommer att ge oss en väsentligt bättre bild av hur det i dag ser ut i Sverige när det gäller heldygnsvården. Det är naturligtvis också extremt viktigt att vi stryker under det uppdrag som SBU fått när det gäller kunskapsöversikterna inom området psykiatrisk vård, behandling och rehabilitering.

En första del av det här arbetet ska senast den 31 maj i år redovisas till regeringen. Den 31 mars nästa år ska vi få en delredovisning. I december 2009 ska man vara färdig med sitt arbete. Det tar alltså ganska lång tid, men det är också en knepig materia som vi hanterar.

Detta innebär inte att vi i övrigt är överksamma, utan det pågår ett brett arbete med att förbättra på de områden som vi tidigare här i kväll har diskuterat. Bland annat gäller det utbildningssituationen som i dag inte är tillfredsställande. Där har vi betydande brister.

Ann Arleklo frågar vad jag som minister anser om bristerna i den psykiatriska vården. Jag tycker att det finns tydliga brister. Dessa finns inom psykiatrin som helhet. Anders Milton och psykiatrisamordningen har pekat på det. Där har vi ett bra underlag för det fortsatta arbetet.

Elina Linna frågar om utbildningssituationen. Precis som jag beskrev i en tidigare debatt har vi förstärkt läkarutbildningen som helhet och också på psykiatrisidan – ett område som genom åren kanske inte har lockat tillräckligt många. Vi behöver göra området mer attraktivt och se till att man får mer under läkarutbildningen när det gäller just den här disciplinen just för att om möjligt attrahera fler läkare till det område där vi i dag ser stora brister och där vi framöver kanske ser ännu större brister.

Jag vill också, som jag gjorde i mitt svar, peka på de större frågorna. Översynen av den psykiatriska tvångsvårdslagstiftningen är ett otroligt omfattande och betydelsefullt arbete där vi naturligtvis måste ha en stabil grund för när det offentliga griper in och berövar en person dennes frihet – detta för att kunna ge den personen vård. Där finns det en lång rad frågor som behöver belysas och som också kommer att belysas av utredningen. Dit hör även finansieringen av det här området och, till sist, också frågan om huvudman för verkställigheten när en person begått ett brott.

Summa summarum: Det här är en del av psykiatrins område som behöver förbättras.

Anf. 91 ANN ARLEKLO (s):

Fru talman! Jag utgår från att Socialstyrelsens rapport inte är ett bristande underlag eller desinformation, som Finn Bengtsson antyder.

Fru talman! Jag vill lyfta fram några grupper i rapporten, nämligen de yngre och de äldre som tvångsvårdas. Vid inventeringen fanns det en större grupp unga, personer i åldern upp till 25 år, och en liten grupp äldre, personer över 65 år. De vårdades antingen med stöd av lagen om rättspsykiatrisk vård, LRV, eller lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT.

Socialstyrelsen anser att vården måste utformas med hänsyn till dessa gruppers åldersspecifika behov och förutsättningar. För äldre är till exempel omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser av väldigt stor betydelse. En majoritet av de äldre inom den rättspsykiatriska vården angav man fick sådana insatser, medan det angavs att majoriteten av de äldre patienterna vårdades enligt LPT enbart fick del av läkemedelsinsatser.

Vidare pekar man i rapporten på att ett antal personer med demensdiagnos samtidigt behandlades med antipsykotiska läkemedel trots att både Läkemedelsverket och Socialstyrelsen gått ut med skärpta anvisningar om att antipsykotika ska undvikas vid demenssjukdom.

Anmärkningsvärt när man läser rapporten är att det i flera fall rör sig om personer som inte hade någon psykosdiagnos vid sidan av sin demensdiagnos.

När det gäller unga vuxna fanns det vid inventeringstillfället 292 personer i åldern 12–25 år. Allsidiga insatser bör, påpekar Socialstyrelsen, innehålla såväl medicinska och psykologiska behandlingsmetoder som omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser då det är helt avgörande för prognosen. Detta förekom dock för bara 31 procent av de unga vuxna som vårdades enligt LRV. Beträffande dem som vårdades enligt LPT var det så lite som 18 procent.

Socialministern, jag tycker att rapporten visar på väldigt allvarliga brister inom många områden, men i den här debatten har jag bara hunnit lyfta fram några exempel.

Min fråga är: Har socialministern någon tidsplan för när det ska ske förbättringar och för när dessa ska vara genomförda, och hur tänker socialministern följa upp att det *blir* förbättringar inom tvångsvården?

Anf. 92 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag tänker ta upp en vårdform som inte utvärderats i rapporten. Vårdformen tvång i öppen vård startade man med så sent som i september förra året. Därför är den inte utvärderad.

Socialministern redovisar i sitt svar att man under 2007 och 2008 har satsat 220 miljoner. Det här året satsar man 150 miljoner och nästa år 210 miljoner. Det görs alltså satsningar på den här vården. Därmed måste det väl också finnas något slags tanke om hur de här pengarna kommer att gagna den grupp personer som vårdas enligt vårdformen tvång i öppen vård. Socialministern kommer säkert ihåg att Vänsterpartiet inte förespråkar mer tvång, något som vi anser att den här vårdformen innebär.

Vår kritik bygger väldigt mycket på att det inte finns någon evidens, inga vetenskapliga undersökningar, som visar att vårdformen tvång i öppen vård speciellt mycket gagnar gruppen i fråga. De här personerna har inte blivit bättre genom vårdformen tvång i öppen vård.

Jag undrar därför om socialministern i dag, då den här vårdformen är införd, känner till fler vetenskapliga undersökningar än jag – undersökningar som visar på att vårdformen tvång i öppen vård gagnar de patienter som vi här talar om.

Anf. 93 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Vi brukar säga att interpellationer är bra därför att vi då tar upp en diskussion – må så vara. Men jag är fortfarande väldigt bekymrad över den här interpellationen. Det bygger på att jag faktiskt lider med interpellanten och interpellantens allianskamrat. Vi har inte för lite ideologi inom psykiatrin, utan vi har för mycket ideologi och för mycket partipolitik där. Det gagnar definitivt inte dem, som Ann Arleklo säger och som jag instämmer i, som mest lider av att det blir en polariserad debatt, nämligen den patientgrupp som är utsatt och som behöver evidensbaserad vård.

Fru talman! I inledningen till rapporten beskrivs en massa olika anledningar till att man inte kan använda siffrorna på det sätt man sedan gör. Ann Arleklo har säkert läst varenda redogjord siffra. Men siffrorna tolkas inte på ett, kan vi säga, ödmjukt sätt i förhållande till de problem som bland annat Sten Levander belyser i sin kritik mot materialets sammansättning. Ytterst speglar det att detta är en produkt som inte tillåter den typen av långtgående kritik mot regeringens ambitioner på området.

Låt mig då i stället sammanfatta det som är positivt, nämligen att socialministern och alliansregeringen sätter av resurser som är mycket större än som någonsin tidigare avsatts, i alla fall i modern tid, av någon opposition av dagens snitt.

Dessutom måste vi konstatera att det är just genom en framåtsyftande diskussion med SKL, expertgruppen där, och Statens beredning för medicinsk utvärdering som man kan få en grund för att ta den här diskussionen i sansad form så småningom.

Förhoppningsvis finns då mer av psykiatrisk expertis inblandad som också ger en möjlighet att reflektera, så att inte siffrorna som delges kan användas i politiskt syfte till att lyfta fram ideologier framför kunskap, som de här patienterna behöver.

Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! När det gäller Ann Arleklos beskrivningar tror jag, som sagt, att det är klokt att ta alla enskilda siffror med en nypa salt men att ändå ta dem till intäkt för att vi behöver göra saker och ting.

Det första vi behöver göra är att säkra kunskapen om hur situationen ser ut.

Jag har också redogjort för många, inte alla, av de åtgärder som regeringen vidtar på psykiatriområdet. Många av dem berör naturligtvis också den psykiatriska tvångsvården. Det är en räkka insatser som kommer att ha en stor betydelse för att kunna höja det här området, som under alltför lång tid har varit satt på undantag.

Ann Arleklo ställer frågan om tidsplaner. Där är svaret helt enkelt att det är en mängd olika åtgärder, och de har naturligtvis alla sina olika tidsplaner.

När det gäller SKL:s uppdrag, som jag har redovisat, ska det vara redovisat den 31 mars 2010. När det gäller SBU:s uppdrag har jag redan redogjort för det. En del saker är redan genomförda. Varje del har sin tidsplan.

Vi är också väldigt noga med att det som vi gör följs upp. Det handlar ju om att säkerställa att de insatser som vi gör och de beslut som vi fattar leder till rätt sak. Är så inte fallet ska man ändra sin politik. Men därför är vi noggranna med att satsa resurser också på att göra utvärderingar av de beslut som vi faktiskt fattar.

Elina Linna är kritisk mot reformen eller lagstiftningen när det gäller tvång i öppen vård. Det är ingen nyhet.

Jag tycker att det är viktigt att stryka under att det för en del personer som i dag finns i det öppna samhället och som får restriktioner naturligtvis innebär ett ökat mått av tvång – ja.

För personer som har varit i slutenvården och som är på väg ut innebär det ett mindre mått av tvång, alltså en större frihetsgrad. Detta gör – och det måste ju vara syftet med all behandling – att de här personerna så småningom ska kunna fungera helt och fullt ute i det öppna samhället. De restriktioner som man kan åläggas kan till exempel handla om att visa upp att man inte återfaller till ett missbruk, att visa att man sköter medicineringen eller kanske rent av att man får hjälp med medicineringen. Det är åtgärder som syftar till att hjälpa den här personen utan att för den sakens skull kränka vederbörandes integritet.

Det finns dock något som jag tycker tillhör det verkligt viktiga i sammanhanget. När det gäller tvång i öppen vård kräver vi också, för att detta ska vara en reform som är möjlig för den enskilda personen, att det finns en plan som kommunen och landstinget tillsammans har kommit

överens om, där man visar vad respektive enhet ska svara för. På det sättet ska man upprätta en plan med den enskilda patienten i centrum.

Historien visar tyvärr att personer många gånger hamnar mellan stolarna. Landstinget har gjort sitt vårdmässigt. Kommunerna svarar kanske inte riktigt upp när det gäller boende, sysselsättning och så vidare. Det kan förstås också finnas brister på landstingssidan. Personer bollas fram och tillbaka eller faller helt mellan stolarna och försvinner ur systemet. Detta är inte tillfredsställande. Därför är det av en oerhörd betydelse att de här behandlingsplanerna upprättas. Det tror jag kommer att spela en väldigt viktig roll.

Anf. 95 ANN ARLEKLO (s):

Fru talman! Den psykiatriska tvångsvården är *en* del av psykiatrin. Men jag saknar en tydlig linje för framtiden från regeringen när det gäller psykiatrins utveckling.

Psykiatriutredningen är nu 28 månader gammal. Vi socialdemokrater är övertygade om att det behövs en samlad proposition eller handlingsplan för hur hela psykiatrin ska utvecklas på sikt. Det behövs gemensamma mål för flera olika samhällssektorer och en nationell plattform som slår fast vad som är psykiatrins uppdrag och hur den ska utvecklas på sikt.

Det behövs en ambitionshöjning för psykiatrin. De olika tillfälliga satsningar som har gjorts de senaste åren var befogade som en förstärkning under den tid som Miltons psykiatriutredning pågick. Men nu behöver vi framtidstro och tydlighet.

Problemet med Göran Hägglunds satsning 2009–2011 är inte innehållet utan att det är en ny tillfällig satsning som socialministern kallar katalysatorpengar eller morotspengar.

Vi tror inte att psykiatrin kan utvecklas och bygga upp en varaktig, bättre organisation genom dessa ständigt tillfälliga satsningar.

Det behövs alltså en samlad proposition, med bland annat en handlingsplan för psykiatrins framtid, och resurstillskott som måste vara permanenta.

Vad är den långsiktiga strategin? Varför är det inte permanenta pengar utan katalysatorpengar 2009–2011? Och slutligen: Kan landsting och kommuner med trygghet göra satsningar för att stärka psykiatrin? Eller ska de anpassa den psykiatriska vården efter regeringens budskap om katalysatorpengar fram till 2011?

Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ann Arleklo saknar en tydlig linje. Ja, nu finns det en linje. Det fanns det inte tidigare. Hon säger att det behövs en samlad proposition. Ja, nu kommer det propositioner. Det kom inte tidigare. Det behövs en plattform. Ja, plattformen finns. Det behövs ambitionshöjningar. Ja, de är här genom regeringens politik.

Det behövs framtidstro. Den finns i dag. Den finns inte överallt inom psykiatrin. Men när jag reser runt i Sjukvårdssverige och träffar människor som jobbar inom den här sektorn och människor som är berörda som patienter eller anhöriga har vi sett ett stämningsslag.

Många är oerhört glada och tacksamma över de insatser som har gjorts och entusiastiska över den inriktning som det här har. Det är äntligen någon som tar tag i den här frågan. Äntligen är det saker och ting som inte bara är ord utan som sätter avtryck i den tillvaro där man finns.

Ann Arleklo tycker uppenbarligen att staten borde ta ansvaret för psykiatrin. Det tycker inte jag, utan psykiatrin är landstingets ansvar.

Frågan om huvudmannaskap när det gäller den psykiatriska tvångsvården har vi lämnat till en utredning att titta på. Det är en stor, allvarlig och väldigt besvärlig fråga som vi vill ha ordentligt genomlyst.

Men i övrigt tycker jag att det är viktigt att komma ihåg att det är huvudmännen som har ansvar. De kan inte fly det ansvaret, inte prioritera ned det ansvaret. De har ansvaret.

I ljuset av de brister som vi har sett gör vi nu en kraftinsats när det gäller att förstärka utbildningen, när det gäller att förtydliga lagstiftningen, när det gäller att genomföra ett nytt arbetsätt som baserar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet i stället för på terapier som har varit ytterligt varierande över hela landet. Så nu finns det skäl att se framtiden an med tillförsikt.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2008/09:375 om klimatstöd till Världsbankens Clean Technology Fund

Anf. 97 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Per Bolund har frågat miljöministern om miljöministern kommer att verka för att regeringens stöd till Världsbankens Clean Technology Fund kvarstår eller om miljöministern kommer att verka för att pengarna i stället förs över till fonder inom FN-systemet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sveriges bidrag till CTF har aktualiserats till följd av att USA nyligen meddelade att deras planerade inbetalning till CTF om 400 miljoner USDollar inte kommer att göras inom nuvarande budgetår, som löper fram till september 2009. Men jag hoppas att Per Bolund förstår att grunderna för Sveriges utvecklingspolitik generellt, och bidraget till CTF specifikt, inte påverkas av USA:s bidrag.

Regeringens stöd till CTF kvarstår. Vi tar våra åtaganden och klimathotet på allvar, och vi är beredda att leverera finansiella resurser.

Jag anser att CTF är ett bra instrument för att testa metoder för storskaliga investeringar i klimatvänligare teknik i utvecklingsländer. CTF kan även katalysera marknader så att tekniken blir hållbar och självförsörjande utan behov av långsiktig subvention. Sverige verkar för att CTF ska leverera snabba resultat med förhoppning om att framgångsrika program under CTF kan tjäna som goda exempel för eventuella framtida tekniksatsningar under FN:s klimatkonvention.

Per Bolund påpekar att det svenska bidraget till CTF har finansierats med biståndsmedel. Detta stämmer. Per Bolund menar att det strider mot såväl FN:s klimatkonvention som Kyotoprotokollet och fondens stadgar. Jag ber att få hänvisa Per Bolund till artikel 11.5 i klimatkonventionen

vilken ger oss, och andra länder, möjlighet att bidra med finansiella resurser för genomförandet av konventionen genom bilaterala, regionala och andra multilaterala kanaler. Beslut under FN:s klimatkonvention har regelbundet uppmuntrat både givare och mottagare att använda sig av olika kanaler för att öka utbudet av förmånlig finansiering av klimatåtgärder i utvecklingsländer.

När det gäller det amerikanska bidraget till CTF har USA och andra givare åtagit sig att betala till fonden inom två år. Det besked som har nått oss är att USA:s inbetalning inte kommer att ske under innevarande budgetår. Det hade naturligtvis varit önskvärt om den nytillträdda Obamaadministrationen hade kunnat ge stöd till CTF redan nu. Jag känner mig dock trygg över att administrationen tycks stå fast vid sitt stöd för CTF inom den åtagna tidsperioden. Det bekräftades av USA:s klimat-sändebud, Todd Stern, vid klimatkonferensen, U.S. Climate Action: A Global Economic Perspective, i Washington den 3 mars i år.

Fru talman! Per Bolund kritiserar även det svenska bidraget till CTF för att CTF administreras av Världsbanken som Per Bolund beskriver har en dålig historik vad gäller klimat- och energifrågor. Sverige har verkat för att miljö- och klimathänsyn ska ges större plats i Världsbankens verksamhet. Denna prioritering har fått gehör i och med ett nytt ramverk för klimat- och utvecklingsfrågor som antogs i samband med Världsbankens årsmöte i höstas. Detta ramverk fastslår att banken kommer att investera 1,9 miljarder US-dollar i förnybar energi och energieffektivisering fram till år 2009 samt kraftigt öka satsningar på förnybar energi och andra lågkoldioxidprojekt fram till år 2012.

Resurser från CTF blandas med resurser från Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna i landinvesteringsprogram. Därigenom sätter CTF klimatfrågan högt på dagordningen inom dessa institutioner samt också att katalysera investeringar i miljövänlig teknik.

Sverige kommer självklart även i fortsättningen att arbeta för att stärka miljö- och klimathänsynen inom banken. Klimat och miljö är, som bekant, en av regeringens tre prioriteringar inom biståndet. Jag har nyligen själv återvänt från en resa till Bolivia, där jag har sett klimatförändringar på mycket nära håll och vet vad de betyder både för låginkomst- och medelinkomstländer.

Fru talman! Mottagarländernas inflytande är starkt inom CTF. Upprättandet av investeringsplaner för CTF-finansiering görs av mottagarlandet självt i samarbete med den relevanta regionala utvecklingsbanken. Detta arbete stöds av Världsbanken, men det är sedan mottagarlandet och den regionala utvecklingsbanken som vidareutvecklar konkreta projekt under planen.

Ökat inflytande från utvecklingsländer var en viktig fråga när Sverige beslutade om medverkan i CTF, och detta var något regeringen verkade för i de inledande diskussionerna om fonden. CTF styrs på ett demokratiskt sätt med en jämn representation från utvecklingsländer och industrialiserade länder i styrelsen, och alla beslut måste fattas enhälligt. Relevanta NGO:er och FN-organisationer deltar dessutom aktivt i styrelsemötena.

Per Bolund antyder att resurser från CTF kan användas för att finansiera kärnkraft, storskalig vattenkraft eller så kallade end-of-pipe-lösningar. Det stämmer inte riktigt. De planer som hittills godkänts i CTF:s styrelse innehåller investeringar i förnybar energi och utveckling av moderna kollektivtrafiksystem i Turkiet, Mexiko och Marocko. Hittills har inget land presenterat förslag om investeringar i fossila bränslen till CTF. Eventuella ansökningar kommer att bedömas utifrån de strikta kriterier som styrelsen har enats om.

Fru talman! CTF ska inte ses som något alternativ till mekanismer som beslutas under FN:s klimatkonvention utan som ett komplement. Det finns för närvarande ingen mekanism för storskalig tekniköverföring inom ramen för klimatkonventionen. Eventuella nya mekanismer som kan upprättas i Köpenhamn kommer inte att vara operationella förrän 2013. Klimatfrågan är för angelägen, för pressande, för att vi ska kunna vänta till 2013 med att agera. Det krävs insatser redan i dag för att förhindra en ännu allvarligare påverkan på klimatet med förödande konsekvenser för de fattigaste.

Jag står fast vid regeringens beslut att leverera resurser för att nu bemöta klimathotet.

Anf. 98 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret, även om jag måste säga att jag blir smått bedrövad av biståndsministerns svar på min interpellation. Jag hade hoppats på att regeringen skulle våga ompröva sitt beslut med anledning av den mycket skarpa kritik som Clean Technology Fund har fått, också mot bakgrund av att den amerikanska kongressen har tagit avstånd från fonden just med hänvisning till fondens dåliga klimateffekter. Jag tolkar svaret som att regeringen styrs mer av prestige och ovilja att ompröva fattade beslut än av vilja att ta till sig nya fakta i den här frågan, vilket är olyckligt.

Men jag vill börja med att säga, så att det inte blir några som helst missförstånd i den här frågan, att vi från Miljöpartiet varmt välkomnar att regeringen vill göra klimatsatser i utvecklingsländer. Vi skulle snarare önska att regeringen hade högre ambitioner när det gäller den internationella klimatpolitiken. Det kommer framför allt att behövas för att vi ska få till ett bra klimatavtal i Köpenhamn i höst.

Däremot anser vi att regeringen behöver ta en väldigt skarp funderare på hur man går till väga med den här resursöverföringen. Det räcker inte att göra satsningar på internationellt klimatarbete. Man måste också göra det på ett sätt som dels är solidariskt, dels ger god klimateffekt för pengarna.

När det gäller solidariteten med de fattiga länderna saboteras det helt av att regeringen redan från början har tagit pengarna till Clean Technology Fund från biståndet. De minskar ned på det ordinarie biståndet för att föra över pengarna till den här fonden.

Förutom att vi ser det som omoraliskt är det helt i strid både med klimatkonventionen och Kyotoprotokollet. Dessutom är det i strid med just den här fondens egna stadgar. På alla de här ställena står det nämligen väldigt tydligt att klimatsatserna ska vara additionella, det vill säga de måste komma utöver det ordinarie, vanliga biståndet.

Precis det har riksdagen också ställt sig bakom i riksdagsbeslut där man säger att miljöbistånd för genomförandet av klimatkonventionen ska finansieras utanför biståndsramarna. Ändå gör regeringen precis tvärtom. Man tar med ena handen, och så ger man med den andra.

Faktum är att nästan alla regeringens klimatinvesteringar i andra länder, över 4 miljarder kronor, sker genom öronmärkning i biståndsbudgeten. Man tar biståndspengar och kallar det för klimatinvesteringar. Jag noterar att biståndsministern inte säger emot det här i sitt svar utan faktiskt accepterar den beskrivningen, vilket är lite sorgligt.

Fru talman! Även klimatet offras av regeringen när man lägger våra pengar i Clean Technology Fund. Till att börja med kan man konstatera att Världsbanken som förvaltar fonden har ett gediget uselt rykte i klimatfrågor, och fortfarande ökar bankens investeringar i fossila projekt stadigt. Fortfarande, med all den kunskap vi har om klimatförändringarna, investerar Världsbanken mer i klimatstörande projekt än vad man gör i klimaträddande. Ändå väljer regeringen att lägga ytterligare pengar till Världsbanken i stället för att satsa på alternativen, till exempel FN-fonderna.

Dessutom är fondens kriterier för investeringar väldigt otydliga. Ingenstans finns det definierat vad clean egentligen står för i fondens namn. Däremot är fondens stadgar tydliga. Man tillåter satsningar på kolkraft, liksom på kärnkraft, storskalig vattenkraft eller andra investeringar i end-of-pipe-lösningar.

Även om biståndsministern säger att det ännu inte har kommit in några ansökningar är det inget skydd för framtiden. Om en sådan ansökan kommer in säger faktiskt fondens kriterier att man har möjlighet att göra det.

Precis de här dåliga miljökriterierna i fonden kritiserades också väldigt skarpt av den amerikanska kongressen. Det var det som ledde fram till att man drog tillbaka stödet för det den 26 februari i år.

Frågan måste ställas: När inte ens USA som tog initiativ till den här fonden väljer att ge pengar, varför ska då Sverige fortsätta att hålla fast vid det? Kan det verkligen vara så illa att den svenska regeringen har lägre klimatambitioner än vad USA har?

Anf. 99 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Vi drivs inte alls av prestige utan av en vilja att faktiskt göra nytta, att göra de rätta sakerna. När vi nu ser den enorma utmaning som klimatförändringarna innebär, inte minst för de allra fattigaste länderna, måste vi göra allt vad vi kan för att göra de rätta sakerna nu. Om vi inte snabbt får ned utsläppsnivåerna av koldioxid kommer vi att få se än värre klimatkatastrofer som allra värst drabbar dem som har de minsta resurserna att möta de förändringar som är här redan nu.

Det är viktigt att titta på hur vi kan jobba med energieffektivisering, hur vi kan jobba med förnybara energilag och kunna se till att vi får den rätta drivkraften i utvecklingsländerna. Därför har jag som biståndsminister tagit initiativ till mycket av den här debatten, just för att man ska se att utveckling och klimat hänger ihop.

Vi kan inte se detta isolerat. Det är ibland väldigt svårt att se var det ena tar vid. Det finns vissa saker, inte minst inom anpassning, som definitivt är fördyrade för att det har sådana fördömande konsekvenser för klimatet. Men om vi inte väver in klimatförändringar och miljöhänsyn i utvecklingspolitiken begår vi ett klassiskt misstag.

Jag vill hävda, fru talman, att en del av det tidigare biståndet har varit för dåligt på detta, för vi har tittat på fattigdomsbekämpning och därmed inte tagit de långsiktiga konsekvenserna av att ha en ekologiskt och socialt hållbar fattigdomsbegränsning.

Det är därför jag tycker att det är så viktigt nu att till exempel i den internationella kommissionen för klimatförändring och utveckling titta på både utsläpps begränsningar och anpassningsproblematiken. CTF, som vi diskuterar i dag, handlar väldigt mycket om att snabbt kunna göra rätt saker för att få bukt med utsläppen.

Det är faktiskt en av få fungerande former och kanaler som just nu står till förfogande. Förhoppningsvis kommer det annat framöver. Jag vill varna för att man får alltför många olika kanaler att kanalisera kanske alldeles för lite pengar i. Men nu har vi Clean Technology Fund som regeringen har bedömt kan vara både effektiv och relevant.

Jag tror inte heller att Miljöpartiet menar att vi blint ska lyda hur amerikanska politiker resonerar. Kongressen som beviljar medlen i slutändan har rest invändningar, men nu har vi också fått signaler från den amerikanska administrationen att deras avsikt är att kunna betala in till fonden under perioden med den ambitionsnivå de hade. Med den tillträdde kongressen och administrationen var det dock viktigt att reda ut var man ville lägga pengarna. Det kan vara en intressant upplysning. Det är viktigt för oss att veta och framför allt se denna transparens i debatten.

Jag är glad för interpellationen, fru talman, eftersom den ger oss en möjlighet att diskutera Sveriges inflytande. Ja – möjligheten finns att ansöka om att kunna göra investeringar i till exempel kolkraft med en i så fall väldigt hög toleransnivå för att kunna se att det är så hållbart som möjligt. Men styrelseskicket i fonden, med åtta från utvecklingsländerna, åtta från biståndsländerna, och representanter för FN-organ och NGO:er på plats på styrelsemötena vittnar ju om en stor möjlighet till transparens. Det måste också vara enhälliga beslut i styrelsen för att det ska vara investeringar som syftar till energieffektivitet, som lägger fokus på det förnybara och som också gör att länder som kanske annars inte hade investerat i till exempel kollektivtrafik så pass tidigt eller så pass framsynt som man nu ser i exempelvis Mexiko, Turkiet och Egypten kan göra det.

Jag tycker att fakta talar för sig själva. Det vi hittills har sett av CTF har varit gott, och Sverige har, inte minst med tanke på att vi har en av styrelseposterna, väldigt goda möjligheter att utveckla praxis inom denna fond. Det tycker jag att även Miljöpartiet borde tycka är bra.

Anf. 100 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det är skillnad på att utveckla hanterandet i en fond som redan från början har väldigt dåliga kriterier för hur man ska göra investeringar, jämfört med att faktiskt gå in i en fond som från början har väldigt bra kriterier och se till att den fungerar bra. Det är precis det vi tycker att den svenska regeringen borde engagera sig i. Man borde se till att så mycket pengar som möjligt kanaliseras via FN-systemet och se till

att de fonderna kommer i gång och att man kan göra investeringar så fort det bara är möjligt. I stället investerar man i den här fonden som är en konkurrent till FN-systemet, vad än biståndsministern säger.

Det är viktigt att se på historiken. Initiativet till Clean Technology Fund kom i slutet av 2007 från George W. Bush som föreslog en global investeringsfond för klimatprojekt. Det var väldigt många som redan då hävdade att syftet var att försvaga FN:s roll i det globala klimatarbetet och hitta parallella kanaler som skulle göra FN-kanalerna mindre verk-samma. Med tanke på George W. Bushs inställning i klimatfrågor är det tyvärr inte en helt främmande tanke.

När man då från den svenska regeringen hade valet mellan att stödja George W. Bushs alternativ eller de fonder som faktiskt ett nästan enigt världssamfund har ställt sig bakom inom FN-systemet väljer regeringen ändå att stödja Bushalternativet. Det är svårförståeligt.

Biståndsministern säger att vi inte ska lyda amerikanska värderingar och deras beslut – självklart – men om man nu inte vill lyssna på vad USA anser, som borde vara en ganska tung post i och med att de tog initiativet, så kan man ju lyssna på vad oberoende organisationer säger.

Organisationen World Development Movement har sagt följande om fonden: Pengar till Clean Technology Fund kommer att medverka till klimatförändringen snarare än att minska den.

Det är hård kritik. CTF medverkar till att öka klimatförändringen snarare än att minska den.

De har också sagt att varje bidrag till denna fond som kommer att finansiera kolkraft genom Världsbanken är pengar som borde läggas på att stödja verkligt ren teknologi, till exempel förnybar energi i utvecklings-länderna.

Det är bra sagt. Det är precis det vi anser också.

Biståndsministern skriver i sitt svar att mottagarländerna har ett starkt inflytande i den här fonden. Men lyssna då på utvecklingsländerna själva. Också däriifrån är kritiken oerhört hård mot Clean Technology Fund. Indiens miljöminister sade till exempel i oktober 2008 att landet inte kommer att ta emot stöd som kanaliseras genom den här fonden. Även Kina och G 77-länderna har i juni 2008 tillsammans meddelat att de anser att all finansiering från industriländerna för att uppfylla åtaganden i klimatkonventionen och i Kyotoprotokollet måste gå via FN, inte via Världsbanken som den här fonden gör. Är det inte viktigt att lyssna till dem som faktiskt ska ta emot pengarna?

Fru talman! Jag kritiserade tidigare att regeringen tar pengar till fon-den från biståndet. Det är en allvarlig kritik i sig, men som om inte det vore nog är det också så att fonden delar ut pengar främst i form av lån och inte i form av bidrag. Regeringen tar alltså inte bara pengar och ger med den andra handen, utan man tar pengar med ena handen och delar ut dem som ett lån med den andra. Man lånar ut pengar och ökar därmed de fattiga ländernas skuldbörda. Det är faktiskt till och med värre än att man tar bistånd och ger pengarna på annat sätt och försöker låtsas att det är nya klimatinvesteringar. Det är till och med så att man försämrar den totala generositeten från Sverige genom att man tar biståndspengar och ger i form av lån.

Det finns alternativ. Jag oroas när biståndsministern säger att det här är ett komplement till FN-fonderna, för det är inte alls det man ser i regeringens satsningar. Tvärtom går lejonparten av pengarna till Clean Technology Fund i stället för till FN-fonderna. Man satsar 400 miljoner genom Global Environment Facility men 600 miljoner genom Clean Technology Fund. Det är alltså tvärtom – det är snarare FN-fonderna som är ett komplement till regeringens satsning på den här George W. Bush-fonden. Det är inte en rimlig hantering av statens resurser när det gäller att faktiskt bistå klimatinsatser i andra länder.

Anf. 101 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Det sägs att det här ska kanaliseras via FN-systemet och att det här skulle stå i strid med vad FN som sådant eller utvecklingsländerna önskar. Men detta är ett komplement och inte ett alternativ under finansiering, och det är mycket väl förenligt med klimatkonventionen.

Per Bolund lyfter fram kritik där han påstår att till exempel Indien är tveksamt. Men Indiens regering sitter med i styrelsen, arbetar aktivt och försöker påverka styrelsen och se till att det nu blir rätt inriktning på detta. Indien har inte alls tagit ställning mot CTF. Det har vi fått klara garantier för.

Ett problem när man har tittat på en stark övertygelse om att man måste göra någonting nu för att kunna kanalisera, inte bara från Sveriges sida utan tillsammans med andra substantiella insatser där klimat- och energieffektiviseringar gör störst nytta, är att fundera på hur man ska kunna få kanaler som fungerar.

Här talas det om andra möjligheter. Jag skulle, om jag har möjlighet, vilja fråga vilka alternativ Miljöpartiet ser som vi skulle använda på ett effektivt och ansvarsfullt sätt som kommer ut nu. Det är lite grann detta som jag har sett som ett av problemen som ansvarig minister för bistånd och miljöanpassning. Till exempel GEF har en rätt så krånglig struktur. Det finns väldigt mycket kritik mot den. Man har kanske inte fullt ut kunnat få den effektivitet som man har efterfrågat. Anpassningsfonden fungerar ännu inte.

Vi vet att vi med Clean Technology Fund har kunnat styra en del pengar, framför allt till medelinkomstländer, som omedelbart tar tag i behoven av energieffektivisering, uppmuntran till ekologiska och förnybara energikällor och innovativa tänkanden i utvecklingsländerna som kombineras med ekonomisk utveckling.

Det är därför, fru talman, som det också finns inslag av lån i detta, med en stor gåvoandel. Det görs för att de projekt och de investeringar som nu görs också måste vara ekonomiskt hållbara långsiktigt. Det är inte bara för att man får bistånd som man gör den här typen av investeringar, utan det är långsiktigt tänkande i de länder som nu väljer att använda CTF och dess olika lån och bidrag för att kunna göra de rätta investeringarna nu. Men de ska vara ekonomiskt hållbara i de egna länderna, som till exempel i Mexiko, Turkiet eller Egypten.

Mycket av energieffektivisering och mycket av stödet till medelinkomstländerna kanaliseras alltså via CTF, för den är fungerande och har en bra styrelseform som vi kan se det och leder därmed också till omedelbara resultat med utvecklingsvänliga perspektiv, vilket jag tror är viktigt.

Sedan hoppas jag att vi ska kunna få se mer på anpassningsområdet men också av energieffektivisering på andra sätt och gärna via andra kanaler. Men det är som sagt var kanske först så långt fram som 2013.

Risken som jag ser om man skulle följa Miljöpartiets hållning är just att vi inte hade kunnat hitta tillräckligt perfekta kanaler förrän till dess och kanske inte ens då. Vilket svek vore inte det mot utvecklingsländerna, men också mot ett progressivt sätt att se att vi alla tillsammans måste tackla utsläpps begränsningarna för koldioxid.

Anf. 102 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag får tacka för att vi i alla fall får svart på vitt på att det finns alternativ som faktiskt är i gång, till exempel Global Environment Facility, som man skulle kunna ge pengar till i stället. Faktum är att regeringen har gett lite pengar till den fonden, men man ger det mesta till Clean Technology Fund i stället, det vill säga att man inte ger pengarna via de kanaler som utvecklingsländerna faktiskt väldigt tydligt har sagt att man önskar pengarna utan man ger dem genom Clean Technology Fund i stället. Det är väldigt tråkigt.

Jag återgav några kommentarer från utvecklingsländerna och från oberoende organisationer som ju är väldigt kritiska mot just vilka investeringsmekanismer man har, vilka kriterier man har för hur utbetalningarna ska gå till och vilka projekt det är möjligt att investera i.

Som biståndsminister borde man lyssna på vad mottagarländerna önskar i första hand. Det kanske är ett av de viktigaste kriterierna att man från viktiga mottagarländer säger att det här är vi inte intresserade av. Vi vill inte ha pengarna den här vägen just för att vi har för dålig insyn, vi har för dåliga möjligheter att påverka de här pengarna, för mycket sker på de ländernas villkor som ger pengarna.

När det gäller tidsaspekten, som biståndsministern har varit inne på ett antal gånger, är det absolut viktigaste för att vi ska få till ett bra klimatavtal i Köpenhamn att Sverige och andra industrialiserade länder så fort som möjligt visar en stark vilja att faktiskt föra över pengar till utvecklingsländerna för att se till att det finns möjligheter för dem att utveckla climateffektiv teknik, framför allt inom sektorn för förnybar energi, och att man gör det på ett sätt som de också godtar. Där är FN-fonderna det som de har uttalat att de vill ha. Om man redan nu ger pengarna till FN-fonderna, även om det skulle vara så att det tar tid innan de kommer i gång, vilket ju inte är fallet med Global Environment Facility men med andra kanaler, är signalen egentligen viktigare för det ger dem möjlighet att också gå med på ett globalt klimatavtal i Köpenhamn.

Anf. 103 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Tack, Per Bolund, för interpellationen just med tanke på att den borgerliga regeringen nu anslår en substantiell och i jämförelse med andra länder skulle jag vilja säga unik satsning för att möta klimathotet och se till att åtgärder också kommer utvecklingsländerna till del med 4 miljarder kronor under ett antal år. Vi blandar detta i olika kanaler för att kunna få en så bra portfölj som möjligt för att se till behoven att kunna vidta anpassningsåtgärder i de fattigaste av fattiga länder, men också för att kunna möta de stora utvecklingsländerna som nu börjar öka sina utsläpp och snabbt kunna introducera den kunskap och den förstå-

else som till exempel vi i Sverige har för energieffektiva åtgärder, för hur man kan jobba med energibesparing, hur man kan inspireras av den svenska regeringens satsning på förnybara energikällor och hur vi ska kunna överföra kunskap och kapital till detta i ett multilateralt system. Där finns det enligt mitt sätt att se ingen bättre än Clean Technology Fund.

Vad gäller att en del mottagarländer har fört fram kritik eller uppfattningar är det precis samma sak som man kan se även vad gäller GEF och anpassningsfonden. Det pågår en ständig diskussion om man har tillräckligt med information. Vet vi tillräckligt mycket? Jag har också hört utvecklingsländer som tycker att det är för mycket av offentlighet, till exempel tankar på att göra investeringsplanerna offentliga i Clean Technology Fund för de projekt man sedan beviljar. Här pågår en diskussion.

Det jag har lärt mig som utvecklingsminister, genom att ha rest i länder och träffat finansministrar och miljöministrar tillsammans för att diskutera den här utmaningen, är att det behövs pengar, det behövs engagemang och det behövs också förståelse för att en utveckling måste ske som också tillvaratar de långsiktiga behov som utvecklingsländerna har. Därför är det så viktigt att vi bygger in detta i deras ordinarie tänkande och har en utvecklingsvänlig attityd som också är ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Här menar jag att ett av de verktyg vi har är Clean Technology Fund, och Sverige kommer verkligen att bidra till att den blir ännu mer effektiv och relevant än vad den är i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2008/09:366 om öppen process vid nominering av EU-kommissionär

Anf. 104 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att processen kring att utse en EU-kommissionär ska bli öppen och tillgänglig samt om jag och regeringen kommer att föra en dialog med den politiska oppositionen kring utnämningen av en ny kommissionär. Sven-Erik Österberg har också frågat mig hur jag kommer att agera för att säkerställa att den mest kvalificerade kandidaten får uppdraget.

Det är för närvarande oklart enligt vilket fördrag tillsättningen av nästa kommission kommer att ske. En ny folkomröstning på Irland om Lissabonfördraget kommer sannolikt att hållas först i höst. Processen med att utse en svensk kommissionsledamot kommer att påbörjas i samband med att förutsättningarna för tillsättningen av den nya kommissionen klarnar. Den svenska ledamoten kommer att utses i samråd med kommissionens nominerade ordförande, på brukligt sätt och i enlighet med fördragets föreskrifter. I diskussioner med den nominerade ordföranden kommer det att vara viktigt att verka för att Sverige får en central portfölj. Det pussel som måste läggas mellan olika portföljer blir också viktigt för beslutet om vem som ska utses från svensk sida.

Det är regeringen som ansvarar för nominering av svensk ledamot i kommissionen. Regeringen arbetar för att processen inför en nominering blir öppen och avser att föra samtal med företrädare för riksdagspartierna när förutsättningarna för den nya kommissionens tillsättning har klarnat.

Anf. 105 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack statsrådet Malmström för svaret! Skälet till att jag ställer denna interpellation nu har egentligen sin grund i att vi hade en interpellationsdebatt den 16 december i precis den här frågan. Jag tycker att det var ett mycket bra interpellationssvar. Statsrådet gav mycket klara och raka besked om hur processen kring det här skulle se ut. Jag kände mig ganska nöjd efter den debatten. Statsrådet var väldigt öppen om det här och sade att man skulle ha en diskussion med oppositionen i själva beredningsprocessen.

Skälet till att jag tar upp den diskussionen återigen är att jag sedan först i Svenska Dagbladet den 16 februari 2009 läste att EU-minister Cecilia Malmström har klargjort att nästa kommissionär ska hämtas ur det borgerliga lägret. Stalltipset har hittills varit att det blir utrikesminister Carl Bildt. Det senare kan vi bortse från. Det var tidningen som kanske spekulerade.

Jag läste också i Sydsvenskan den 1 mars att Cecilia Malmström säger att det nu är dags för en borgerlig EU-kommissionär.

Jag har full respekt för det. Det är regeringen som gör detta. Men det harmoniserar ganska illa med interpellationsdebatten. Har det varit statsrådets tydliga inriktning att det skulle vara så där hade jag förutsatt att det hade sagts den 16 december också. Det är inte bara mig som statsrådet svarar utan det är ju Sveriges riksdag och även svenska folket som får veta hur processen ska se ut. Har statsrådet en inställning tycker jag att det hade varit bra om hon hade sagt det vid det här tillfället den 16 december. Jag skulle vilja få ett klarläggande av vad som gäller. Är det vad som står i Sydsvenskan som gäller fullt ut så säg då det så vet vi hur regeringen tänker agera.

Men står statsrådet Malmström för den öppna hållning som gällde den 16 december och som jag även kan skönja i svaret i dag vill jag ha också det klarlagt. Då är vi ju i ett läge där man också tänker föra en dialog om vilka kvalifikationer nästa EU-kommissionär ska ha och ytterst kanske också vilken person det skulle kunna handla om bland dem som kan stå till förfogande.

När det gäller oklarheten med processen skulle jag vilja ha lite ytterligare klarläggande. Beroende på vilket fördrag det är som ska gälla och så vidare kan vi ju se att vi inte kommer att vara särskilt mycket klokare, för det kommer att dröja ganska länge. Vad jag förstår kommer inte Irland att folkomrösta förrän någon gång i höst. Det är ju det som antyds i svaret också. Det betyder att när processen för att tillsätta en EU-kommissionär dras i gång är detta oklart.

Processen måste väl hanteras ändå. Kommissionen ska vara på plats den 1 november eller någonting sådant, om jag är rätt informerad. Men det är klart att hela nomineringsprocessen och diskussionen måste föras i ett läge där man inte vet vad Irland kommer att säga och hur hanteringen ska gå till. Det skulle jag vara tacksam för om statsrådet ville klarlägga lite grann. När jag läser svaret noterar jag att det är ganska allmänt hållet.

Det är klart att det här är en process som måste hanteras på ett ganska praktiskt sätt i förhållande till den situation som råder.

Det där har det väl funderats och tänkts på, kan jag tänka mig. Det är ingen ny fråga att Irland har varit tveksamt till Lissabonfördraget. Man sade till och med nej i folkomröstningen. Efter diskussioner ska det så småningom bli en ny folkomröstning. I dagsläget är det väl synnerligen oklart hur en sådan folkomröstning går, även om jag tror att statsrådet och jag delar uppfattning att vi hoppas att Irland säger ja och att vi får Lissabonfördraget på plats. Men detta är en annan historia.

Anf. 106 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack, Sven-Erik Österberg, för möjligheten att få diskutera frågan! Det är tråkigt att det är så få personer i kammaren, även om jag såg att en ledamot precis kom in. Det här är en viktig och intressant fråga. Jag minns också en mycket trevlig interpellationsdebatt precis före jul. Jag vill minnas att jag kom precis från det toppmöte som hade ordnats och som var lite turbulent. Det var mycket som var oklart då.

Det finns fortfarande en hel del oklarheter. Irland håller på att diskutera internt och med rådssekretariatet hur man ska utverka juridiska garantier runt tre områden i fördraget. Det är ännu långt ifrån klart när detta ska bli färdigt och vad de ska innehålla. Dessutom fick Irland ett löfte om att varje land skulle få behålla en kommissionär om Lissabonfördraget träder i kraft.

Det mesta tyder nu på att Irland sannolikt kommer att rösta i oktober. Vi har ännu inget datum, och vi tror att vi inte kommer att få ett datum för detta förrän kanske på toppmötet i juni. Det är lite olyckligt på det sättet att det blir en turbulent process. Precis som Sven-Erik Österberg säger brukar traditionen vara så att efter Europaparlamentsvalet i juni nominerar Europeiska rådet en ordförande till kommissionen, som sedan godkänns. Sedan påbörjas omedelbart tillsättandet av en ny kommission – de överlappar varandra – och parlamentet börjar utfråga de olika kandidaterna i slutet av augusti och i början av september.

Jag tror inte att detta kan ske enligt den tidtabellen i år. Kommissionen måste nog sitta kvar under en längre tid. Även om vi hoppas från inkommande svenskt ordförandeskap att man kanske skulle kunna enas om ordförande i kommissionen i juni–juli efter Europaparlamentsvalet kan en ny kommission inte utses förrän efter en irländsk folkomröstning. Det innebär att man förvisso kan föra samtal med den nyutträdde ordföranden i kommissionen under sommaren, men det blir i princip den gamla kommissionen som sitter kvar. Utfrågningarna i Europaparlamentet kan inte påbörjas förrän efter den irländska folkomröstningen. Det finns också en beredskap för att göra detta antingen i oktober eller i november i parlamentet.

Detta försenar processen något, vilket gör att det är lite tidigt nu att börja samtala om personer. När den tiden närmar sig står jag absolut fast vid det som vi har sagt tidigare, nämligen att vi avser att föra samtal med företrädare för oppositionen om både vilken post som skulle kunna vara lämplig och olika personer – även om Sven-Erik Österberg förstås är medveten om att det här är ett pussel som ska läggas.

Jag har varit angelägen om och noga med att inte spekulera i några namn i pressen, även om jag ofta får frågan. Jag har vid två tillfällen, som Sven-Erik Österberg har tagit upp, fått frågan om det är tid för en borgerlig kommissionär. Jag har sagt att det nog är tid för en borgerlig kommissionär. Det är ganska rimligt att dessa poster alternerar. När man för första gången utsåg en kommissionär blev det Anita Gradin. Jag har samtalat med många människor från olika läger som var med vid den tidpunkten. Det fanns nog ändå ett slags uppfattning om att man skulle ha en viss rotation på den posten. Vid tre tillfällen har Sverige fått utse en kommissionär, och vid alla tre tillfällen har det varit en socialdemokrat. Det är inte orimligt att det blir en från det borgerliga lägret den här gången. Om det vore Sven-Erik Österberg som stod här i stället för mig, och det hade varit tre borgerliga kommissionärer, hade han nog också tyckt att det var dags för en socialdemokratisk kommissionär i det fallet. Det är väl inte orimligt?

Vi har inga namn, och vi har inte påbörjat processen internt i Rege- ringskansliet – just därför att det finns en sådan osäkerhet om både tidta- bellen och innehållet. Om det skulle bli nej på Irland tillsätts kommiss- ionen enligt Nicefördraget, och det är den mindre kommissionen. Då har inte Sverige eller något land en garanterad plats eftersom det då ska vara högst 26 ledamöter, vilket ytterligare komplicerar frågan.

Anf. 107 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det var ett bra besked. Jag kan inte säga så mycket om det, och det var precis därför jag ställde den andra interpellationen. Stats- rådet klargjorde tydligt här att man lutar starkt åt att det ska vara en kommissionär ur det borgerliga lägret. Det är det svar jag har noterat här. Så lät det inte riktigt när vi hade diskussionen den 16 december. Då var öppenheten total. Nu har jag fått ett klarläggande av det som har sagts i medierna, det vill säga fått bekräftat från statsrådet att det är åt det hållet det lutar. Det är inte det jag har varit kritisk mot på något sätt. Det kan jag begripa. Men däremot kan jag säga att om det samtidigt ska vara den som är mest lämpad har man sagt att man söker den som är mest lämpad ur det borgerliga lägret. Det är ungefär så i det här fallet. Då har sök- området begränsats något. Jag är inte kritisk mot detta. I dag har vi fått ett klart besked i vilken riktning som regeringen söker. Vi är naturligtvis intresserade av att föra en dialog från den horisonten eftersom det ska vara en kommissionär från Sverige under den kommande femårspe- rioden, vilket naturligtvis inte är oviktigt på något sätt.

Vi får väl se hur det blir med tillsättningen och oklarheten med Ir- land, om det blir som statsrådet säger att man avvaktar detta för att veta att man hamnar rätt. Då är man inne i en senare process. Jag kan ha viss förståelse för att man gör så – om det är möjligt, och det förmodar jag att det är eftersom statsrådet lägger fram saken så. Det är totalt omöjligt att veta hur Irland kommer att ställa sig i en folkomröstning just nu. Det är inte bara fråga om vad som finns med från förra gången, utan det är också omöjligt att veta hur oron för finanskrisen och jobbkrisen som också råder på Irland påverkar det hela.

Det kan bli två utslag. Det ena är att man blir ännu mer avståndstagande till EU och Lissabonfördraget. Men det kan bli precis den motsatta effekten också, nämligen att man söker sig till EU därför att det är oroligt i det egna landet och man behöver en större gemenskap. Det kan gynna ett ja i det här fallet. Men att gissa om detta är ungefär som att sätta fifty-fifty på vilket spel och dubbel som helst. Det kan knappast ligga till grund för en säker process vid tillsättandet av en kommissionär. Det är viktigt att det får ta tid och verka på bästa sätt, så att en kommissionär kommer på plats utifrån de förutsättningar som gäller.

Anf. 108 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Oavsett vad som händer ska vi ha en kommission. Det är naturligtvis Sveriges absoluta mål att en svensk kommissionär ska ingå där. Oavsett partifärg är ambitionen att det ska vara en person som – även om man formellt inte representerar sitt land utan representerar hela Europa – många svenskar ska känna sig nöjda med. Vi är många från det borgerliga lägret som har känt en stolthet över Margot Wallströms arbete. Det är förstås ambitionen.

Vi ska ha en kommission, och det är vårt allra yttersta mål att det ska finnas en svensk ledamot och naturligtvis på en så central post som möjligt. Det är dock alla länders ambitioner. Det här är inte ett helt enkelt pussel att lägga.

Jag har sett opinionsundersökningar från Irland som tyder på att trots en mycket bekymmersam ekonomisk situation och trots ett sviktande stöd för regeringen ökar stödet för Lissabonfördraget. Jag kan bara sälla mig till de spekulationer som Sven-Erik Österberg framför, nämligen att man ser att vi i Europa behöver hålla ihop, att man tyr sig till Europeiska unionen i svåra tider.

Vi kan båda förenas i att vi hoppas att det blir ett ja. Även om det inte blir det ska vi ha en kommission. Men processen blir då med mycket stor sannolikhet försenad, och det gör att man inte kan börja spekulera öppet om namn förrän lite senare. I normala fall hade varit i juni–juli, men det här kommer att bli en bit in på hösten. Jag har försökt att vara så öppen som möjligt om procedurerna i Lissabonfördraget och vad som händer på Irland vid både frågor i kammaren, i debatter och inför EU-nämnden. Riksdagen ska känna sig involverad i detta.

Vi kommer att se till att vi kommer att redogöra för förutsättningarna för processen så öppet som möjligt, och när processen klarnar kommer vi – som vi har sagt hela tiden och som jag vet också är statsministerns uppfattning – att föra samtal med företrädare för oppositionen. Det ska gälla både vilken post det ska bli och vem som kan vara lämpad. Det är inte en post som annonseras, utan brukligt är att det är fråga om en politiker med viss erfarenhet. Det är så som det har lösts i de allra flesta länder.

Anf. 109 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Om man ska säga någonting om kriterierna är det väl att det bör vara någon politiker med mycket stor erfarenhet. Det är oerhört viktigt att den kommissionär man utser kan verka och ha auktoritet i den här kretsen, och då fordras det oftast en ordentlig erfarenhet med ett brett politiskt perspektiv.

Jag tänkte också säga att jag håller med statsrådet Malmström, om det är rätt citerat i Sydsvenskan, om att kommissionen brukar ställa krav på att Sverige alltid ska skicka en kvinna. Jag har inte någonting emot att en kommissionär ska vara en kvinna, men vi får inte klistra på oss att för att vi har ett högt genustänkande i Sverige är det alltid vi som ska stå för den potten. På något sätt måste kravet vara att andra som har kommit långt också bör bidra. Man bör ha urvalsprocessen kring den som är mest lämpad. Eftersom Sverige har haft kvinnor vid två tillfällen skulle det inte vara märkvärdigt om det blev en man den här gången.

Jag tror att vi är överens där. Jag tycker att det är bra att statsrådet Malmström har sagt det här. Ibland ställs kravet hårdare på Sverige än på andra länder som inte har kommit så långt, när det egentligen kanske skulle vara tvärtom i en sådan här process.

Till sist ska jag också säga att vi får innerligt hoppas att det blir ett ja till Lissabonfördraget. Det handlar ju inte bara om att få en kommission – jag menar nu inte att statsrådet har sagt det. Det kanske är det lilla problemet, för det kan man alltid anpassa. Det handlar också om hela EU-samarbetet, statusen för EU och att EU ska kunna verka på ett bra sätt i framtiden. Inte minst i dessa orostider är det oerhört viktigt att man får ett fördrag som gäller hur EU ser ut i dag. Man bör nu fundera väldigt noga på hur man kan hantera det, så att man får med Irland i den här processen. Det är oerhört viktigt för det framtida EU-samarbetet.

Anf. 110 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag erinrar mig en anekdot om Madeleine Albright, före detta utrikesminister i USA. Hon berättade att ett av hennes barnbarn, en ung pojke, hade frågat: Är det möjligt, mormor, för pojkar att bli utrikesminister i USA? Detta med tanke på att man nu är inne på sin tredje kvinna.

Jag delar Sven-Erik Österbergs uppfattning. Vi har väl en gemensam ambition att öka jämställdheten inom EU. När man ser familjefotona från Europeiska rådet är det en ganska beklämmande bild – det är bara karlar. Det finns mycket att göra här.

Därmed är det inte sagt att det alltid är Sverige som ska ställa upp med detta. Vi har absolut inte bundit oss för att skicka vare sig en man eller en kvinna, utan vi ska verkligen försöka få den mest lämpade. Jag emotser naturligtvis gärna synpunkter och tips på det här området.

Jag kan bara avsluta, fru talman, med att säga att jag är mycket glad över Socialdemokraternas och Sven-Erik Österbergs starka stöd för Lissabonfördraget. Det är precis så, som han säger, att det är ett viktigt fördrag för att EU ska fungera bättre. Inte minst i dessa kristider behöver vi det.

Jag hoppas att vi kan återkomma till den här debatten och diskussionen, kanske med något större publik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM91 Förordning om bilaterala avtal (I) *KOM(2008)893* till civilutskottet

2008/09:FPM92 Förordning om bilaterala avtal (II) *KOM(2008)894* till civilutskottet

2008/09:FPM93 Handlingsplan för hajar *KOM(2009)40* till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09:FPM94 Kommissionens tredje strategiska översyn av regel- förenklingsarbetet *KOM(2009)15*, *KOM(2009)16*, *KOM(2009)17* till näringsutskottet

16 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:134 till utbildningsutskottet

2008/09:146 till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09:149 till justitieutskottet

2008/09:155 till finansutskottet

Motioner

2008/09:Fö2 till försvarsutskottet

2008/09:A11 till arbetsmarknadsutskottet

17 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Kulturutskottets betänkanden 2008/09:KrU2–KrU6

Socialutskottets betänkanden 2008/09:SoU8 och SoU15

Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU22

Skatteutskottets betänkanden 2008/09:SkU25 och SkU26

Justitieutskottets betänkanden 2008/09:JuU14, JuU15 och JuU19

18 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2008/09:93 Mål för framtidens resor och transporter

2008/09:127 Förbättrade och förenklade villkor i arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

- 2008/09:138 Elevers och studerandes medverkan i arbetsmiljöarbetet, m.m.
2008/09:139 Vissa frågor om vårdnadsbidrag, m.m.
2008/09:147 Flyget i utsläppshandeln
2008/09:148 Säljstödande finansiering
2008/09:150 Offentlighets- och sekretesslag
2008/09:151 Sekretess inom yrkeshögskolan
2008/09:154 Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande
2008/09:156 Sfi-bonus – försöksverksamhet för att stimulera nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska
2008/09:157 Genomförande av EG-direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer för väktare
2008/09:158 Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna
2008/09:159 Vissa ändringar i lagen om elektronisk kommunikation
2008/09:160 Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten
2008/09:161 Ändring i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader – tredimensionella fastigheter i byggnadskomplex med gemensamma uppvärmningssystem
2008/09:162 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat
2008/09:163 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi
2008/09:164 Oskäligen krav i börsers regelverk
2008/09:165 En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans
2008/09:168 Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmarknaderna
2008/09:170 En sammanhållen svensk havspolitik
2008/09:171 Offentliga bidrag på lika villkor
2008/09:172 Utvidgning av uppdrag för Vasallen AB och överlåtelse av aktierna i Kasernen Fastighetsaktiebolag

Skrivelser

- 2008/09:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008
2008/09:114 Strategisk exportkontroll 2008 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden
2008/09:137 Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringssatser
2008/09:166 2006 års sjöarbetskonvention
2008/09:167 En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa skrivelser.

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2008/09: MJU19 Kosterhavets nationalpark m.m.
2008/09: MJU20 Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård
2008/09: MJU21 Livsmedelskontroll

Utrikesutskottets betänkande
2008/09: UU12 Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan

Socialutskottets betänkande
2008/09: SoU13 Hälso- och sjukvårdsfrågor

Socialutskottets utlåtande
2008/09: SoU18 Grönbok: Den europeiska arbetskraften inom vården

Försvarsutskottets betänkande
2008/09: FöU7 Kärnteknisk säkerhet och strålskydd

19 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 mars

2008/09:416 Jämställdheten i statliga kommittéer
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:417 Regeringens skattepolitik
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

den 17 mars

2008/09:418 Lex Gulli mot felaktig läkemedelsanvändning
av *Thomas Nihlén* (mp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:419 Försiktighetsprincipen och vetenskaplig osäkerhet
av *Jan Lindholm* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 mars.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 mars

2008/09:740 Arbetslöshet och utmätning

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:741 Gynnsamma förlustavdrag

av *Marie Engström* (v)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:742 Säkerheten vid idrottsarrangemang

av *Désirée Liljevall* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:743 Arbetslösheten i Skaraborg

av *Monica Green* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:744 Förvärvsmoms vid import

av *Hans Backman* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:745 Den växande hotbilden mot judar

av *Hans Backman* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:746 Klamydia

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 17 mars

2008/09:747 Förordning som hindrar samverkan kring arbetslösa

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 mars.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 mars

2008/09:689 Bruno Ossebi-Jacquets öde

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:719 Framtiden för anställda hos statliga myndigheter i Östersund

av *Berit Andnor* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:730 Statsbidrag till kommuner och landsting

av *Christer Engelhardt* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Prot. 2008/09:85
17 mars

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 mars.

22 § Kammaren åtskildes kl. 21.23.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 16.01,

av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 84 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2008/09:306 om småhusindustrin och bostadsbyggandet.....	2
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	3
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	4
Anf. 4 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	5
Anf. 5 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	6
Anf. 6 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
Anf. 7 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	7
Anf. 8 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	7
Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd)	8
6 § Svar på interpellationerna 2008/09:355, 376, 405 och 409 om ekonomin i kommuner och landsting.....	9
Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd)	9
Anf. 11 LARS LILJA (s).....	10
Anf. 12 PER SVEDBERG (s).....	10
Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (s)	11
Anf. 14 PETER HULTQVIST (s).....	12
Anf. 15 FINN BENGTSSON (m)	13
Anf. 16 ULLA ANDERSSON (v)	14
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp)	15
Anf. 18 ROLAND BÄCKMAN (s)	16
Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	17
Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd)	18
Anf. 21 LARS LILJA (s).....	19
Anf. 22 PER SVEDBERG (s).....	20
Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (s)	21
Anf. 24 PETER HULTQVIST (s).....	22
Anf. 25 FINN BENGTSSON (m)	23
Anf. 26 ULLA ANDERSSON (v)	24
Anf. 27 BODIL CEBALLOS (mp)	25
Anf. 28 ROLAND BÄCKMAN (s)	25
Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	26
Anf. 30 EVA-LENA JANSSON (s).....	26
Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd)	27
Anf. 32 LARS LILJA (s).....	28
Anf. 33 PER SVEDBERG (s).....	29
Anf. 34 RAIMO PÄRSSINEN (s)	29
Anf. 35 PETER HULTQVIST (s).....	30
Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN	30
Anf. 37 EVA-LENA JANSSON (s).....	30

Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd)	31
7 § Svar på interpellation 2008/09:361 om hyresrättens ställning.....	31
Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd)	31
Anf. 40 JOHAN LÖFSTRAND (s)	32
Anf. 41 BÖRJE VESTLUND (s)	33
Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (fp)	34
Anf. 43 ANDREAS NORLÉN (m)	35
Anf. 44 JAN LINDHOLM (mp).....	36
Anf. 45 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
(forts.).....	38
Ajournering.....	38
Återupptagna förhandlingar	38
7 § (forts.) Svar på interpellation 2008/09:361 om hyresrättens ställning.....	38
Anf. 46 JOHAN LÖFSTRAND (s)	38
Anf. 47 BÖRJE VESTLUND (s)	39
Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (fp)	40
Anf. 49 ANDREAS NORLÉN (m)	40
Anf. 50 JAN LINDHOLM (mp).....	41
Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd)	42
Anf. 52 JOHAN LÖFSTRAND (s)	43
Anf. 53 Statsrådet MATS ODELL (kd)	43
8 § Svar på interpellation 2008/09:370 om statens chefer	44
Anf. 54 Statsrådet MATS ODELL (kd)	44
Anf. 55 PETER HULTQVIST (s)	45
Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd)	46
Anf. 57 PETER HULTQVIST (s)	47
Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (s)	48
Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd)	48
Anf. 60 PETER HULTQVIST (s)	49
Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (s)	50
Anf. 62 Statsrådet MATS ODELL (kd)	50
9 § Svar på interpellation 2008/09:385 om bonus till AP-fondernas ledning mitt i jobbkrisen	51
Anf. 63 Statsrådet MATS ODELL (kd)	51
Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s)	51
Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	52
Anf. 66 Statsrådet MATS ODELL (kd)	53
Anf. 67 EVA-LENA JANSSON (s)	54
Anf. 68 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	55
Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd)	56
Anf. 70 EVA-LENA JANSSON (s)	56
Anf. 71 Statsrådet MATS ODELL (kd)	57
10 § Svar på interpellation 2008/09:351 om tvångsisolering av barn och ungdomar på särskilda ungdomshem	57
Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	57
Anf. 73 ELINA LINNA (v).....	59

Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	59
Anf. 75 ELINA LINNA (v).....	60
Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	61
Anf. 77 ELINA LINNA (v).....	62
Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	62
11 § Svar på interpellation 2008/09:338 om vårdresurser för överviktiga barn.....	63
Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	63
Anf. 80 JAN LINDHOLM (mp).....	65
Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	66
Anf. 82 JAN LINDHOLM (mp).....	66
Anf. 83 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	67
Anf. 84 JAN LINDHOLM (mp).....	69
Anf. 85 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	69
12 § Svar på interpellation 2008/09:360 om den psykiatriska tvångsvården.....	70
Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	70
Anf. 87 ANN ARLEKLO (s).....	71
Anf. 88 ELINA LINNA (v).....	72
Anf. 89 FINN BENGTSSON (m).....	73
Anf. 90 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	74
Anf. 91 ANN ARLEKLO (s).....	75
Anf. 92 ELINA LINNA (v).....	76
Anf. 93 FINN BENGTSSON (m).....	76
Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	77
Anf. 95 ANN ARLEKLO (s).....	78
Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	78
13 § Svar på interpellation 2008/09:375 om klimatstöd till Världsbankens Clean Technology Fund.....	79
Anf. 97 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	79
Anf. 98 PER BOLUND (mp).....	81
Anf. 99 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	82
Anf. 100 PER BOLUND (mp).....	83
Anf. 101 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	85
Anf. 102 PER BOLUND (mp).....	86
Anf. 103 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	86
14 § Svar på interpellation 2008/09:366 om öppen process vid nominering av EU-kommissionär.....	87
Anf. 104 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	87
Anf. 105 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	88
Anf. 106 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	89
Anf. 107 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	90
Anf. 108 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	91
Anf. 109 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	91
Anf. 110 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	92
15 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	93
16 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	93

17 § Förnyad bordläggning.....	93	Prot. 2008/09:85
18 § Bordläggning och beslut om motionsrätt.....	93	17 mars
19 § Anmälan om interpellationer.....	95	<hr/>
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	96	
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	96	
22 § Kammaren åtskildes kl. 21.23.....	97	

Prot. 2008/09:85
17 mars

Tryck: Elanders, Vällingby 2009